

SAN LUCAS

Asajjě Caquě Toyaye

¹⁻² Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai pa'i toyahuë, mai quë'ro yo'ose'ere. ³ Jaje pa'ina, yë'ëje asare paquë iti yo'ose'eye pa'ye du'ru huëose'ere papi toyayë, më'ëna, Teofilo, yë'ë cajei. ⁴ Më'ëpi më'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

⁵ Herodes Judea pa'i ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aarón tsëcapë aco paco'ë. ⁶ Cayhua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña hue'ña pa'iohua'ipi i cuañese'e cui'ne i case'ere de'oye sehuocohua'i paë'ë. Jaje pa'icohua'ini yecohua'ije co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë. ⁷ Jaje pa'iquëta'are mamajëre peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jaje pa'iohua'ipi si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

⁸ Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacaiocohua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tējina jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pa'i hue'ñana. ⁹ Jaje pa'iohua'ija'a nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tompipi, iti yo'oye. Tomeina, Maija'quë huë'ena cacapi. ¹⁰ Cacani huëo sēñere ëoquëna, hue'seja'a jai pa'i Maija'quëre sejë paë'ë. ¹¹ Ja maca Ejaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sēñe ëo saihuë ëja te'tena ñai nēcapi. ¹² Nēcacuëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna. ¹³ Ejaë jo'yaëpi capi, ite:

“Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi më'ë sēñe asapi. Jaje pa'ina, më'ë paco Elisabetpi tsihua'ëre pasio.

Pacona, mē'ēpi i mami hue'yojē'ë, Juanre. ¹⁴ Mē'ë ite sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ijē jai paī ite coasi maca sihuaja'cohua'i a'ë. ¹⁵ Mē'ë mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaēpi. Jaje pa'ipi ja yē'ta'a ite coama'nē Maija'quë joyopi ini pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ēaye neñe cono ucuma'quë pasipi. ¹⁶ Jaēpi jai paī Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Ējaē Diosuna co'ye asa coñe necasipi. ¹⁷ Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë api, mai Ējaē paī deojajē. Jaje pa'ipi, tsoe hue'ña Maija'quë jējo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi. Jaēpi pēca ja'quëohua'i ja're mamajē de'oye pa'ie necasipi. Jaje sehuoma'cohua'ire ponaja'quë api, Ējaēre de'oye asaja'cohua'ire, mai Ējaē paī deojajē.”

¹⁸ Zacaríaspi Maija'quë huiñaē seji'i, ñeje:

“¿Yē'ēje ai maca pa'ina, cui'ne yē'ë pacoje aio maca pa'ito me yē'ë nuñere pa'ë caquë asaye'ni?”

¹⁹ Caquëna, Maija'quë huiñaē ite sehuouña:

“Yē'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jaje pa'ina, yē'ëre ipi jējo daouna, iye huajē coca quëasi'i, mē'ëre caquë daē'ë. ²⁰ Jaje pa'iquëta'are yure mē'ë yē'ë nuñerepa quëayere asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë, mē'ë mamaquëre coa macaja'a iye case'e ti'a ja'ñe a'ë, iti mu'se ti'aëna.”

²¹ Jaje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo hue'ñana cacasiquēpi tsoe nēina, yecohua'i hue'se pa'icohua'i iquere yo'oquë Zacarías etama'quēpi nēi pa'ini cajē utehuë. ²² Utejēna, jaropi Zacarías etani jaohua'ire cama'ë paji'i. Jaje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre se hue'ñana cacani ñapi, cuasahuë. Jaje pa'ipi coa jētē a'uñese'epi capi, cama'quë ponēse'e sēte.

²³ Zacarías Maija'quë huë'e coai mu'seña carajaisi maca, saji'i, i huë'ena. ²⁴ Ja jeteyo'je i paco Elisabet tsi

ëtapë de'lo. De'oni cinco ñañëohua'ire io hue'epi yequë hue'ña saima'lo ai cuasaco paco'ë, ñeje: ²⁵ Ëjaëpi yure yë'ëre jaje ñacai yo'opi, paipi tsj pama'coa cajë cue'cue-ma'pë pa'ijajë caquë.

Huiñaë Quëase'e Jesús Coase'e

²⁶ Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i huiñaë Gabrielre Galilea yejana Nazaret hue'e daripëna jëjo saopi.

²⁷ Nomi tsjo María hue'ecopi ëmëohua'ire yo'oma'core do'i ñaja'quëni caquë. Jao cato José hue'equëna, hueja-ja'coa. Ca nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë aquëna.

²⁸ Maija'quë jëjo daoquëpi io pa'i hue'ñana cacani capi:

“Pëpayë, më'ëre. Sihuajë'ë. Mai Ëjaëpi më'ë ja're pa'iji. Diusupi si'a nomiohua'i sihuaye jerepa isipi, më'ëre.”

²⁹ Jaje caquëna, iopi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo i cocare asaco cui'ne ja maca co'ye seco'ë: “¿Me yo'oquë jaje pëpaquë'ni?” ³⁰ Jaje cacona, Maija'quë huiñaëpi capi, iote:

“María ca'rama'lo pa'ijj'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api. ³¹ Yurepi pai quë'io de'oni më'ë tsihua'ëre paja'coa'ë. Paco i mami hue'yoj'ë, Jesure. ³² Jaë cato jerepa pa'i pa'ija'quë api, jaje pa'ipi Maija'quërepa mamaquë paipi hue'yoquëni. Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ëjaë David ñu'i saihuëre isija'quë api, pai ëjaëre de'huani. ³³ Israel paire ti cuañequërepa pa'ija'quëpi, i cuañëne cato carajaiñe peoja'coa.”

³⁴ Ja maca Maríapi Maija'quë huiñaëre seco'ë:

“¿Me iye jaje yo'lo ja'ñe a'ni, yë'ë ëmëohua'i ja're coní pa'ima'core?”

³⁵ Cacona, Maija'quë huiñaëpi sehuouña:

“Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa tutupi më'ëna sirio tsiocaiyeje tsio daija'coa. Ja do'ire më'ë mamaquëre Maija'quë mamaquë hue'yoja'cohua'i a'ë. ³⁶ Jaje cui'ne më'ë cajeo tsëcapë

aco Elisabetje tsihua'ëre paja'coa, aio macata'a. Tsi pama'coa paì cajë pa'isicota'a seis ñañëohua'ire paì què'io pa'ico, yure. ³⁷ Maija'quëre cato neñese'e pa'iji. Peoji, i ja'rujaiñe.”

³⁸ Ja maca Maríapi cao:

“Yè'ë cato Èjaë jo'yao maca'ë. Maija'quëpi më'ë case'e-je jo'oja'quë yè'ëre sihuayë.”

Jaje Maija'quë huiñaë iyese'e quëani saji'i.

Maríapi Do'i Saiye Elisabet Quë'rona

³⁹ Ja mu'seña María esa saca'ë, Judea cùti quë'rore paì daripë pa'i hue'ñana. ⁴⁰ Sani Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huè'ena cacani pëpao. ⁴¹ Pëpacona, Elisabetpi io pëpaye asa maca tsihua'ë ètapë pa'iquëpi ti'topi Maija'quë joyopi ioni pa'ina, paco'ë, Elisabetpi. ⁴² Jaje pa'ioipi tutu cao:

“Maija'quëpi më'ëre yequë nomiohua'ire sihuaye necaiye jerepa de'oye necaji'i. Cui'ne më'ë mamaquë ai de'oquërepa pa'ija'quë api. ⁴³ ¿Ique o'ni, yè'ë jaje yè'ë Èjaë pëca ja'copi do'i dani ña ja'ñe? ⁴⁴ Më'ë yè'ëre pëpacona, asa maca tsihua'ë yè'ë ètapëpi sihuaquë teapi. ⁴⁵ Ai sihuayë, më'ë case'ere care paji caco asa do'ire.”

⁴⁶ Ja maca María cao:

Yè'ë ai sihuayë, Maija'quëre.

⁴⁷ Cui'ne yè'ë joyopi sihuayë, Maija'quë yè'ëre huaso-quëna.

⁴⁸ Maija'quëpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi. Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë caja'-cohua'i a'ë.

⁴⁹ Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi yè'ëna de'oye neca'ë. Yè'ë Èjaë i mami cato ai de'oyerepa.

⁵⁰ Si'anë oiquë api, ite ca'racohua'ire.

⁵¹ Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.

Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini meñe quëconi huahue huesopi.

⁵² Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ējaohua'i pa'isicohua'ini meñe peocohua'ire nequë Cui'ne iti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini ñese mëose'ere.

⁵³ Ao ëa ju'icohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao timëpi. Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña ne saopi.

⁵⁴ De'hue cçajaji'i, Israel paire.

I jo'yare huanëyema'ë oji'i.

⁵⁵ Abrahamre ca nëose'ere de'oyerepa yo'opi, mai aio-hua'ire.

Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye yo'oja'quë api, si'anë jajese'e.

⁵⁶ Ca tëjini pëpao, Elisabet huë'ena, toaso ñañëohua'ire. Pëasicopi pani tëjini jeteyo'je io huë'ena co'io.

Juan Ti Doquë Çase'e

⁵⁷ Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre çoa mu'seña ti'aëna, mamaquëre pao. ⁵⁸ Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye pa'icohua'i sani pëpahuë, iote, Maija'quë de'oye yo'ose'ere asani sihuajë. ⁵⁹ Ocho mu'seña pa'i maca sahuë, cui'ne ca'nihuë tëañu'u cajë Israel pai deojajë cajë, cui'ne pëca ja'quë Zacarías mamire sëoñu'u cajë yo'ohuë. ⁶⁰ Jaje cajëna, pëca ja'copi cao:

“Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji.”

⁶¹ Jaje cacona, iote cahuë:

“¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i peoyë. Jaje pa'i mami hue'ecohua'i peoto?”

⁶² Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi iñojë sei'ë:

“¿Ique mamire hue'yoye yëquë'ni?” ⁶³ Sejëna, pëca ja'quëpi soquë totore dajë'ë caquëna, isirena, iona toyapi: “I mami cato Juanpi.” Jaje toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë. ⁶⁴ Ja macapi Zacaríasje cui'naëpi coca caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi. ⁶⁵ Jaje iye yo'ose'ere ñani i quëno maca pa'icohua'i ai cuasahuë. Cui'ne

iye yo'ose'ere si'a Judea ai cuti pa'icohua'ire quëajëna, asahuë. ⁶⁶ Si'ahua'i iti quëaye asacohua'i itire cuasahuëni asa'ñe nëina, señirojaë'ë:

“¿Me yo'oquërepa ai de'oja'quë a'ni, jaë tsihua'ë?”

Maija'ñahuë, Maija'quëre papi ite ñacaise'e.

Zacarías Jujuse'e

⁶⁷ Zacarías Maija'quë joyo timësiquëpi Maija'quë isi yë'opi capi:

⁶⁸ Sihuañu'u, mai Ëjaëre Israel pai Diusure.

Jaë cato maina dani huasopi.

⁶⁹ Maina Maija'quëpi isipi tutu quë'ire, paire huasoquëre.

Jaë cato i jo'yaë David tsëcapë aquëpi.

⁷⁰ Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, i case'ere quëacacohua'i tsoe hue'ña acohua'i ja're:

⁷¹ Maire huasosi'i, si'ahua'i maire coejë sañope yo'ojëna, pa'icohua'ire.

⁷² Mai aipëre teaye ñaquë

i ca nëose'e huanëñema'ë de'oye necaji'i.

⁷³⁻⁷⁵ Yë'ëna isisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë

Yë'ëre necacohua'i ti pa'ija'cohua'i a'ë caquë

Mësarute sañope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë Abrahamre.

⁷⁶ Maija'quërepa quëacaiquë hue'yoja'cohua'i a'ë, paipi,

Më'ëpi mai Ëjaë saija'a ma'are nui ma'arepa sani ne de'huaja'quëni.

⁷⁷ I paire de'hue iohua'i co'aye yo'o do'ire sai de'huacaiye pa'iji, quëaja'quë a'ë, më'ëpi.

Ja do'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁷⁸ Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,

Ësë ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'të-mopi daija'quë api, maire mijaja'quë.

⁷⁹ Huesëcohua'ire juni tējicohua'ire miacai

Cui'ne de'oye i maire huasoye asajajë caquë pa'iyere ye'yaja'quë api.

⁸⁰ Juan ai de'opi. Cui'ne i joyoje ai de'opi. Ai de'oquëpi pai peo hue'ña cuene yejare paji'i, Israel paire quëa huëo macaja'a.

2

Jesús Coase'e (Mt 1.18-25)

¹ Ja mu'seña pai ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire cuëcueye pa'iji caquë cuañepi. ² Iye du'ru macarepa paire cuëcueye cato yo'ohuë, Cirenio Siria cuañequë pa'i maca. ³ Jaje pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, pai ñape iohua'i daripëre pana jarona cuëcue cuañoja'cohua'ipi.

⁴ José cato David tsëcapë aquë paji'i. Ja do'ire Galilea yeja daripë Nazaretpi sani Judea yeja daripë Belénna saji'i, Davidre coa sitona. ⁵ Toya cuañoja'quëpi Belénna saji'i, María i huejaja'coa ca nëosicopi coañe t'i'a huesësico ja're. ⁶ Jaje sani Belénre pa'ijëna, María coañe t'i'aëna, ⁷ jarona pao, io du'ru mamaquëre. Pani caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oao, pai pëa hue'ña peo do'ire.

Huiñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

⁸ Belén quëno macare yëi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore iohua'ini ñajë paë'ë. ⁹ Pa'ijëna, cuasama'tore papi Èjaë huiñaë ñai nëcaquëna, Maija'quë miañepi iohua'ire mia huesoquëna, ai quëquë huesëhuë. ¹⁰ Jaje ña quëquëjëna, Maija'quë huiñaëpi capi:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë, mësarute huajë coca quëasi'quë daiyë, mësaruru si'ahua'i asani ai sihua ja'ñere. ¹¹ Yure David daripëna tsitu'ure coao, mësarute huasoja'quëpi. Jaë cato Cristo Èjaëre papi. ¹² Mësaruru ñani i api

cuasa ja'ñere caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oasiquëpi uina ti'aja'cohua'i a'ë."

¹³ Te'i Maija'quë jo'yaë huiñaë ñai macapi yecohua'i ma'tëmo acohua'ijë ñaihuë. Ñeje cajë Maija'quëre sihuajë:

¹⁴ Sihuajë de'oyerepa cañu'u, Maija'quëre ma'tëmo aquëre,

De'oye pa'iyere pa'ijë'ë, ipi sihuaquëna pa'icohua'ipi.

¹⁵ Maija'quë jëjo daosicohua'i ma'tëmona co'isi maca yëi ñamare ñacohua'ipi iohua'ija'a sa'ñe ca huëohuë.

"Jaje pa'ito esa Belënna sani ñañu'u, ëjaë maire quëase'ere."

¹⁶ Sani ti'ahuë, Maríare, Josére cui'ne tsihua'ëpi huequë aocona oasiquëpi uina. ¹⁷ Jaje ite ñani Maija'quë jo'yaë iohua'ire quëase'ere quëareña. ¹⁸ Quëajëna, asacohua'ipi ai cuasareña. ¹⁹ Jaje yecohua'i yo'ojëta'are María cato io joyona de'hua, si'aye iye, ti yo'ose'ere cuasaco. ²⁰ Yëi ñamare ñacohua'i si'aye iohua'ire case'ejë paye pa'ina, ñani Maija'quëna sihuajë jëjëjë co'ihuë.

Maija'quëna Jesure Isiye

²¹ Ocho mu'seña pa'i maca tsihua'ë ca'ni maña tëajë cui'ne i mamije hue'yohuë, Jesús, huiñaë Maríare ja peoco pa'i maca quëase'ere.

²² Tsitu'ure pasi jeteyo'je si'sire toso to mu'seña ti'aëna, Jerusalén daripëna saijë tsitu'urejë sahuë, Maija'quëna isiñu'u cajë, Moisés cuañese'epi jaje caye sëte. ²³ Jaje yo'ohuë, ëjaë cuañese'epi ñeje toyase'e pa'i do'ire: "Si'a ëmë tsj du'ru coacohua'i Maija'quëna isisicohua'i pa'ija'-cohua'i a'ë." ²⁴ Èjaë cuañeñepi caji: "Caya pi'are panita'a caya su'tere isijë'ë." Ja yo'oyere cajë saë'ë.

²⁵ Ja mu'seña Jerusalén pa'iquëpi Simeón hue'equëpi paji'i. Nuiñerepa pa'iquëpi Maija'quëre sei pa'iquëpi, Israel paire huasoyere utequë paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë

joyopi Simeón ja're pa'i ²⁶ quëapi, më'ë ju'iñe paja'quë a'ë, ëjaë jëjo daoquë Cristore ñama'ë pani. ²⁷ Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quëre se huë'ena sani pa'ina, Jesús pëca ja'quëohua'i tshua'ëre cuañese'e cayeje neñu'u cajë Maija'quëre se huë'ena dahuë. ²⁸ Dajëna, Simeónpi tshua'ëre cçani Maija'quëna sihuaquë capi:

²⁹ Ëjaë, yë'ë yureta'a sihuaquë ju'iñe pa'iji.

Më'ë ca nëose'ere ñasiquëpi.

³⁰ Yë'ë ñaco capi huasoquëre ñahuë,

³¹ Si'a pai ña huë'ñana më'ë necaisiquëre.

³² Jaë api, Israel pecohua'ire miacaija'quë

Cui'ne i do'ire yecohua'ipi Israel pai ai de'ocohua'i a'ë, caja'cohua'i a'ë.

³³ Simeón tshua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca ja'quëohua'i. ³⁴ Ja maca Simeón Maija'quëpi de'oye ñacaija'quë icohua'ire caquë Maija'quëre seji'i. Seni tëjini Maríare capi, Jesús pëca ja'core:

“Asajë'ë. Iquë tshua'ë jai paire Israel paire ne tañojaquë api. Cui'ne jai paire Israel paire Maija'quëre tuiye huëoquë yo'oja'quë api. Jaje pa'ina, jai pai ite sañope caja'cohua'i a'ë. ³⁵ Cui'ne, iquë do'ire jai pai pai ñape iohua'i joñoa cuasaye ñañe pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye iye yo'oyete cuasani hua'tipi më'ëjoyoja'a tota etojaiñeje pa'ye pa'ija'coa, oi do'ire.”

³⁶ Cui'ne jarote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja'ñere asaco quëaco. Ana hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë aco, aio maca paco'ë. Nomi tsjopi huejani siete ometëca ëjëre pani hua'jesicopi paco'ë. ³⁷ Yure cato hua'jeopi ochenta y cuatro ometëca paco'ë. Maija'quëre se huë'epi etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña Maija'quëre sihuaco ao aima'o seo paco'ë. ³⁸ Jao Anapi iti jaje yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru se de'oji caco pëpa tñi

Jerusalén paire huaso ja'ñere utecohua'ini quëao, tsihua'ë Jesús yo'o ja'ñe ayere.

Nazaretna Co'iyë

³⁹ Ja maca si'aye ëjaë cuañese'e yo'o tējini co'ihuë, Galileana iohua'i pa'i daripë Nazaretna. ⁴⁰ Tsihua'ë i ai de'oyeje ai tutu quë'i cui'ne ai ta'ñe pa'i de'opi, Maija'quëpi ite de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iyë

⁴¹ I pëca ja'quëohua'i coa si'a ometëcaña Jerusalénna saë'ë, Israel pai Egíptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena. ⁴² Jesús doce ometëca tī'ani pa'i maca si'ahua'i Jerusalénna ja fiesta yo'oyena tsi'siñu'u cajë saë'ë, noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sëte. ⁴³ Ja fiesta carajaquëna, co'i maca tsihua'ë Jesús Jerusalénna pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna. ⁴⁴ Te'e mu'serepa ma'aja'a Jesuje daiji jai pai cōni cuasajë saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro cui'ne iohua'i ñacohua'i quë'ro co'ejëna, peopi. ⁴⁵ Peoquëna, ñani ja maca yureta'a co'ihuë, Jerusalénna co'eñu'u cajë.

⁴⁶ Toaso mu'seña pa'i maca tī'ahuë, Maija'quë huë'ere pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i ja're cōni ja'rusiquëpi ñu'i iohua'i cayere asaquë cui'ne iohua'ireje sañope sei yo'o-quëna. ⁴⁷ Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye ta'ñe asaquëpi sañope de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai asaquë'ni, jaë cajë ai cuasareña. ⁴⁸ Pëca ja'quëohua'ipi ite tī'ajë ai cuasajëna, pëca ja'copi cao:

“Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a ju'lijë co'erojaiñë. ¿Me nesi'quë jaje yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?”

⁴⁹ Jaje cacona, Jesupi iote capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë co'amañare yo'oja'quë a'ë.”

⁵⁰ Jaje caquëna, iohua'ipi cuasaquë cayere asa ti'ama'pë paë'ë.

⁵¹ Ja maca iohua'i ja're cõni co'ipi, Nazaretna. Si'anë de'oye sehuaquë paji'i, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye io joyona de'huao. ⁵² Jaje yo'oquë Jesús ai de'opi, i capë cui'ne i cuasayeje. Maija'quëpi cui'ne paipi cõni i de'oye pa'iyere ñajë de'oquë api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

Juan Ti Doquëpi Yëhuoye

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Tiberio César paï ëjaë paji'i. Ipi quince ometëca cuañequë pa'i maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cuañequë ëjaë. Herodespi Galilea cuañequë paji'i. I yo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cuañequë paji'i. Cui'ne Lisani-aspi Abilinia cuañequë paji'i. ² Maija'quë huë'e ñacaico-hua'i ëjaohua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Jaohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi Zacarías mamaquë Juanna capi, cuene yejare pa'ina. ³ Juan cato Jordán tsiaya quë'ro-já'a sai si'a huë'ña paï pa'icohua'ire capi: Ja'në co'aye cuasase'ere jëoni pönëñe pa'iji. Pönëni oco dosicohua'ini Maija'quëpi mësarü co'aye yo'ose'ere saï de'huaja'quë api. Jaje yëhuopi. ⁴ Tsoe ja'rë Maija'quë caye quëacaiquë Isaíaspi toyaquë pa'ise'ejë cui'ne japi ti'api, i toyase'e caji: Cuene yejapi paï cui'neje asa cuañoji, Ne de'huajë'ë, mai Ejaë ma'are.

Nuñerepa ma'a necaijë'ë, i cu'i huë'ña.

⁵ Yo'cohuë pa'ise'ere ne timë ja'ñe a'ë.

Jai cuti cui'ne a'ri cuti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja'ñe a'ë.

Nui ma'aña peose'ere nui ma'aña de'huaye a'ë.

Dea pëa quë'i ma'aña pa'ise'ere nui yeja ne ja'ñe a'ë.

⁶ Ja maca Maija'quë païre huasoye si'a paï ñaja'cohua'i a'ë.

⁷Ite oco do cuañoñu'u cajë paipi i quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:

“¡Aña tsëcapë acohua'! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pëi nejoquëna, jëa ja'ñere? ⁸ Ponësicohua'ì pani, ponësicohua'ì yo'oyere yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, ñani dosi'ì. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Ja caye tì'a ma'ñe a'ë. Maija'quëpi yëni iye quëna pëaje Abraham tsëcapëre neñe pa'iji. ⁹ Tsu'upo tsoe ne de'huasicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'oye quëi ma'ñe cato cueni toana ëcooa. Maija'quë tsu'upojë pa'ì.”

¹⁰Ja maca paipi ite seteña:

“¿Jaje pa'ito iquere neja'cohua'ì a'ni?”

¹¹Sejëna, Juanpi sehuopi:

“Caya ju'ì caña paquë pani te'ore isiye pa'iji, ti peoquëna. Añe paquë pani peoquë ja're conì añe pa'iji, te'e.”

¹²Pa'ì do'ì curiquë secohua'ijë oco do cuañoñu'u cajë daisicohua'ìpi pa'ijë Juanre se'ì:

“¿Ye'yaquë, iquere yëquë neja'cohua'ì a'ni?”

¹³Sejëna, Juanpi capi:

“Cuañese'e caye pa'ina, jerepa curiquë sema'pë pa'ijë'ë.”

¹⁴Soldado pa'icohua'ìpi ite seteña:

“Cui'ne yëquë, ¿iquere neja'cohua'ì a'ni?”

Cajëna, sehuopi:

“Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ijë'ë, yecohua'ì payere. Coa coso do'ire tsioma'pë. Cui'ne mësarute saiñere tì'api cuasajë pa'ijë'ë, sihuani.”

¹⁵Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë paì utehuë. I a'ë caquëna, asañu'u cajë. ¹⁶Cuasajëna, Juanpi capi:

“Ocopi doyë, mësarute. Ja yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ë jerepa de'oquëpi. I jo'yaë i zapato joyecaiquë yë'ëre tëto saisiquë api. Yë'ë jerepa teaye pa'ì a'ë. Jaë cato doja'quë api, Maija'quë joyopi cui'ne

toapi. ¹⁷ Tsoe pala cajiji, trigo jëoquë itì case'e de'huaquë ja'ose'e huahueja'core. Itì care pase'e ì de'hua hue'ñana de'huaquë ja'ose'e toa ti yayama'cona ëoja'quë api.”

¹⁸ Ñeje caquë paire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequeje Juan quëapi. ¹⁹ Cui'ne Herodes pai ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni jioni paquëña. Jaje yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne ì yeque co'aye yo'ose'ena conì yëhuopi, Juan. ²⁰ Jaje quëaquëta'are Herodespi ì caye asama'ë. Ja yë'ta'api yeque co'aye yo'o coquë Juanre co'a paire co hue'ñana copi.

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Ja yë'ta'a co cuañoma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesuje do cuañosiquë paji'i, cui'ne ipi Maija'quëre se maca ma'tëmopi jaça saiona. ²² Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi ina nëca meni paije ñajëna, ja maca yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:

“Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë.”

Jesús Ñecuëohua'i

(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treinta ometëca paquëpi Maija'quë co'a-mañarepa ne huëopi. Pai caye cato José mamaquë paji'i. ²⁴ José paji'i, Elí mamaquë. Elí paji'i, Matat mamaquë. Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui mamaquë. Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë. ²⁵ José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós mamaquë. Amós paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli mamaquë. Esli paji'i, Nagai mamaquë. ²⁶ Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José mamaquë. José paji'i, Judá mamaquë. ²⁷ Judá paji'i, Joana mamaquë.

Joana paji'i, Resa mamaquë. Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorababel paji'i, Salatiel mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë. ²⁸ Neri paji'i, Malqui mamaquë. Melqui paji'i, Adi mamaquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë. Cosam paji'i, Elmodam mamaquë. Elmodam paji'i, Er mamaquë. ²⁹ Er paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë. Elizer paji'i, Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë. ³⁰ Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Simeón mamaquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë. Judá paji'i, José mamaquë. José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i, Eliaquim mamaquë. ³¹ Eliaquim paji'i, Melea mamaquë. Melea paji'i, Mainán mamaquë. Mainán paji'i, Matata mamaquë. Matata paji'i, Natán mamaquë. ³² Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí mamaquë. Isaí paji'i, Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz mamaquë. Booz paji'i, Salmón mamaquë. Salmón paji'i, Naasón mamaquë. ³³ Naasón paji'i, Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i, Aram mamaquë. Aram paji'i, Esrom mamaquë. Esrom paji'i, Fares mamaquë. Fares paji'i, Judá mamaquë. ³⁴ Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë. Isaac paji'i, Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré mamaquë. Taré paji'i, Nacor mamaquë. ³⁵ Nacor paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i, Ragau mamaquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë. Peleg paji'i, Heber mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë. ³⁶ Sala paji'i, Cainán mamaquë. Cainán paji'i, Arfaxad mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem paji'i, Noé mamaquë. Noé paji'i, Lamec mamaquë. ³⁷ Lamec paji'i, Matusalén mamaquë. Matusalén paji'i, Enoc mamaquë. Enoc paji'i, Jared mamaquë. Jared paji'i, Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel paji'i, Cainán mamaquë. ³⁸ Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë. Set paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diusu mamaquë.

4

*Jesure Neñañe**(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

¹ Maija'quë joyo ini pa'ina, Jordán tsiayapi co'iquëna, Maija'quë joyopi sapi, cuene huesësi yejana. ² Jarote cuarenta mu'seña ao ti aima'ë pa'ina, jeteyo'je ao ëaye nëi maca ³ huatipi ite neñasi'i, caquë capi:

“Maija'quë mamaquë sëte iye quëna përe cuañejë'ë, pan pë de'ojaco.”

⁴ Caquëna, Jesupi ite capi:

“Toyase'e caji, Coa aose'e ai pa'ie peoji, pai. Peoquëna, ai jerepa si'aye Maija'quë ca cocare de'oye sehuocaiye pa'ie pa'iji.”

⁵ Ja jeteyo'je huatipi sapi, ai cutihuëna. Sani iye yeja pa'iyere te'epi esa iñopi si'aye, paire cui'ne iote pa'ieye.

⁶ Iñoni huatipi ite capi:

“Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejaña de'o co'amaña isisi'i. Yë'ëna isise'e a'ë, si'aye iye. Jaje pa'ina, yë'ë yëyeje isiye pa'iji, yë'ë isiye yëquëna. ⁷ Më'ëpi do're ja'runi yë'ëni sequë pa'ito më'ë tse pasipi.”

⁸ Jesupi ite sehuopi:

“Yë'ë quëno maca pa'ima'ë pa'ijë'ë, Satanás. Saijë'ë. Toyase'e caji: Sejë'ë, më Èjaë Diosuni cui'ne ise'ere necaijë'ë.”

⁹ Ja jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'quë huë'e jetena mëani capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani tito sa tomejë'ë, iye macapi yejana. ¹⁰ Toyase'e caji:

Maija'quëpi i huiñaohua'ire cuañeina, më'ëre ñacaija'cohua'ire.

¹¹ Më'ëpi tomequëna, iohua'i jëñapi tseaja'cohua'i a'ë, Quëna pëana më nëcañoa a'si nema'quëni cajë.”

¹² Caquëna, Jesupi ite sehuopi:

“Yequeje toyase'e caji: Më'ë Ējaë Diusure neñama'ë pa'ijë'ë.”

¹³ Caquëna, huati Jesure si'aye neñani yo'o jujani, tsoe maca jëoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huëoye

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jëo saquëna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'quë joyo tutu timësiquëpi. Jaje pa'ina, pa*̄*i i pa'iyere quëajëna, ja yejaña pa'icohua'i asahuë. ¹⁵ Pa*̄*i dari ñape tsi'si huë'ña pa'iyena ye'yaquë pa'ina, si'ahua'i ite de'oquëre papi cajë sihuahuë.

Jesús Nazaretre Pa'iyë

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Ja maca Jesús Nazaretna saji'i, i ai de'osi daripëna. Huajë mu'se tì'laëna, pa*̄*i tsi'si huë'ena cacani ja'rupi. Jaje i si'anë yo'oye sëte. Ja'rusipi Maija'quë coca pëpë ñasi'i caquë huëni nëcapi. ¹⁷ Nëcaquëna, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'ere isiëña. Iti maca aquëpi isiquëna, hui'yoquë tì'api, ñeje toyase'e pa'i huë'ñare:

¹⁸ Mai Ējaë joyopi yë'ëni pa'iji.

Jaje pa'ina, yë'ëna de'o cocare isipi, carajaicohua'ina quëa ja'ñere.

Cui'ne ai oicohua'ire yëhuo huasoja'quë a'ë.

Tsea cuañosicohua'i pa'icohua'ire quëa huasoja'quë a'ë.

Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'quë a'ë.

Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iyë isi-ja'quë a'ë.

¹⁹ Mai Ējaë oi necai tëcahuëre paipi asaja'cohua'i a'ë caquë yë'ëre jëjo daopi.

²⁰ Jaje Jesús ña tējini tëoni pa*̄*i tsi'si huë'e cocaiquëna, isini ja'rupi. Ja maca si'ahua'i ai ñahuë, ise'ere, pa*̄*i tsi'si

huë'ere tsi'sicohua'i. ²¹ Ñajëna, ìohua'ire je'nërepa ca huëopi:

“Yure iye mu'se tì'api, iye toyase'e caye mësarü asa maca.”

²² Si'ahua'i Jesús de'oquë api cajë ì case'ere merepa de'oye caëna, cajë ai cuasajë sa'ñe cahuë:

“¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'quë?”

²³ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jujuquë sëte co'ye jujujë'ë, caja'cohua'i a'ë. Casi-cohua'ipi yequeje caja'cohua'i a'ë. Capernaüm yejana yo'ose'eje yure ìño më'ë yejare pana yo'ojë'ë, yëquë asase'eje.”

²⁴ Ja maca ai seña maca ca saoquë cui'ne capi:

“Nuñerepa cayë. ì ai de'o sito pa'icohua'i caye Mai-ja'quëre quëacaiquëre te'ije de'oyerepa sihua cuañosiquë peopi. ²⁵ Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Israel pai hualjeohua'i jai pai paë'ë. Ja mu'seña tres ometëca jerepa ocoma'ëna, si'a yeja pa'icohua'i ao ëa ju'ijë ai yo'ohuë. ²⁶ Jaje ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Israel pai hualjeohua'ire jëjo saoye papi. Paquë Sareptare hualjeo pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón yejana. ²⁷ Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai pai Israel pai jalju dahuë ju'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje jujucayi papi. Paquë Siria yeja aquë Naamánni jujucaji'i.”

²⁸ Jaje caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pëti huëohuë.

²⁹ Ja maca huëni nëcani Jesure tseani pai daripë peo hue'ña hue'sena etoni sahuë, çuti sa'nihuëre pana. Jaropi jëjo toñu'u cajë. Iti çutihuëre pai pa'i daripë paji'i. ³⁰ Jaje jëjo toñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús ìohua'i jopoja'a etani saji'i.

*Co'a Huati Joyo Hue'equë
(Mr 1.21-28)*

³¹ Ja maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna. J̄arona sani huajë mu'seña paire ye'ya huëopi.

³² Iohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa jaje cuañequë quëayeje pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.

³³ Jaro tsi'si hue'ñare paji'i, te'i ëmë huati joyo hue'e-quë. J̄aëpi cuipi.

³⁴ “Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'o-quë'ni, Jesús Nazaret aquë? ¿Nejosi'quë daiquë? Më'ëre yë'ë ñañë. Më'ë cato Maija'quë mamaquë, de'loquëre pa'ë.”

³⁵ J̄a maca Jesús co'a joyore capi:

“Cama'ë. J̄aëte jeoni saijë'ë.”

Jaje ca maca co'a joyopi paì ña hue'ñana co'aye neñe peoyerepa yejana ne taoni eta saji'i. ³⁶ Si'aohua'i ña quëquëni sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“¿Ique yë'o a'ni, j̄a jerepa pa'ye iye? Cuañequëna, huatiohua'ije ìte sehujë etayë.”

³⁷ J̄aje yo'oquëna, paipi Jesús yo'oye ayere j̄a yeja si'a hue'ña quëarojateña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuye

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ J̄a maca Jesús tsi'si huë'epi etani Simón huë'ena cacapi. J̄arote paco'ë, Simón huao suña dahuë ai ju'icopi. Jaje pa'iona, Jesure jujucaijë'ë, cajë sei'ë. ³⁹ J̄a maca Jesús suña dahuë ju'iconi ñaquë suña dahuëre pi'ra saouna, suña dahuë peocopi huëni aore neni ao.

Jesús Jai Paire Jujucaiye

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Èsë cara mesi maca jai paire ju'icohua'ire dahuë, coa si'a ju'i dahuë quë'iohua'ire Jesuna. Dajëna, ju'icohua'ire ì jëtëpi paì ñapere patoquëna, co'yahuë, si'aohua'i. ⁴¹ Ju'icohua'ire pa'isicohua'ipi huatiohua'i etajë

Maija'quë mamaquëre papi cuijëna. Jesupi ja cayere ësepi, tsoe iohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Cristo api asa do'ire.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore

(Mr 1.35-39)

⁴² Jesús nea huë'ñarepa pai peo huë'ñana saquëna, saima'quëni cajë co'ejë ti'ahuë. ⁴³ Ti'asi maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Quëaye pa'iji, de'o coca Maija'quë pa'i te'te ayere yequë pai daripëaje. Jare caquë jëjo daosiquë a'ë.”

⁴⁴ Jaje Jesús cu'i quëarojaji'i, Galilea tsi'si huë'ñana.

5

Tsiaya Hua'ire Yo'eye

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Jesús Genesaret Jaira të'tëpare pa'i quëaquëna, jai pai qui'yerepa Maija'quë coca asañu'u cajë dateña. ² Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huëapi huahuaquëna, ñapi. Iti yohuë acohua'ipi yo'e nëare tsoa toñu'u cajë tumareña.

³ Ñani ja maca Jesús yohuëna aya mëji'i. I aya mëisi yohuë Simón tse paco'ë. Ja maca capi, a'ri maña so'ona jëjo sao huahuojë'ë, yohuë. Huahuojëna, ja'runi ñu'i Jesús paire ye'ya huëopi. ⁴ Ye'ya tëjini Simónre capi:

“Hua'i pa'i huë'ñana yohuëja'a sani mësarü yo'e nëapi hua'ire neñu'u.”

⁵ Simónpi sehuopi:

“Ye'yaquë, si'a ñami te'e hua'ireje neñe peoyerepa ai yo'ohuë, nema'pë. Jaje pasicohua'ita'a më'ëpi cuañeñe sëte hua'i yo'erë jëo dëosi'i.”

⁶ Cani jëo dëosi maca hua'ipi airepa timërena, hua'i yo'erëpi tëi huëo. ⁷ Ja maca yequë yohuëre cajeohua'i pa'icohua'ire jëñapi soihuë. Soina, dani si'ahua'i caya yohuëa ea tete macarepa aya timëhuë. ⁸ Ja maca Simón Pedro iyere ñani do're ja'runi Jesure capi:

“Saijĕ'ĕ, Ęjaĕ, yĕ'ĕ quĕno maca pa'ima'ĕ. Yĕ'ĕ co'aye yo'oquĕ a'ĕ.”

⁹ Coa quĕquĕ huesĕni jaje caquĕna, i ja're conĭ pa'ico-hua'ijĕ hua'ire nese'ere cuasajĕ ai quĕquĕhuĕ. ¹⁰ Cui'ne, Zebedeo mamajĕ Jacobo cui'ne Juan, Simón cajeohua'ijĕ quĕquĕ huesĕsicohua'i paĕ'ĕ. Jaje quĕquĕjĕta'are Jesús capi, Simónre:

“Ca'rama'ĕ pa'ijĕ'ĕ. Mĕ'ĕ yurepi paire yo'ecaiquĕ pa'ija'quĕ a'ĕ.”

¹¹ Ja maca yohuĕare tĕ'tĕpana sani jĕoni Jesús ja're saĕ'ĕ.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuĕ Ju'iquĕre

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús pai daripĕre pa'ina, te'i pai ja'ju dahuĕ ju'iquĕpi tĭtani Jesure ñani i tsiapi yejare pana semeni seji'i. Ñeje caquĕ:

“Ęjaĕ, mĕ'ĕpi yĕ'ĕre jujuye yĕni jujujĕ'ĕ. Yĕ'ĕ ju'i dahuĕ.”

¹³ Ja maca Jesús i jĕtĕpi patoquĕ capi:

“Yĕ'ĕ jujucaiyĕ.”

Caquĕna, jare ĭti macapi ja'ju dahuĕ peoquĕ de'opi. ¹⁴ Ja maca Jesús ĭte capi:

“Quĕama'ĕ pa'ijĕ'ĕ, paire. Coa Maija'quĕ huĕ'e ña-caicohua'ise'ere sani iñojĕ'ĕ. Iñoni mĕ'ĕ co'ayere tsoa toquĕ yo'o do'ire ĭsijĕ'ĕ, Moisés cuañequĕ pa'ise'ere. Jaje yo'oquĕna, si'a hua'i mĕ'ĕ ju'iquĕ pa'isiquĕpi de'oquĕ ponĕni yo'oye ñaja'cohua'i a'ĕ.”

¹⁵ Jaje pa'iquĕta'are Jesús yo'oyepi jero sa'ana jai saji'i. Jaje pa'ina, jai pai i caye asañu'u cajĕ daijĕna, ju'icohua'ijĕ daĕ'ĕ, juju cuañoñu'u cajĕ. ¹⁶ Jaje yo'ojĕna, Jesús pai peo hue'ñana sai Maija'quĕre seji'i.

Quĕ'quĕ Dahuĕ Ju'iquĕre Jujuye

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Jesupi ye'yaquëna, jarote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cõni, Galilea yejare si'a hue'ña pa'icohua'ipi daisicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusalénpi daisicohua'ije paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Maija'quë tutu ju'icohua'ire jujucaye. ¹⁸ Paquëna, yo'oye peoquëpi ju'iquëni cai saihuëna qasiquëni cuajjë Jesús pa'i hue'ña coareña, ñajaquë cajë. ¹⁹ Dajëta'are caca hue'ñapi jai pai timësico pa'i do'ire cacaye pajë ña jujani huë'e jeteja'a mëni peo coje tëteni ju'iquëre pai jopoja'a meñe casahuë, Jesús ña hue'ña cai saihuëna qasiquëni. ²⁰ Ja maca Jesús iohua'ipi ite jujuquë api cuasayere ñani ju'iquëre capi:

“Më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiyë.”

²¹ Jaje caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cuasa huëoreña: “Paipi yequë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye peoji. Jare Maija'quëse'e sai de'huacaiye pa'iji. ¿Iquei'ni, iquë ja jerepa Maija'quëre cue'cuequë caquë?”

²² Jesupi jaje cuasajëna, ñani capi:

“¿Me yo'ojë jaje cuasaye'ni? ²³ Co'aye yo'ose'ere sai de'huaye cui'ne iquëre jujucaye pai cato yo'o ti'a ma'ñe a'ë. A'jiñe yo'oye peoji. ²⁴ Jaje pa'ito de'oji. Iñosi'i, mësarute. Yë'ë Pai Mamaquëpi te'ipi iye yeja cuañequëre papi co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë pa'iyë.”

Jaje se cani ju'iquëre capi:

“Më'ëni cayë, huëijj'ë. Më uicore ini më'ë huë'ena saijj'ë.”

²⁵ Caquëna, ja macarepa iti ju'iquë pa'isiquëpi jaohua'i ñajëna, huëni nëceni i uisicore se de'huaní Maija'quëre sihuaquë caquë saji'i, i huë'ena. ²⁶ Saina, si'ahua'i ña quëquëni Maija'quëre sihuajë careña.

“Yurena ñahuë, pajje yo'o ma'ñere yo'oye.”

*Jesús Levíre Soiye**(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

²⁷ Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquë Leví hue'equère ñapi, pa'i do'i saí hue'ñare ñu'i curire seina, ñani capi:

“Tuijě'ë, yě'ëni.”

²⁸ Ja maca Leví i yo'oye si'aye se jeoni Jesús ja're coní saji'i.

²⁹ Ja jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, i hu'ëna, Jesuni sihuaquë. Jarote cui'ne jai paí pa'i do'i secohua'i cui'ne yecohua'i coní ai saihuëna ja'rusicohua'ipi paë'ë.

³⁰ Pa'ijëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i a'ë, cuasajë sañope ca huëojë careña:

“¿Me yo'ojë mësaru pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're coní aijë cui'ne ucuye'ni?”

³¹ Cajëna, asani Jesupi sehuopi:

“De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye pañë. Jaje pa'ina, ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre. ³² Ja do'ire de'ocohua'ini soisi'i caquë, daisiquë peoyë. Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë, jaohua'ipi ja'rë yo'ose'e jeoni ponëjjajë caquë.”

*Jesure Señe, Aima'pë Señere**(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

³³ Caquëna, iohua'ipi Jesure seteña:

“Juanre ye'yecohua'i yo'oye sëte aima'pë Maija'quëre ai sejë yo'oyë, cui'ne fariseo ye'yecohua'ije. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e si'anë aijë cui'ne ucujë pa'iyë'ni?”

³⁴ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Hueja ao aija'cohua'ire soisicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë cacohua'i a'ni, mësaru, huejaquëpi iti macare coní pa'ito? ³⁵ Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se huejaquëre yë'ëre sioye pa'iji. Ja maca huejaquëpi peoëna, ao aima'pë pa'ija'cohua'i a'ë.”

³⁶ Cui'ne quëa iñopi, iohua'i ñañena cõni ñeje:

“Yecohua'ijë huajë ju'i care tëani ai ju'i care sëoma'-cohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'i pani coa huajë ju'i care nejoñë. Cui'ne huajë ca catipëpi ai ju'i cana sëosicohua'i pa'ito te'ojë pa'io ña cuañoñe paji. ³⁷ Jaje cui'ne pa'iji. Cuiya'i cõno doye peoji, ai ca'nihuë de'huasicono. Jaje ai ca'nihuëna huajë cuiya'i cõno doto yete saiye pa'iji. Jaje yete saina, si'aye nejoñe pa'iji, cuiya'i cõno cui'ne ca'nihuë de'huasi topëje nejoñe pa'iji. ³⁸ Jaje pa'ina, huajë cuiya'i cõno doye pa'iji, jaje cui'ne huajë ca'ni topëna. Jaje huajëyese'e pa'i de'oye quëcoja'coa. ³⁹ Jaje pa'ina, o'sasi cõno ucucohua'ijë huajë cõno ucuye pañë, o'sasi cõno ai de'oye a'ë, cajë.”

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Te'e huajë mu'se Jesús ta sitoja'a saina, ire ye'yecohua'ipi trigo tsa'ña tējajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jëñapi iti case'e po'tejë aë'ë. ² Jaje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani sei'ë:

“¿Moisés cuañese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jaje pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?”

³ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Nama'cohua'ini David cui'ne i cajeohua'i cõni ao ëa ju'ijë yo'ose'e? ⁴ Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna isise'ere ao aiñere ao ëa ju'i Maija'quë huë'ena cacani aore imani ai cui'ne i ja're pa'icohua'ireje aopi.”

⁵ Cui'ne capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itoje cuañeñe.”

Jëtë Cuenesicore Paquëre Jujuye

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Yëquë huajë mu'se Jesús pa'i tsi'si huë'ena cacani, ye'ya huëoquëna, jarote paji'i, te'i ëmë ëja tël'hui jëtëre cuënesicore hue'equë. ⁷ Pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cõni cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere jujuquëna, ñani ite sañope cañu'u cajë utejë ñahuë. ⁸ Jaje cuasaye ñaquëta'a cuënesi jëtë hue'equëre capi:

“Huëijë'ë. Huëni ja maca jopore pare nëcajë'ë.”

Caquëna, huëni nëcapi. ⁹ Ja maca Jesús yecohua'ire capi:

“Sesi'i, mësarute te'ore. ¿Iquepi de'loquë'ni, huajë mu'se yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Paire huasoye panita'a paire coa nejoñe?”

¹⁰ Ja maca si'ahua'ire seña tël'ijani Jesús capi, ju'iquëre: “Më jëtëre mëajë'ë.”

Caquëna, i case'ejë yo'opi. Yo'oquëna, i jëtë cuënesico pa'isico de'oco paco'ë. ¹¹ Jaje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pëti ëaye ñajë ca huëohuë, sa'ñe iquepi Jesure sañope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Ja mu'seña Jesús Maija'quëre sesi'i caquë saji'i, ai cutihuë. Jaropi si'a ñami Maija'quëre seji'i. ¹³ Nata tomesi maca i ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'i i ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo daocohua'ire. ¹⁴ Jaohua'i cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cõsiquë paji'i, Pedro. Cui'ne i yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i. Simón Cananista tsëcapë aquë paji'i. ¹⁶ Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesús ai cutihuëpi i ye'yacohua'i ja're çoni cajequëpi perepë yejana pëapi. Jarote jai pai paë'ë. Si'a hue'ña acohua'i, yecohua'ipi Judea cui'ne Jerusalén cui'ne jai tsi-aya tẽ'tëpa Tiro cui'ne Sidón quë'ro acohua'i daisicohua'i paë'ë, Jesús cayere asañu'u cajë cui'ne iohua'i ju'i dahuëre jujucaijaquë cajë daisicohuaipi. ¹⁸ Huati yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ipi juju cuãnosicohua'i de'ohuë. ¹⁹ Si'a pai Jesure patosicohua'ipi i tutupi si'ahua'i co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i yëhuë, patoye.

Nuñerepa Case'e Pai Ayere

(Mt 5.1-12)

²⁰ Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:

“Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru teaye pa'iohua'i, Mai-ja'quë te'tena de'oye cacani paja'cohua'i a'ë.

²¹ Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësaru aõ ai ëa ju'icohua'ipi jeteyo'je si'aye ti'aja'cohua'ipi. Sihuacohua'i pa'ijë'ë, oicohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je soja'cohua'ipi.

²² Pai Mamaquëre tui do'ire paipi mësarute pëijë co-ëjë iohua'i quë'rore etojë cue'cuye pa'iji. Jaje yo'oto sihuajë'ë, yë'ëre tui do'ire. ²³ Jaje yo'ojëna, ai sihuajë'ë, ma'tëmona mësarute caquë de'huacaisi co'amañare jerepa paja'cohua'ipi. Mësarute co'aye yo'oyeje pa'ye yo'oa'huë'ë, Maija'quë tsoe hue'ña quëacaicohua'ire.

²⁴ Jaje pa'iquëta'are jaiye yure co'amaña pajë sihua tosicohua'ireta'a, sihuaye peoja'coa.

²⁵ Teayerepa mësarureta'a yure aõ ani timëni sihuajë pa'isicohua'ire jeteyo'je aõ ëa ju'iñe pasipi. Teayerepa mësaru yure so huajëjë pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.

²⁶ Teayerepa mësaru pa'iyeni si'a pai de'o paire pa'ë cajëna, pa'icohua'i maña. Tsoe acohua'ijë jaje cui'ne

de'ocohua'i a'ë ca'ahuë'ë, Maija'quë jëjo daocohua'ijë pa'icohua'ita'a coa cosocohua'ini.

Mësarute Sañope Yo'ocohua'ire Oiyë
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaje pa'iquëta'are mësarü yë'ëre asacohua'ire cayë: Oijë'ë, mësarute sañope cacohua'ire. De'oye yo'ocaijë'ë, mësarute coecohua'ire. ²⁸ De'oye pa'li ja'ñere cacaijë'ë, mësaruni sañope ai yo'o ja'ñere de cacohua'ini. Secacaijë'ë, mësarute tea ju'icohua'irejë. ²⁹ Yecohua'ipi tsiana te'e te'te tëtoru yequë te'te tsiajë nëocaijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi më sësëquëna ju'iconi jioni sato huë'ehuë ju'icorejë se isi saojë'ë. ³⁰ Secohua'li pa'ito isijë'ë. Yeque më tseconi jiosicohua'li pa'ito, coa ñajë'ë, cui'naoni señe pajë'ë. ³¹ Yecohua'ipi mësaruni de'oye yo'ojajë cuasayejë pa'ye yecohua'ini se de'oye yo'ojë'ë, mësarupi.

³² ¿Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere oicohua'li pani, iquere de'oye yo'oye'ni? Co'ahua'ijë cui'ne sa'ñe oiyere yo'ocohua'li pani. ³³ ¿Jaje pa'ina, mësarupi mësarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ijë cui'ne yo'oyere yo'oni. ³⁴ ¿Jaje mësarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja'cohua'li a'ë cuasajë isicohua'li pani iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ijë co'yoja'cohua'li a'ë cuasajë yo'oyere yo'oni. ³⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato oiyë pa'iji, mësarute sañope yo'ocohua'ire. Jaohua'ire de'oye yo'ojë isiye pa'iji, co'yoja'cohua'li a'ë cuasaye peoyerepa. Jaje yo'osicohua'ini ma'tëmo jaiye de'o co'amaña isiye pa'iji. Cui'ne mësarü pa'ija'cohua'li a'ë, Maija'quë Ëjaërepa mamajë, cui'ne ije oiquë api, co'acohua'ire cui'ne i isiyere de'oji cama'cohua'irejë. ³⁶ Jaje cui'ne mësarujë oijë'ë, yecohua'ire, Maija'quë oiyëjë.

Paí Yo'oyere Ña De'hua Caye

(Mt 7.1-5)

³⁷ Jaje pa'ina, co'acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Jaje pajëna, Maija'quëje mësarute co'acohua'i a'ë caye paja'quë api. Yecohua'ire nejoñe pajë'ë. Jaje pajëna, Maija'quëje mësarute nejoñe pasipi. Yecohua'i tayo yo'oyere sai de'huacaijëna, Maija'quëje mësarutayo yo'oye sai de'huacaija'quë api. ³⁸ Yecohua'ire isicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje mësarute isisipi. Isija'quë api, i topëna de'oye cuasa ti'acore pani. Dëso quiosiconi, ña'co quiosiconi, timësicore pani, mësarutayo yecohua'ire isiyeje pa'ye Maija'quëje isija'quë api, mësarute.”

³⁹ Jesupi ñeje yo'oyeje pa'ye a'ë capi:

“Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena tomeja'cohua'i a'ë, si'a jupë. ⁴⁰ Ye'yecohua'ipi iohua'ire ye'yaquëre tëto saicohua'i peoyë. Ye'ye tējinita'a ti'añe pa'iji, iohua'ire ye'yaquëje pa'iohua'i.

⁴¹ ¿Me jaje pa'ito, më'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'icore se ñaquë casi'ni? ¿Më'ë ñacoare soquë tiro ja'iore papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini? ⁴² Më'ë ñacoare pare soquë tiropi ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me më'ë yo'jeire casi'ni: 'Huau, më'ë ñacoare ne'cua ju'icore dutasi'i, nëocaijë'ë.' De'oquëre pa'ë coa caquë yo'oquë maca. Më'ëpi du'ru macarepa më'ë ñacoare soquë tiro ju'iconi duta jeojë'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi më'ë yo'jeire ne'cua ju'icore dutacaiye pa'iji.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji. Jaje cui'ne co'a soquë yëje de'o ca quëiñe peoji. ⁴⁴ Jaje pa'ina, soquë ñëa ñape ñañe pa'iji, iti quëiñena. Miu soquë yë pani quëiñe paji, çosa çare. Jaje cui'ne miu pisi pani quëiñe paji, cuiya'i çare. ⁴⁵ Jaje pa'ina, de'o paí pani caji, de'oyere, i joyo

de'oyepi pa'iyere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, i joyo co'ayepi pa'iyere. Yë'opopi caji, joyo pa'iyepi etaquëna.

Caya Huë'ña Ne Huë'ña

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Me yo'ojë mësarü yë'ëre Ējaë, Ējaë cajëta'a yë'ë cayeje ne ma'ñe'ni? ⁴⁷ Quëasi'i, yë'ëna dani asacohua'ipi cui'ne yë'ë cayeje yo'ocohua'i pa'iyere. Iyeje pa'ye pa'iji. ⁴⁸ Jaohua'i cato ëmë cutihuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiayapi co'jenije tì'ama'ëna taiñe paja'quë api. De'o yejana nesi do'ire. ⁴⁹ Jaje pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'eje yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiaya co'jeni ai tutu tsä'ina taiñe pa'iji.”

7

Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye

(Mt 8.5-13)

¹ Jesús coca ca tējini saji'i, Capernaum yejana. ² Jarote romano soldado pai capitán i jo'yaë i oiquëre papi juni huesë tējiquëre paquëpi paji'i. ³ Jaje pa'ina, capitánpi Jesure asani jëjo saopi, judío aiohua'i acohua'ini, dani i jo'yaëre jujucaija'quëre seni daja'cohua'ire caquë. ⁴ Jaohua'i Jesure tsiojani ai se huëohuë, ñeje cajë:

“Iye capitán de'oquë api, më'ëpi ite cöcati'ñe pa'i a'ë.

⁵ Cui'ne judío paire oiquë api. Jaje yo'oquëpi pai tsi'si huë'e saïcaina, mai secore nehuë.”

⁶ Jaje cajëna, Jesús asani iohua'i ja're conì saji'i. Saijë i huë'e tì'añe ja'i macare pa'ijëna, capitánpi jëjo daopi i cajeohua'ire Jesure ñeje quëaja'cohua'ire:

“Ējaë, ai yo'oma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, cayë yë'ë co'aquë huë'ena daima'ë pa'ijë'ë. ⁷⁻⁸ Yë'ë ëjaohua'i cuãñeñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë soldado paire meñe cuãnequëna, sehuocohua'ire payë. Jaje paquëpi yë'ëpi cayë, jaohua'i

aquëni: ‘Saijè'è,’ caëna, saiji. Cui'ne yequëni ‘daijè'è’ caru, daiji. Cui'ne yè'è jo'yaëni: ‘jare nejè'è’ cuañeru neji. Jaje mè'èpi co'yajè'è cuañeru, yè'è jo'yaëpi co'yasipi asayè, yè'è. Jaje pa'ina, daima'è cuañejè'è, yè'è jo'yaë co'yajaquë.”

⁹ Jaje case'ere asani Jesús ai sihuapi, ta'ñe caquëre papi pa'iquë'ni caquë. Jaje cuasani ite tuicohua'ire capi:

“Ti ñama'è paè'è, Israel paipi jaje yè'ère necaija'quë api cuasacohua'ire iquë yo'ose'eye care paye.”

¹⁰ Ja maca i jèjo daosicohua'i huë'ena co'ini capitán jo'yaë tsoe co'yasiquëni ti'ahuë.

Pqsë Ju'isiquëre Huëoye

¹¹ Iye yo'osi jeteyo'je Jesús saji'i, Naín hue'e daripëna. Saina, cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne jai pai coní saè'è. ¹² Pai daripë eta sa'rona ja'ye ti'asi maca ju'isiquëni tañu'u cajë sacohua'ire ñapi. Jai pai coní saè'è, iti daripë acohua'ije. Pëca ja'quë juquëna, hua'jeopi te'ire nëcoquëpi ju'isiquë paji'i. ¹³ Jaje saijëna, Èjaëpi jate teaye ñani oi capi:

“Oima'o.”

¹⁴ Ja maca Jesús tsiojani mahuëna patopi. Patoquëna, iti sacohua'i nëcajaë'è. Ja maca Jesús ju'isiquëni capi:

“Pqsë, yè'èpi cayë mè'ère, huëijè'è.”

¹⁵ Caquëna, iti ju'isiquëpi huëni ja'runi coca ca huëopi. Pëca ja'cona huëoni isipi, Jesús. ¹⁶ Ja maca iyere ñani si'ahua'i quëquëni Maija'quëre de'oquëre pa'ni sihuajë ca huëohuë ñeje:

“Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi.”

Cui'ne cahuë:

“Maija'quëpi i paire cocasi'i caquë daji'i.”

¹⁷ Jaje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja niamoa pa'icohua'ije asahuë.

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna

(Mt 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, ite ye'yecohua'ipi quëajëna. Jaje asani daija'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa pa'ima'quë, panita'a ja yë'ta'a yequëre uteye pa'iquë? cuasaquë i ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire. ²⁰ Jëjo saosicohua'ipi Jesús quë'rona ti'ani cahuë:

“¿Cristo iti daija'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë? Panita'a ja yë'ta'a ¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco doquëpi yëquëre jëjo daopi.”

²¹ Sa ti'ajëna, Jesupi jai paire ju'icohua'ire cui'ne ai yo'ocohua'ire huati quë'iohua'ire eto saoquë, cui'ne ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi. ²² Yo'oquëni sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Sani Juanre cajë'ë: Mësaruru ñajë cui'ne asase'ere quëajë'ë, ñama'cohua'ipi pa'isicohua'ipi ñañere, cui'ima'cohua'ipi pa'isicohua'ipi cui'yere, ja'ju dahuë hue'ecohua'ipi peocohua'ipi tomeñere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'ipi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso coca quëayere. ²³ Coa asani yë'ëre ire papi caquë jëa coeye paquëpi sihuaquë de'oye pasipi.”

²⁴ Juan jëjo daosicohua'ipi colisi maca Jesupi paire ca huëopi, Juan ayere ñeje:

“¿Iquere sani ñare'ni, cuene yeja saisicohua'ipi? ¿Tutupi catëna ju'aquëna, huahuëyere ñare? Pani. ²⁵ Jaje pa'ina, ¿iquere sani ñare'ni? ¿Ëja de'oni jai do'li cañare ju'iquëni ñare? Pani. Jaje pa'ina, mësarupi ñacohua'ipi a'ë, pai ëjaohua'ipi huë'ña pa'icohua'ipi jai do'li cañare ju'ijë pa'icohua'ire. ²⁶ Tijupë cayë, jaje pa'ito: ¿Iqueini sani ñare'ni, Maija'quë jëjo daoquë? Jaje pa'ijë'ë. Nuñerepa cayë, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'ipi. ²⁷ Toyase'e cató caji:

Jëjo saosi'i, yë'ëre quëacaiquëre më'ë sai huë'ñana
Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.

²⁸ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai pa'i huë'ñana iquë Juan oco doquëje pa'i ti peopi, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i. Jaje pa'iquëta'are ai a'riquë macapi Maija'quë pa'i te'te jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

²⁹ Jaje caquëna, asani si'aohua'i Juanre oco do cuañosi-cohua'i co'a pai cui'ne pa'i do'i curi secohua'i Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere sihuajë nuñerepa pa'i api, Maija'quë. ³⁰ Jaje pa'iquëta'are Juan oco do cuañoma'cohua'ipi fariseo paipi cui'ne cuñese'e ye'yacohua'ipi Maija'quë iohua'ire caquë yo'oyere asacaiye coereña, co'aye a'ë cajë. ³¹ Èjaëpi yequeje capi:

“¿Iquena coni iye'në paire ja yo'oyeje pa'iohua'i a'ë caquë quëara'ye? ¿Ique yo'oyeje pa'iohua'i ña cuañone'ni? ³² De'oji, jaje pa'ito tsipi jai pai pa'i huë'ñana ca'a yo'oñu'u cajë ja'rusicohua'ipi caje tsini pi'cohuëre jucacaitoje bailaye pahüë. Cui'ne oiyeje pa'iohua'ita'a jëjëñere jëjëcaitoje oire paye pahüë. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyë. ³³ Juan oco doquëpi ai aima'quëpi cui'ne o'sa ucuma'quëpi pa'ina, mësarupi ite huati quë'i api cayë. ³⁴ Ja jeteyo'je Pai Mamaquë daji'i, ao aiquëpi cui'ne o'sa ucuquëpi. Jaje pa'ina, mësarupi jaiye aiquë api cui'ne jaiye o'sa ucuquë api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi secohua'i cajeipi cayë. ³⁵ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamajëpi i iñoñere cayahua'i yo'oye de'oji, asayë.”

Fariseohua'i Aquë Simón Huë'ere Pa'iyë

³⁶ Fariseo aquëpi Jesure soipi, i huë'ena sani ao aijë'ë caquë. Soina, Jesús sani ao ai sailhuëna ja'rupi. ³⁷ Ja'runi ñu'ina, iti daripë, te'o nomio co'aye pa'isicopi asani i pa'i huë'ña daco'ë, ai huëo së ma'ña da'care quëna

huëna daco. ³⁸ Dani iopi Jesús quëno macana do're ja'runi oio io oi copi i quëo tsoani jeteyo'je io nañapi tëno cuenani tsu'suco sihuaco huëo së ma'ñapi i quëoje doco. ³⁹ Jaje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquëpi ñani cuasapi: “Iquë Maija'quë coca quëacaiquërepa pani ite co'a nomiopi papico yo'oye asara'pi, co'a nomiopi yo'oco caquë.” ⁴⁰ Cuasaquëna, Jesupi fariseore capi:

“Simón, më'ëre yeque maña cayë payë.”

Caquëna, fariseopi sehuopi:

“Cajë'ë, ye'yaquë.”

⁴¹ Jesupi capi:

“Curiquë prestaquëni caya ëmëohua'li curire co'yoye pahuë. Quinientos denario te'ipi do'i papi, yequëpi cincuenta denario do'i papi. ⁴² Jaje do'i pacohua'ipi sai ti'añe pajëna, ñani curiquë prestasiquëpi jaohua'ire oi ipi sai de'huapi. Jaje pa'ito yure quëajë'ë. ¿Nepi jaohua'li aquë ai jerepa oiye'ni, ite?”

⁴³ Caquëna, Simónpi sehuopi:

“Iti ai jaiye do'i pasiquëpi ite sai de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë.”

Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, më'ë.”

⁴⁴ Ja maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:

“¿Naquë io yo'oye? Më'ë huë'ena yë'ë caca maca më'ëpi oco dacaima'ë paë'ë, yë'ë nëcañoa tsoa ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are icopi io oisi ocopi tsoacaco'ë, nëcañoare cui'ne nañapi tëno cuënao. ⁴⁵ Më'ëpi sihuaquë pëpama'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato caca macapi sihuao de'oyerepa pëpao, ja yë'ta'a yo'oco. ⁴⁶ Më'ëpi yë'ëre siopë hui'yape pe'nama'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato yë'ëre huëo së ma'ñapi nëcañoana doo. ⁴⁷ Jaje pa'ina, më'ëre cayë, io ai oio yo'oyepi io jaiye co'aye yo'ose'ere sai de'hua

cuãnosico pa'io, iñoco. Jaje pa'iquëta'are a'ri mañare saï de'hua cuãnoquëpi a'ri maña oiyere iñoji.”

⁴⁸ Jaje se cani capi, iote:

“Më'ë co'aye yo'oco pa'ise'e saï de'huacaë'ë.”

⁴⁹ Jaje caquëna, soisicohua'i ñu'icohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ca huëohuë:

“¿Iquei'ni, iquë jaje co'aye yo'ose'ere saï de'hua-caiquë?”

⁵⁰ Jaje cajëta'are Jesupi capi, iote:

“Maija'quëpi huasoja'quë api cuasani yo'o do'ire huasosico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

8

Jesure Cõcaicohua'i Nomiohua'ipi

¹ Ja jeteyo'je Jesús jai daripëana cui'ne a'ri daripëana si'a hue'ña cu'i quëarojai, cui'ne Maija'quë cuãne te'tena cacani de'oye pa'iyere quëapi. Ite cohüë, doce i ye'ya-cohua'ipi. ² Cui'ne nomiohua'ipi huati quë'iohua'i pa'isicohua'i cui'ne ipi ju'i dahuëje jujucaisicohua'ipi ite cõni cuahuë. Jaohua'i ja're cõni María Magdalena hue'ecoje sacco'ë, iti siete huatiahua'ire eto cuãnosicopi. ³ Cui'ne Herodes yëyere ise'e cuasaquë huë'e de'oye necaiquë Chuza i nëjo Juana cui'ne Susana, cui'ne jai pai yequë nomiohua'ije iohua'i co'amañapi cocaë'ë, ite.

Taquëpi Pa'iyë

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Pai daripëa ñape etani daë'ë, Jesure ñañu'u cajë. Jaje jai pai datena, ñani quëapi, iohua'i ñañe ayena. Caquë iñocoquë ñeje capi:

⁵ “Taquëpi tas'i caquë tsiona sani iti care jeaquëna, ma'ana tomeipi. Tomeina, cu'icohua'ipi tsacu huesohuë, cui'ne yequë care pi'api ocue huesohuë. ⁶ Yequë capi

tōmepi, quēna yejana. Tōmeni ai de'loquēta'a ocopi peo-
quēna, cuēne juji'i. ⁷ Yequē capi tōmepi miu pisi quē'rona.
Tōmeni ai de'loquēna, pīsije te'e ai de'oni hue hueapi.
⁸ Cui'ne yequē capi tōmepi de'lo yejana. Tōmeni ai de'oni
cien ca jaiye iti ñēa ñape quēji'i.”

Jaje iyere Jesús ca tējiquē ai tutu capi:

“Mēsarupi cajoro quē'iohua'i pani asajē'ē.”

Me Ne Jā'ñere Paj Ñañena Cōni Quēā'ni

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Ja maca i ye'yacohua'ipi sei'ē: ¿Iquere ja mē'ē jaje
quēā'ni, iohua'i ñañena cōni? ¹⁰ Cajēna, ipi jaohua'ire
sehuopi:

“Maija'quē i te'te ayere pajje asa tī'a ma'ñere iñoquēna,
de'hue asayē, mēsaru. Jaje pa'iquēta'are yecohua'ini cayē
iye yo'oyeje pa'ye a'ē caquē iohua'i ñañe ayepi iti ñajēta'a
ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquē. Cui'ne itire asajē
coa noni asa huesojē ti asa tī'añe pajajē caquē.

Taquē Quēase'e Ayere

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Iye a'ē. Iye quēase'e caye: Iti ca cato Maija'quē
cocajē pa'ye. ¹² Ma'a cato quēaji, Maija'quē coca asaco-
hua'ini. Jaje asacohua'ini huatipi dani iohua'i joñoana
de'huase'ere peo hue'ña jioni asama'cohua'ire neni ne
huesoyere quēaji. ¹³ Quēna yejana iti ca tōmese'e cato
Maija'quē cocare du'ru macarepa sihuajē asasicohua'ipi
pa'ijēna, jeteyo'je ai yo'oyepi tī'asi maca yo'o jujani jēo-
cohua'ini quēaji. ¹⁴ Miu pisi quē'rona iti ca tōmese'e
cato quēaji. Asajēta'a ja yē'ta'a iohua'i ai cuasayere
yo'ojē pa'icohua'ini jaje yo'ojē co'amaña jaiye payena
cuasajē cui'ne yeja sihuayere yējē co'a ju'ijēna, pisi
meapi hue hueañeje pa'ye yo'loquēna, iti ca quēima'pē
pa'iyere. ¹⁵ Cui'ne yequē ca de'lo yejana tōmese'e cato

quëaji, de'o joyopi jaje yo'oñu'u cajë asacohua'ini cui'ne yëhuose'ere asani cui'ne yo'ocohua'ipi cui'ne yo'o juja-ma'cohua'ipi nuñerepa itire pa'ijë iti ca quëicohua'ijë pa'icohua'i pa'iyere.

Miacaiye Ayere Quëaye

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Toa tsëoma'cohua'i a'ë, tsëoni jeteyo'je yequë co'a-mañapi sioja'coni panita'a cai sailhuë huë'ehuëna nëco-ja'coni. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'na nëcojë yecohua'i cacajëna, miacaija'core. ¹⁷ Yahuese'epi ti yahue huesose'e pani huesoye peoji. Cui'ne pai asa ma'ñepi ti asama'pëna, pa'iyë peoji. Si'aye asa ja'ñe a'ë, tiñarepa.

¹⁸ Jaje pa'lito de'oye asajë'ë. Jaje pa'ina, paquëna ai jerepa se isi coñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'a peoquëni ai jerepa se sio coñe pa'iji, i payë, cuasase'e mañaque si'aye.”

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'jeohua'i

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Ja maca Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi cõni titahuë, i pa'i hue'ñana. Titasicohua'ita'a jai pai pa'i do'ire i pa'i hue'ña ti'añe pahüë. ²⁰ Jaje pa'ina, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

“Më ja'co cui'ne më'ë yo'je tsi cõni hue'sere pa'iyë, më'ëni ñañu'u cajë dani.”

²¹ Cajëna, ipi capi:

“Maija'quë coca asani cui'ne iti cayeje yo'ocohua'ipi yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi pa'iyë.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Te'e mu'se Jesús jai yohuëna i ye'yacohua'i ja're cõni tumëni capi:

“Jaira je te'tena jeñu'u.”

²³ Caëna, ja je'ejëna, Jesús caji'i. Caina, ai tutu dapi. Jairare pa'ijëna, tutu dani co'poyepi yohuëna oco timë huëopi, ea du'iyë ja'i macarepa. ²⁴ Ña quëquëni caiquëre sëtoni cahuë:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai.”

Cajëna, Jesús huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca macarepa tsiña de'huaje pa'iorepa de'opi, ti co'poma'co. ²⁵ Co'poma'co de'ona, i ye'yacohua'ire capi:

“¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaija'quë api cuasaye jeore?”

Jaje caquëna, jaohua'i cato quëquë huesësicohua'ipi ai ñahuë. Ñajë iohua'ija'a sa'ñe cahuë:

“¿Iqueire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani sehucaiquërepa?”

Huatihua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana ti'ahuë, Galilea je'ñerepa pa'icona. ²⁷ Ti'ajëna, Jesús tumaquëna, te'i ëmë iti daripë aquëpi tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i cañaje ju'ima'quëpi cui'ne huë'eje pa'ima'quë paji'i. Jaje pa'ipi coa pai ju'isicohua'ire ta hue'ñare pare iquë paji'i. ²⁸ Jaje pa'ipi Jesure ñani tani do're ja'runi ai cuipi:

“¿Me yo'oquë Jesús yë'ëre josa yo'osi'quë daiquë'ni, Maija'quërepa mamaquëpi? Señë, më'ëre. Yë'ëre josa yo'oma'ë pa'ijë'ë.”

²⁹ Iye cato Jesupi huatire etani saijë'ë, cuañequëna, ja do'ire jaje capi. Iquë cato huatipi ite jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Jaje pa'ina, paipi ite quëna meapi sëahuë, saima'ë pa'ija'quë cajë. Jaje yo'ojëta'are huatipi tutu isiquëna, ne tëtë saoquë saiquëpi pai peo yejana huatipi saquëna.

³⁰ Jesupi capi, ite:

“¿Ique mami a'ni, më'ë?”

Seina, ipi sehuopi:

“Yë'ë Legión hue'equë a'ë.”

Jaje cani capi, huatiohua'ipi ina jai pai cacani pa'i do'ire. ³¹ Jaje pa'ijë huatiohua'ipi Jesure sei'ë. Jëjo saoma'ë pa'ijë'ë, nejo hue'ñare pana cajë. ³² Coa sese quë'rona jëjo saojë'ë, yëquëre cahuë, ai cutihuëre jai pai sese nëijë aicohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna. ³³ Paite pa'isicohua'ipi etani sesena cacahuë. Cacajëna, sese jai hua'que tëtëpapi tomejë jairana dutu jujuhuë.

³⁴ Ja maca iti sesere ñacaicohua'ipi ña quëqujë huë'huëni pai darina cui'ne yequë hue'ñana iti yo'ose'ere quëahuë. ³⁵ Quëarena, paipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i hue'ñana tija'jë ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi i quëno macare ju'i ca suñasiquëpi dahuëre pa'ipi yo'oma'quëpi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai ca'rahuë. ³⁶ Ja maca iti ñasicohua'ipi daripëpi daisicohua'ire quëahuë, huati quë'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere cuasaquëre. ³⁷ Jare asani Gadara yeja paipi si'ahua'i ini ai ca'ra do'ire sei'ë. Saijë'ë. Iño pa'ima'ë pa'ijë'ë cajë. Jaje cajëna, asani Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i. ³⁸ Saina, iti huatire eto sao cuañosiquëpi sajë'ë yë'ëreje caquë seji'i. Seina, Jesupi ite pëajë'ë, cani capi:

³⁹ “Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Co'ini si'aye më'ëre Maija'quë ne de'huase'ere quëajë'ë.”

Jaje caëna, sani si'a daripë cu'i quëapi, Jesús ite ne de'huase'ere.

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaje Jesús jaira je tëtëpi co'ina, si'ahua'i ite utejë pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë. ⁴¹ Pëpa maca Jairo hue'e-quëpi pai tsi'si huë'ere ñacaicohua'i ëjaëpi títapi. Títani Jesús quëo yë'quë maca do're ja'runi yë'ë huë'ena daijë'ë,

caquë seji'i. ⁴² Te'lo macare mamacore paquëni, doce ometëca pacopi, juni huesë tējiconā. Sequëna, jujucāi-jā'quë Jesupi jārona saji'i. Saina, jai pai cōni qui'iyerepa saë'ë. ⁴³ Saquëna, saru dahuë ju'icopi ai yo'oco paco'ë, tsieje tēcama'ona doce ometëca. Jaje pa'ioipi jujucōhua'ini juju cuañosi'i caco si'aye io curi saio sao. Jaje yo'otoje jujuye peopi. ⁴⁴ Jaje ai yo'ocopi Jesure tsiojani tuni i ju'i cāna patocona, jare iti macapi tsie tēcapi.

⁴⁵ Jaje patocona, Jesupi seji'i:

“¿Nepi yē'ëre patore'ni?”

Caquëna, si'ahua'i cahuë:

“Pañuë, patoye.”

Cajëna, Pedro cui'ne i cajeohua'i cōni cahuë:

“Ye'yaquë, jai pai si'a tē'ñapi jē'jejëna, ñaquëta'a sequë'ni, ¿nepi yē'ëre patore'ni?”

⁴⁶ Cajëna, Jesupi capi:

“Asayë, yē'ë tutupi yē'ëre patosicore jujuse'ere.”

⁴⁷ Jā maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoquëna, tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico dani do're ja'rūni Jesús quëo yē'quë macapi quëao, si'ahua'i ñajëna, io cuasani yo'ose'ere cui'ne io pato macapi esa co'yase'ere. ⁴⁸ Quëa maca Jesupi capi:

“Huau, mē'ëpi jujuja'quë api cuasani yo'osi do'ipi jujusico pa'iyë, mē'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

⁴⁹ Jā yē'ta'a Jesús cocare caquëna, Jairo huë'epi dani titaquë Jairore capi:

“Mē'ë mamaco tsoe juco'ë. Ye'yaquëre ai jerepa josa yo'oma'ë.”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi asani capi, Jairore:

“Quëquëma'ë pa'ijë'ë. Yē'ëpi jujuja'quë api caquë utejë'ë. Jaje cuasaquë utequëna, mē'ë mamaco co'yasico pasio.”

⁵¹ Huë'ena tī'asi maca te'ireje coñe papi, i caca huë'ña. Coa Pedro, Jacobo, Juan cui'ne tsihua'o pëca ja'quë cui'ne

pëca ja'co jaohua'ise'e cacahuë, i ja're conì. ⁵² Si'ahua'i oë'ë, co'a juë'ë, ìoni cuasajë. Jaje oijëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Oima'pë pa'ijë'ë. Tsihua'o ju'ima'o paco'ë. Coa caico.”

⁵³ Caquëna, tsoe ju'isiconi caji cajë ì cayere cue'cuejë sohuë. ⁵⁴ Ja maca Jesupi ju'isico jëtëna tseani capi:

“Tsihua'o huëijë'ë.”

⁵⁵ Jaje caquëna, ìti macapi pa'i huëo cui'naopi, nëcaco. Nëcacona, ja maca Jesús aore aojë'ë cuañepi. ⁵⁶ Pëca ja'quëohua'ipi ai cuasahuë, ìti yo'ose'ere. Ja maca Jesupi cuañepi, iye yo'ose'e yecohua'ire ti quëama'pë pa'ijë'ë, caquë.

9

Jesús Jëjo Saoye Ì Ye'yacohua'ire

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesupi ì doce ye'yacohua'ire tsi'soni isipi, ì tuture cuañecohua'i pa'ijajë coa si'aye tiñe pa'i co'a joñoare eto saojë cui'ne ju'icohua'ire jujujë yo'o ja'ñere. ² Maija'quë cuañe te'tena cacani pa'iyere quëaja'cohua'ini cui'ne si'a ju'iñere jujucaija'cohua'ini jëjo saopi. ³ Jaje jëjo saoque capi:

“Tupë, turupë ao, curiquë sama'pë pa'ijë'ë. Ma'a sajë te'e ju'i ca sajë'ë, cayaye sama'pë, peojë saijë'ë. ⁴ Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e huë'ena pëajë'ë, mësarute si-huacohua'i pa'ito. ⁵ Yequë mësaruni cocohua'i pa'ito etani saijë ya'o si'si pa'iyere ti'to tojë'ë. Jaje yo'ojë japi iñoñe pa'iji, ìohua'ire sañope Maija'quë yo'o ja'ñere.”

⁶ Jaje caëna, etani sateña, si'a huë'ña pai pa'i huë'ñana, huaso cocare quëajë cui'ne ju'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸ Jaje Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni yo'oji, cajëna, cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Elíaspi ñaipi cahuë. Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëni yo'oji, cahuë. Jaje cajëna, Galilea ëjaë Herodespi asaquë cui'na ja'yese'e cuasa huesëpi. ⁹ Jaje pa'iquëta'a Herodespi capi:

“Yë'ëpi Juan siopëre yëto tëajj'ë caquë cuañehuë. Jaje pa'ito ¿iqueipi jaiye co'amaña yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?”

Jaje pa'ina, Jerodespi ite ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aõe

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ I jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, iohua'i yo'orojaise'ere. Quëa tëjjijëna, ja jeteyo'je sai sapi, jaohua'ire, pai peo hue'ñana, Betsaida daripë quë'rona.

¹¹ Jaje saicohua'ita'are paipi asani tuë'ë. Tuijëna, Jesús sihuaquë pëpani Maija'quë te'te ayere quëani cui'ne ju'icohua'ire jujupi.

¹² Neato de'o huëoquëna, i doce ye'yacohua'ipi tsio dani Jesure cahuë:

“Ja'ye huë'ña pa'i hue'ña iño ti peoji. Paire quëajj'ë, saijajë, sani huajëjajë, cui'ne pai daripëna sani ao hueroni aijajë.”

¹³ Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi aojj'ë, jaohua'ire.”

Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Coa cinco pan pëa cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë. Jaje pa'ina, si'ahua'ire aõe cani sani hueroyese'e pa'iji.”

¹⁴ Cinco mil ëmëohua'i paë'ë. Jaje pa'ijëta'are Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Cincuenta païse'ere te'e macana ño'e saojj'ë. Jare ja soçohua'ise'ere si'ahua'ire huahuej'ë.”

¹⁵ I case'eje yo'ojëna, si'ahua'i ja'ru sahuë. ¹⁶ Ja maca Jesús cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire imani ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë isise'e payë caquë Maija'quëre pëpapi. Pëpani jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi, paire aojë'ë caquë. Ja maca jaohua'ipi paire aohuë. ¹⁷ Si'ahua'i iohua'i yëse'ere t'iasicohua'i paë'ë. Ani tējisi jeteyo'je iti nëase'ere doce do'rohuëa aya timëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre seji'i, pai peo hue'ñana. Seina, i ye'yacohua'i datena, seji'i, jaohua'ire:

“¿Iqueipi caye'ni, pai yë'ëre?”

¹⁹ Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Yecohua'ipi cayë, më'ëre Juan oco doquë api. Yecohua'ipi Elíasipi cayë. Yecohua'ipi më'ëre cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëji'i.”

²⁰ Jaje cajëna, seji'i, iohua'ini:

“¿Cui'ne mësaruta'a yë'ëre iqueipi caye'ni?”

Caquëna, Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tsequëre pa'ë.”

Jesupi Capi, Ju'ija'quë A'ë

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaje asajëna, Jesupi jaohua'ire ai cuañepi: Quëama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire caquë, ²² cani capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquë ai yo'oja'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije, cuañese'e ye'yacohua'ije yë'ëre coejë huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë api.”

²³ Ja jeteyo'je si'ahua'ire capi:

“Paipi yë'ëre tuiye yëni jëone pa'iji, iohua'i yë'ë tse a'ë cuasase'ere, yë'ëse'e cuasase'ere. Jëoni yë'ëre tuiye pa'iji,

si'a mu'seña ai yo'oye pa'itoje. ²⁴ Jaje pa'ina, i pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne huesoye pa'iji. Jaje pa'ina, yë'ë do'ire i pa'iyere ne huesosiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi. ²⁵ ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi ja yë'ta'a i joyo ise'le ne huesëquëna, pa'ito de'oquë? ²⁶ Jaje pa'ina, yë'ë mamire cui'ne yë'ë cocare asaquëta'a paini ca'raquë yë'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne iteje yë'ë Pai Mamaquëpi ëjaë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne huiñaohua'i coní dai maca ca'raja'quë a'ë, ja'quëna quëayere. ²⁷ Jaje nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë te'te ayere ñama'pë paja'cohua'i a'ë. Maija'quë te'te ayepi daina, ñajëna, jeteyo'je ju'ñe pa'iji.”

Jesús Tiñe Pa'i Pönëse'e

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai cutihuëna Maija'quëre sesi'i caquë. Saina, coní saë'ë, Pedro, Jacobo cui'ne Juan. ²⁹ Ja maca sani Jesupi Maija'quëre ja sei tiñe pa'i tsiarepa pönëpi, cui'ne i ju'i caje ai miacore papi ña ti'añe peocorepa pönëpi. ³⁰ Pönë maca Jesupe pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'oja'a miañerepa nëcäjë Jesús ja're cocare cahuë. Jaohua'i cato Moisés cui'ne Elías paë'ë. ³¹ Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë ju'i ja'ñere cahuë. ³² Ja maca ai huëo ça'añe Pedrore cui'ne i cajeohua'ire nëise'epi peo huë'ñarepa tomeina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús irepa pa'iyere, cui'ne cayahua'i i ja're nëcäjëna. ³³ Ja maca Jesús quëno maca pa'isicohua'i jëo saijëna, Pedropi capi:

“Ye'yaquë, iño pëato de'oji. Toaso huë'ña ne'ñe pa'io; më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e.”

Jaje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë. ³⁴ Jaje ja yë'ta'a caquëna, sirioipi nëca meni sjo huesopi. Sjo

huesoquëna, ai quëquëhuë, sirio sa'nahuëre pa'ijë. ³⁵ Jaje pa'ijëna, sirioipi ye'ose'e caye asahuë:

“Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi i cayere asajë'ë.”

³⁶ Jaje casi jeteyo'je ñajëna, te'li Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani jaohua'i ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireje iohua'i ñase'e ti quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Se ñatasi mu'se ai cutihuëpi cajejëna, jai pai Jesure sañope ti'ahuë. ³⁸ Ja maca pai jopo aquëpi te'li tutu capi:

“Ye'yaquë, ñacaijë'ë, care payë yë'ë mamaquë te'li macapi. ³⁹ Huatire hue'equëna, jaëpi josa yo'oquëna, cui'ne cuiquë yo'o'ji, cui'ne hue'hue nequëna, yë'opoja'a siri etoquë yo'o'ji, co'aye yo'oquë ti jeoñe coeji, ite. ⁴⁰ Tsoe më'ë ye'yacohua'ire seil'ë, huatire eto saojë'ë caquë. Jaje caëna, coa yo'o jujahuë.”

⁴¹ Caquëna, Jesupi asani i ye'yacohua'ire capi:

“Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi tiñere cuasacohua'i. ¿Je yëhuarepa tsoe mësarü ja're cõni pa'li yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë api cuasaja'cohua'i a'ni, mësarü? Jaje cani dajë'ë, më'ë mamaquëre iñona.”

⁴² Jaje caëna, tsihua'ëpi i quë'rona ja'ye tsiojaina, huatipi yeque hue'hue ne coquëna, taji'i, yejana. Jaje yo'oquëna, Jesupi huatire yo'oma'ë cani eto saoni tsihua'ëre jujuni pëca ja'quëna isipi. ⁴³ Ja maca si'a pai ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tijupë Jesús Capi, i Ju'iñe Ayere

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

⁴⁴ “De'oye asajë'ë, iyere. Huñëyema'pë pa'ijë'ë. Yë'ëre Pai Mamaquëre pa'i jëñana isiye pa'iji. Jaje pa'ina, iohua'i yëyeje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ëre.”

⁴⁵ Jaje caquëna, i ye'yacohua'i ti asa tì'añe pahuë, i caye. Jare jaje asaye pajajë ipi cuasaye sëte. Jaje pa'ina, iohua'i ca'racohua'ipi seni asaye pahuë, i case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Ja maca i ye'yacohua'i sa'ñe cahuë, iohua'ija'a nepi airepa pa'iohua'i pa'iohua'i a'ni, cajë. ⁴⁷ Jaje cuasajëna, Jesupi iohua'i cuasaye asani ja maca tsihua'ëre i quë'rona dani nëcopi. ⁴⁸ Dani jaohua'ire capi:

“Iquë tsihua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne yë'ëre ñacaicohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëreje cui'ne ñacaiyë. Jaje pa'ina, iti mësaruru aquëpi yecohua'ire ai jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

Sañope Yo'oma'quë Caye Ayere

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Caquëna, Juan capi, ite:

“Ye'yaquë, yëquë te'i ëmë më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre yo'oma'ë pa'ijë'ë cajë ësehuë, yëquë ja're cõni cu'ima' do'ire.”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi capi:

“¿Me neñul'ju ësere'ni? Maire sañope cama'quë pani mai yo'oye yo'o cõcohua'i a'ë.”

Que Joyo Pa'iquë

⁵¹ Jesús ma'tëmo mëiñe tì'añe ja'i maca pa'ina, Jerusalënna sai huëoni saji'i, i cuasa nëose'ere yo'osi'i caquë. ⁵² Saija'quëpi jëjo saopi, i du'ru sani i pëajato co'ēja'cohua'ire, Samaria pa'i quë'rona. ⁵³ Jaje pa'iquëta'are Jerusalënna saiye nëina, Samaria pa'i

SAN LUCAS 9:54 45 SAN LUCAS 9:62

coehuë, pëa hue'ña isiye. ⁵⁴ Ja maca jaje ësejëna, asani i ye'yacohua'i Juan cui'ne Jacobo cahuë:

“Ëjaë, yëquë më'ë jaohua'ire toapi cuañerena, ma'të-mopi tomeni peo hue'ñarepa ëo huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'ise'eje yo'oñu'u.”

⁵⁵ Jaje cajëna, Jesús ñani jaohua'i case'ere coequë sañope capi:

“¿Ique joyore hue'eye'ni, mësarú? ⁵⁶ Yë'ë Pai Mamaquë cato daima'ë paji'i, pai joñoare nejosi'i caquë. Coa ai jerepa paini huasosi'i caquë daë'ë.”

Jaje cani jëoni yequë pai pa'i hue'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ma'aja'a jaohua'i saijëna, tel'i ëmë Jesure capi:

“Ëjaë, më'ë ja're coní saie yëyë. Coa sí'a hue'ña më'ë saitoje.”

⁵⁸ Jesupi sehuopi:

“Airo jo'ya mañaje coña pacohua'i a'ë cui'ne pi'a mañaje tsiaro pacohua'i a'ë. Pai Mamaquë cato ti peoquë api, i siopë téo paquë ui mañaque.”

⁵⁹ Jesupi yequëre capi:

“Yë'ëre tuijë'ë.”

Jaje caquëna, ipi capi:

“Ëjaë, utejë'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre tajasi'i.”

⁶⁰ Jesupi sehuopi:

“Yë'ëre cuasama'cohua'i ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi cui'neje ju'isicohua'ini tajajë. Më'ë cato daijë'ë, Maija'quë pa'iyere yecohua'ire quëaja'quëpi.”

⁶¹ Ja maca yequëpi capi:

“Ëjaë, tuiye yëyë. Utejë'ë. Du'ru macarepa yë'ëta'a hue'e pa'icohua'ire pëpa tëjisi'i.”

⁶² Jesupi ite capi:

“Yë'ë co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere cuasaquë yo'oquë pani yë'ë co'amaña ne t̄i'añe peoji.”

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

¹ Jaje iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini i saija'a daripëana du'ru jëjo saopi, cayaohua'ise'ere, ipi ñaquë sahuasicohua'ini. ² Jëjo saokuë capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. Tëa ja'ñe cato jaiye a'ë. Jaje pa'iquë-ta'are iti necohua'ipi a'ri maña pa'iyë. Jaje pa'ina, sejë'ë, iti tse aquëni jai paire jëjo saojaquë neja'cohua'ire. ³ Ñajë saijë'ë. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yaije pa'iohua'i jopona. ⁴ Sama'pë pa'ijë'ë, curi topëje, cai topëje, cui'ne curiquëje, cui'ne zapatoje, cui'ne ma'aja'a saijë pai pa'icohua'i pa'ito coa sa pëpajë saijë'ë, tsoe nëcajani caye peoye. ⁵ Huë'ena cacacohua'i pani du'ru macarepa ñeje cajë'ë: ‘Iye huë'e pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ijë'ë.’ ⁶ Jaje pëpajëna, jaohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito mësaruru pëpase'epi iohua'ini pa'ija'coa. De'oye pa'iyere oima'cohua'i pa'ito ja pëpase'epi mësaruna col'i cosipi. ⁷ Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani iohua'i aõñere aijë cui'ne ucujë pa'ijë'ë. Co'amaña necohua'ire sëte iohua'ipi sañeje pa'ye cocaiyepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huë'ña ñape cu'ima'pë pa'ijë'ë.

⁸ Pai daripëna t̄i'arena, jaro aquëpi i huë'ena pëpasiquëpi aore aoto aijë'ë. ⁹ Jarore ju'icohua'i pa'ito jujucaijë'ë. Cui'ne quëajë'ë, Maija'quë cuãñe t̄e'tena mësarupi ponëñe ja'yere pa'iji cajë. ¹⁰ Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña daripë pa'icohua'ipi mësarute coeto iti daripë ma'añana etani cajë'ë: ¹¹ ‘Mësaruru daripë ya'opi yëquë quëona së'ase'ere t̄i'to tõñë, mësaruru asaye yëma'pë pa'i do'ire iñojë.’ De'hua cuasajë'ë, iyere, Maija'quë pa'i t̄e'tena ja'yere pa'iji, mësarute. ¹² Mësarute cayë, pai

ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se tì'asi maca jaohua'i co'aye yo'ose'e saïne pasipi. Sodoma daripë acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i
(Mt 11.20-24)

¹³ Teayerepa mël'ë Corazín daripë maca cui'ne Betsaida daripë. Jaiye p̄ai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'otojē coa ñahuë, mël'ë. Jaro yo'ose'eje pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna, ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. Iohua'i co'ayere cuasajë ai ju'i care suñani huatapi jorëjë ai oiyere iñora'huë. ¹⁴ Jaje pa'iquëta'are p̄ai ñape yo'ose'e mu'se t̄i'asi maca mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire saì cuañone pa'iji. Tiro cui'ne Sidón daripëa pa'icohua'i seña maca. ¹⁵ Cui'ne mësaru Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai jerepa tēto saisicohua'i a'ë ma'tëmo quë'rore pana cuasayë, mësaru. P̄ani mësaru cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje huesëja'cohua'i a'ë, toa yejana.

¹⁶ Mësaru cayere asacohua'i pani yël'ëni asaja'cohua'i a'ë, cui'ne mësaruni coecohua'i pani yël'ëni coeja'cohua'i a'ë, cui'ne yël'ëni coecohua'i pani yël'ëre jëjo daosiquëni coeyë.”

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'iye

¹⁷ Jaohua'i setenta pa'iohua'i ai sihuayë. Co'ini cahuë:
“Ëjaë, huatiohua'ique yëquë mël'ë mamire cajëna, asajë ca'rajë etahuë.”

¹⁸ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jaje pa'ijë'ë. Yël'ëje ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'yerepa tomequëna. ¹⁹ Yël'ëpi mësarute tutu isihuë, añare, punire tsa'cujëna, ti a'si neñe peo ja'ñere. Cui'ne maire sañope yo'oquë tutu jerepa isihuë, quëcoja'cohua'ire caquë. ²⁰ Jaje pa'iquëta'are sihuama'pë

pa'ijjě'ë, huatiohua'i mësarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësaru mami ma'tëmöre toyase'e pa'iyere sihuajě'ë.”

Jesús Sihuaye

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ja maca Jesús Maija'quë joyopi i ja're pa'iyere sëte ai sihuaquë capi:

“Sihuayë, Ja'quë mël'ëre ma'tëmo cui'ne yeja Ējaëre. Mël'ëpi iyere iñohuë, tsije pa'iohua'ina mël'ëpi ta'ñe cuasajë pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahuese'ere. Jaje ti'lapi, mël'ë yëyeje.”

²² Yël'ë ja'quëpi si'a co'amaña yël'ëna isipi. Maija'quë mamaquë api cajë pa'i ña'ne pa'ñë. Coa ja'quëse'e asaji, i mamaquëre. Ja'quëreje pa'i ña'ne pa'ñë. Coa mamaquëse'e asaji, ite. Jaje asaquë i mamaquëpi i yëcuhua'ina iñocohua'ise'e asayë, i pa'iyere. ²³ Ja maca i ye'yacohua'ise'ere capi:

“Mësaru ña'neje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë. ²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Jai pa'i Maija'quë yo'o ja'ñere quëacacohua'ia cui'ne pa'i ëjaohua'ia mësaru ña'neje pa'ye ña'ne yëhuë. Jaje yëjëta'a ñama'pë pa'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësaru asayeje pa'yere. Jaje yëjëta'a asaye pahüë.”

De'oquërepa Samaria Aquëpi

²⁵ Ja maca cuañese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i ja're coca caquë, neñasi'ia cuasaquë sani seji'i:

“¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iyere ti'a'ne cani?”

²⁶ Jesupi sehuopi:

“¿Iti cuañese'ere ñato me pa'iquë'ni, mël'ëpi asato?”

²⁷ Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi sehuopi:

“Oijjël'ë, mël'ë Ējaë Diusure si'a mël'ë yëyepi, si'a mël'ë joyo, si'a mël'ë tutu, cui'ne si'a mël'ë cuasaye. Cui'ne oijjël'ë, mël'ë quëno maca aquëre mël'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.”

²⁸ Caquëna, ja maca Jesupi capi:

“Ite de'oyerepa sehuohuë, më'ë. Jaje më'ë yo'oquë pani, ti pa'iyë tì'aja'quë a'ë.”

²⁹ Jaje caquëna, cuãñese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure ññosi'i caquë sañope seji'i:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, yë'ë quëno maca pa'iquë?”

³⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

“Te'i pai Jerusalénpi ma'aja'a Jericóna mejli'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tseani si'aye i paye cui'ne i ju'i caje jiohuë. Ai tē'carena, ju'ise'eje pa'i uina, jeoni saë'ë. ³¹ Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are uina, ñani coa ñaquë sa saji'i. ³² Cui'ne iti ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i. ³³ Jaje sai sitore Samaria pai coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani. ³⁴ Ja maca tsojani a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani cañapi hueni jujupi. Jeteyo'je i caballona tēoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena. ³⁵ Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëoni caya curiquë tē'ña isipi, iti huë'e aquëre. Isiquë capi: ‘De'hua ñacaijē'ë, iquëre. Mē'ëpi ai jerepa i do'ire necaisiquë pa'itoje yē'ëpi saisi'i cui'naëpi co'i cosi maca.’ ³⁶ De'oji. Jaje pa'ito: ¿Toasocohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani oani saisiquë quëno maca aquë ite oisiquë, më'ëpi cuasato?”

³⁷ Caquëna, cuãñese'e ye'yaquëpi capi:

“Ite ñani oi necaisiquë api cuasayë.”

Caquëna, ja maca Jesupi capi, ite:

“Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ijē'ë.”

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'iyë

³⁸ Jesús ma'aja'a saiquëpi tì'api, a'ri daripëna. Jarote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. Jaopi io huë'ena pëpao, ite, cui'ne i ye'yacohua'ije. ³⁹ Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María hue'ecoje. Jaopi Jesús quëo yē'quë macana ja'runi

ñu'io asao, *i* cayere. ⁴⁰ Asacona, Martapi jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:

“¿Ëjaë, yë'ëse'e necona, yë'ë yo'ljeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Jaje pa'ina, cayë *i*ote cajë'ë, yë'ëre sani coçaija'co.”

⁴¹ Jaje cacona, Jesupi sehuopi:

“Marta, Marta më'ë jaiye neñere co'a ju'io, cui'ne ai cuasaco. ⁴² Jaje pa'iquëta'are te'o pa'iji nuñerepa coçaiye. Jare María ti'ao, yecohua'ije jioye ti peoyere.”

11

Jesupi Ye'yapi, Maija'quëre Señe

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Tijupë Jesús Maija'quëre seni tëjisi maca *i* ye'yacohua'i aquëpi capi, *ite*. Ëjaë, ye'yajë'ë, Maija'quëre señe, Juan *i* ye'yacohua'ire ye'yaquë pa'ise'eje.

² Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Seçohua'i pani ñeje cajë'ë:

Yëquë Ja'quë ma'tëmo pa'iquë,

Më'ë mami de'oyere pa'ë.

Më'ë cuañeñe daijaquë yëquëna,

Më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë, iye yejaje, ma'tëmo yo'oye-
je pa'ye.

³ Iye mu'se ai ja'ñere isijë'ë, caraye peoye.

⁴ Yecohua'ipi yëquëni do'i pajëna, sai de'huacaiyeje pa'ye
më'ëpi yëquë do'ire sai de'huacaijë'ë.

Neñañe pa'lito më'ëpi co'ayere nejocaijë'ë.”

⁵ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaru aquëpi te'ire *i* cajeire paquëni jaëpi ñami jopo *i* huë'ena dani caji, *ite*: ‘Cajei, toaso ao isijë'ë, co'yoja'quë a'ë.’ ⁶ Yë'ë cajeipi yure titaëna, aonëpi peoquëna, cayë, caji. ⁷ Caquëna, tu'rihuëpi de sehuoquë casipi: ‘Josa da cayë. Eta sa'ro siosicoa. Jere më'ëre isisi'quë coa

huëiye'ni, tsì ja're uini.' ⁸ Jaje casiquëta'a cajei pa'isi do'ire huëni isiyë papi, coa josa jerepa sema'quëni caquë huëni isipi, si'aye ite carase'ere. ⁹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë, mësarute: Sejë'ë. Maija'quëpi isija'quë api. Co'ejë tì'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cajëna, hui'yosipi. ¹⁰ Jaje pa'ina, sequëpi isi cuãñoñe pa'iji. Cui'ne co'equëpi tì'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

¹¹ Mamaquëpi panre seina, quëna përe isi'ñe pa'i a'ë mësarü aquë jë'quë mamaquëre ¿panita'a hua'ire seina, añani aó'ñe pa'i a'ë? ¹² ¿Panita'a tsiapëre seina, punini aó'ñe pa'i a'ë? Páni. ¹³ Ñajë'ë. Mësarü co'acohua'ita'a mamajëre oijë de'oyere isicohua'i a'ë. Jaje pa'iye sëte mësarü Ja'quë ai jerepa oiquë sëte ì de'o joyore pañu'u cajë secohua'ire isija'quë api.”

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Yequë mu'seña huatipi coca cama'quëre nesiquëni Jesupi huatire eto sauna, coca capi, cama'quë pa'isiquëpi caquëna, ñajë jai pai ai cuasahuë, merepa yo'o u'ni iye cajë. ¹⁵ Yecohua'ipi cahuë:

“Huatihua'i ëjaë Beelzebú tutupi yo'oji, iquë, huatire eto saquëna, ñajë.”

¹⁶ Yecohua'ipi pai yo'o tì'a ma'ñe ma'tëmo ayere yo'o ññojë'ë cajë se'ë. ¹⁷ Ja secohua'i cuasayere asaquëpi jaohua'ire capi:

“Te'e yeja ëjaohua'ipi jopoja'a huasicohua'i pani sa'ñe uihuani co'ye iohua'i yejare nejoñë. Cui'ne te'e caje tsë-capë pa'isicohua'ipi hua saiscohua'i pani sañope yo'ojë iohua'ija'a peo hue'ña ne huesëyë. ¹⁸ Satanáspi ì tsë-capëni sañope yo'oquë pani ¿me si'aohua'i cuãñe tì'añe pa'iquë'ni? Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú tutupi

huatire eto saoji cajëna. ¹⁹ Jaje yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute tuicohua'ire tutu isiye'ni, huatìohua'ire eto sao ja'ñe? Jaje pa'ina, iohua'ini mësarupi seni asajë'ë, quëajajë. ²⁰ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi huatire eto saoque yo'oyë. Jaje pa'ina, yë'ë yo'oye cato Maija'quë cuañe te'tepi tsoe titapi caquë iñoñe a'ë.

²¹ Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë i co'amañare de'oye ñaquë pa'ito, yecohua'ijë jioye peoji. ²² Jaje pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi cacani ite quëco saoye pa'iji. Ja maca si'aye i quëcoquë uihua ja'ñere pase'e jioni i tse de'huaye pa'iji, i pase'ere.

²³ Jaje pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api, cui'ne yë'ë ja're te'e tsi'so-ma'quë pani, coa ne tiya saoque api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iyë

(Mt 12.43-45)

²⁴ Huatipi paini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cuene yejañare cu'iji, pëa huë'ñare co'equë. Jaje co'equë ti'a-ma'ë co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena cuasaji. ²⁵ Cani co'iquë ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje pa'ipi pa'iji. ²⁶ Pa'ina, ñani sani siete huatìohua'i i jerepa co'acohua'i ja're cõni cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api.”

Nuñerepa Sihuaye

²⁷ Jesús ja yë'ta'a itire caquëna, pai jopopi nomioipi cuio: “Më'ëre cõani ai de'huasico ai sihuaco pa'ico.”

²⁸ Jaje cacona, ipi capi:

“Ai jerepa sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi cui'ne sehuacohua'ipi.”

Co'acohua'ipi Seña, Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Paipi Jesús quëno macana tsi'sini saijëna, ipi coca ca huëopi:

“Iye'në pai co'acohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi señë, pai yo'o tija ma'ñere yo'o iñoj'ë cajë. Jare setoje Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquë Jonás yo'oquë pa'ise'eje pa'ye de'oye yo'o iñoñe pa'iji. Mësaru yëyere iñoñe peosipi. ³⁰ Jonás Nínive daripë paire Maija'quë case'ere iñoacaiquë paji'i. Cui'neje pa'isiquëpi yure Pai Mamaquëpi yure pa'icohua'ire iñoja'quëpi pa'iji. ³¹⁻³² Nínive daripë pa'icohua'ipi pai ñape yo'ose'e ña mu'se huëni iye'në paire sañope caja'cohua'i a'ë. Jonáspi Maija'quë cocare quëaquëna, asani ja'rë pa'ise'e jeoni ponësi do'ipi. Iñore yure Jonásre tëto saisiquëpi pa'iji. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se pa'i maca iye paire iohua'i yo'ose'eje pa'ye sai maca tija'ëna, huë'ehuë tē'te pai ëjaopi huëni nejoñe pa'iji caja'coa. Io so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire. Iñore Salomón jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

Maire Miacaiye

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Toa tsëoni yahueye peoji, panita'a mahuë sa'nahuëna ayaye peoji. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'ena nëcoyë, daicohua'ire miacaija'coni. ³⁴ Capëre ñaco ca miacaiye pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ñaco capi de'oyere ñañe pa'ito më capëje de'oye miacaisico pa'iji. Jaje pa'iquë-ta'are më'ë ñaco capi co'ato si'a më'ë capëje ai yo'oyere pa'iji. ³⁵ De'hua ñajë'ë, më'ë miañe pa'iyere, neañena ponëma'coni caquë. ³⁶ Jaje pa'ina, më'ë capëpi miañe jopore pa'ito si'aye tiñarepa ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa tsëocopi miacaina, ñañeje pa'ye.”

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Caye

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús coca ca tēji maca, fariseopi Jesure huēopi, i huē'ena ao sani aijē'ē caquē. Huēouna, sani ja'rupi ao ai saihuēna. ³⁸ Ja'runa, fariseopi jēña tsoajē'ē ai-ma'nē cuañese'ere yo'oma'aji'i, ñaquē cuasapi. ³⁹ Jaje cuasaquēna, Ējaēpi capi, ite:

“Mēsaru fariseo paī cato coa ěmēje'e ucu duruhuēase'e cui'ne quēna ne'ñase'e tsoacohua'i a'ē. Jaje yo'ocohua'i-ta'a sa'nahuē cato si'sio. Yecohua'i payere yēcohua'ipi cui'ne co'ayepi timēsicohua'i a'ē. Mēsaru cui'ne pa'iyē. ⁴⁰ Huesōohua'i, ña ma'ñe ěmēje'e nesiquēpi sa'nahuē ayeje Maija'quēpi nese'e a'ē. ⁴¹ Jaje pa'ina, peocohua'ina isijē'ē, mēsaru sa'nahuē payere. Jaje yo'oto si'aye tsoa tose'e pa'ija'coa.

⁴² Teayerepa mēsaru fariseo paī maña. Mēsarupi diez topēa neni te'ore Maija'quēna isiyē, aiñena huēo sēñe nejē aiñere, cui'ne tase'e conī. Jaje de'oye yo'ojēta'a nuñerepa de'oye yo'oyere cui'ne Maija'quē oiyeje pa'ye yo'oyere peocohua'ipi pa'iyē. Jaje pa'ina, iyere yo'oye pa'iji, mēsaru tsoe de'oye yo'oyena conī.

⁴³ ¡Teayerepa mēsaru fariseo, paī maña! Pai tsi'si huē'ñare de'o saire ñu'ijēna, ñajē paipi jerepa pa'iohual'i a'ē cajajē cuasacohua'i a'ē, cui'ne co'amaña huero huē'ñare nēcajēna, jai paī iti maca ñacohua'ipi jerepa pa'iohual'i a'ē cajē de'oye pēpajajē cajē, mēsaruje teaye yo'ocohua'i a'ē.

⁴⁴ Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo paī conī teayerepa coa cacohua'i a'ni, tasi daripēje pa'iohual'ini, paī ñama'pē tsa'cujē si'si neñeje yo'oyē.”

⁴⁵ Jaje caquēna, cuañese'e ye'yaquēpi ñeje caquē sañope sehuopi:

“Ye'yaquē, jaje mē'ē canī yēquēreje tea ju'i cayē.”

⁴⁶ Jaje caquēna, Jesupi sehuopi:

“Teayerepa mäsaruje cuañese'e ye'yacohua'ije yo'oyë. Yecohua'ise'ere dëquë co'amañare hue'ocaiyë. Jaje yo'ojëta'a mäsarupi te'e moño macaje se coçaiye coecohua'i a'ë.

⁴⁷ Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'ire jare mäsaru aiohua'ipi huani jeoni tasi daripëare mäsaru teayerepa ne de'huacohua'i a'ë. ⁴⁸ Jaje yo'ojë mäsaru aipë yo'ose'ere de'oji cuasajë yo'oye ñañe pa'iji, mäsarupi iohua'i huani tasi daripëare ne de'huajëna.

⁴⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë i ta'ñe asayepi capi: 'Jëjo saoja'quë a'ë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'ire cui'ne sahuani yë'ë coca quëacohua'ire nesicohua'ireje jaohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa josa yo'ojë.' ⁵⁰ Jaje pa'ina, yeja de'huasi macapi ite quëacaicohua'ire huaisi do'ire yure pa'i paini Maija'quëpi seja'quë api. ⁵¹ Abelre huaisi macapi cui'ne Sacariare huaisi macaja'a acohua'i do'ire yëi ñamare ëo hue'ñana cui'ne Maija'quëre se huë'ena joporepa. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë quëapi, yure pa'i paina seja'quë api, tsie do'ire.

⁵² Teayerepa mäsaru cuañese'e ye'yacohua'i nuñerepa cocare yahueyë. Jaje yo'ojë coejë yecohua'i asañu'u cajë yëcohua'ireje ësejë sañope yo'oyë, mäsarupi.”

⁵³ Ñeje Jesús caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i ai pëtitei'ë. Jaje pa'ijë jaiye se huëohuë. ⁵⁴ Sejëna, tayo sehuouna, ñani tseañu'u, co'acquë api cajajë cuasajë.

12

Coa Cayere Sañope Yëhuoye

¹ Jai pai mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timëni sa'ñe ju'ajë yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru macarepa ca huëopi, ñeje:

“De'hua ñajë'ë, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseohua'i coa cajë yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë caquë. ² Jaje pa'ina, asama'pëna yo'ose'ere ti'a ja'ñe a'ë cui'ne yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ë. ³ Jaje pa'ina, mësarua nea huë'ña yo'ose'ere mu'sepi asaja'cohua'i a'ë, cui'ne yahuerepa tu'rihuëna sioni case'ere huë'e sa'nihuëpi në-cajë cui ja'ñe a'ë, pai asa huë'ñana.

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni

(Mt 10.28-31)

⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Capë huaicohua'ire ca'rama'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyë. ⁵ Jaje pa'ina, quëasi'i. Ca'rajë'ë, huani jëosi jeteyo'je toa yejana jëjo saoquëni. Jaje pa'ina, ca'rajë'ë, Maija'quëni.

⁶ Mësarupi asayë, cinco pi'ani caya të'ña isicohua'i a'ë cajë. Jaje a'ri do'iohua'ita'are Maija'quë huänëyema'ë ñacaiji. ⁷ Jaje pa'ina, mësarua nañaque cuecuese'e a'ë, ca'rama'pë mësarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

Jesure Cacaiye Pa'iji

(Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

⁸ Si'aohua'i mësarupi yë'ëni ca'rama'pë yë'ë cajeipi cacohua'ire cato, yë'ë Pai Mamaquëje Maija'quë huiñaohua'ina yë'ë cajeipi quëaja'quë a'ë cayë. ⁹ Jaje cui'ne yë'ëni ca'rajë cajei peoyë, pai asa huë'ñana casicohua'ire yë'ëje cui'ne Maija'quë huiñaohua'i ña huë'ñana yë'ë cajei peoji, caja'quë a'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Mamaquëre co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuñañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuñañoñe ti peoji.

¹¹ Mësarute tseani pai tsi'si huë'ñana, panita'a pai yo'oye ñacohua'i quë'rona co'aye yo'ocohua'i a'ë cajë

sacohua'i pa'ito du'ru cuasama'pë pa'ijë'ë, me sehuoja'-
cohua'i a'ni cajë. ¹² Iti caye ti'asi maca Maija'quë joyopi
quëaquëna, mësarü caja'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

¹³ Pai jopopi Jesure capi, ñeje:

"Ye'yaquë, se quëajë'ë, yë'ë a'yëre yë'ëreje co'amaña
huacaijaquë ja'quë pase'e."

¹⁴ Caquëna, Jesupi capi, ìte:

"¿Ina, nepi yë'ëre pai yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña
huahuequëre cuañere'ni?"

¹⁵ Yequeje capi, Jesús:

"Si'aye co'amaña ëayere de'hua ñajë'ë. Jaje pa'ina, pai
pa'iyë cato jaiye co'amaña payepi cocaina, pa'iyë peoji."

¹⁶ Jaje caquë pai pa'iyere tiñarepa quëasi'i caquë capi:

"Pa'iji, te'i ëmë jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, ì tasi
co'amañapi jaiye tëa ja'ñepi quëji'i. ¹⁷ Ja maca ñani
jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë a'ni, ìti de'hua
hue'ñaje? ¿Jerona de'huaja'quë a'ni, quëise'e? caquë
cuasa huëopi. ¹⁸ Ja maca cuasapi, peo hue'ña ja'rë de'hua
huë'ña pa'ise'e nejoni yeque jerepa jai huë'ña nesi'i. Neni
jaronä de'huasi'i si'aye yë'ë tëase'e cui'ne si'aye yë'ë
tsoe paye cöni. ¹⁹ Ja jeteyo'je de'huani yë'ëja'a casi'i:
'Jaiye co'amaña de'huase'e payë, tsoe ometëca pa'i ja'ñere
pëa huajëquë sihuaquë ucuquë ai pasi'i' cuasapi. ²⁰ Jaje
cuasaquëna, Maija'quëpi ìte capi: 'Huesë maca, iye ñami
më'ë ju'ija'quë a'ë. Jaje pa'ina, më'ë de'huase'e ¿ne tse
pa'i ja'ñe a'ni?' ²¹ Ja maca ponëni si'aohua'ire capi.
Jaje yo'oye pa'iji. Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye
pa'iyese'e cuasaquë, Maija'quëre cuasama'quë cato."

Maija'quë Ì Mamajëre Ñacaiye

(Mt 6.25-34)

²² Jeteyo'je Jesús ì ye'yacohua'ire capi:

“Jaje pa'ina, mäsarute co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere ai-ja'cohua'i a'ni cuasajë. Cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere caña ju'ija'cohua'i a'ni cuasajë. ²³ Ao aiñe jerepa do'ie a'ë, pai pa'ie. Cui'ne caña ju'ie jerepa do'ie a'ë, mai capë. ²⁴ Ñajë'ë, jaohua'i pë'përi, co'amaña tama'-cohua'ita'a cui'ne tëama'cohua'ita'a cui'ne iti ca de'hua hu'e peocohua'ita'a cui'ne pëa hueña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi cocaina, pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, mäsaru pi'a seña maca do'icohua'i a'ë, pairepa sëte. ²⁵ Jaje pa'ito ¿nepi mäsaru acohua'i ai co'a ju'i do'ire metro joporeja'a tsoacohua'i ai de'oja'cohua'i a'ni? ²⁶ Jaje pa'ina, ai cuasa do'ire a'ri maña pa'ise'ere jaiye se meoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Jaje pa'ito ¿me neñu'ju airepa yequë co'amañare co'a ju'iñe'ni?

²⁷ Ñajë'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iyere co'amaña ne ma'ñeta'a cui'ne yëije oya ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iyere. Jaje pa'ina, cayë, pai ëjaë Salomón maca i de'o hueñare pa'inije de'o jo'ya joroje pa'irepa ju'ie papi. ²⁸ Jaje Maija'quë taya mañata'a de'oye suñacaise'ere paji, coa yures'e pani ñamina'a tsoe ju'ise'e pa'ina, toana ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ito mäsarute ai jerepa caña suñacaiye pa'iji, Maija'quë necaima'quë api, cuasacohua'i. ²⁹ Jaje pa'ina, co'a ju'ijë cui'ne co'ejë cu'ima'pë pa'ijë'ë, jere aiija'cohua'i a'ni cui'ne jere ucuja'cohua'i a'ni cuasajë. ³⁰ Iye yeja pai jaje ai cuasajë pa'iyë, si'aye iyere. Jaje pa'iquëta'a mäsaru tsoe mäsaru ja'quëre payë, si'aye mäsarute jopo caraye asaquëni. ³¹ Jaje pa'ina, mäsarupi Maija'quë cuañe te'tere ai oijë yo'oto Maija'quëpi de'hue jopo caraye isiquëna, co'amaña pajë'ë.

Ma'tëmo Co'amaña
(Mt 6.19-21)

³² Ca'rama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre asacohua'i mäsaru a'ri pai maña'ë. Jaje pa'iquëta'are mäsaru ja'quëpi i cuañe te'tere

isiye yëji. ³³ Mësaru paye pa'ito isijë'ë, curiquëpi cui'ne co'amaña carasicohua'ina do'i peoye coa isijë'ë. Jaje yo'ojë ai huano topëa de'o ma'ñere ti'ajë'ë. Ma'tëmo co'amaña carajai ma'ñere, cui'ne ñaëje cacama'tore pu'juje pu'juma'tore paja'cohua'i. ³⁴ Mësaru co'amaña pa hue'ñare, cui'ne jarote mësaru joñoaje pasipi.

Ne De'huasicohua'ipi Pa'ijë'ë

³⁵ Ne de'huasicohua'ipi ñare pajë pa'ijë'ë. ³⁶ Fiesta ña tējini ëjaë co'ija'quëpi cayë, i jo'ya utejë pa'iyeje pa'iohual'i pa'ijë'ë. Tītani eta sa'rona tē'ca maca esa hui'yocaiyeje yo'oja'cohua'ipi. ³⁷ Sihuaaja'cohua'i a'ë, iohua'i ëjaëpi utejë pa'ijëna, titaëna ñani. Nuñerepa cayë, iohua'i ëjaëpi sihuaquë aō ai saihuëna soini aore aōja'quë api. ³⁸ Ñami joporepa panita'a ñata ñami titaquëta'a, sëtasicohua'ini titaquë pa'ito sihuaaja'cohua'i a'ë, ite necaicohua'i mañapi. ³⁹ De'hua asajë'ë, co'amaña ñaquë dai ja'ñere asasiquëpi utequë pa'ito i huë'e co'amaña imani saye peoji. ⁴⁰ Mësaru huesë maca Pai Mamaquë daija'quë api. Jaje pa'ina, de'hua ñajë utejë pa'ijë'ë.”

*Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Ja maca Pedropi capi:

“¿Ëjaë, iye ye'yase'e yëquëse'ere caquë ye'yaë? ¿Panita'a si'aohua'ire caquë ye'yase'e a'ni?”

⁴² Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, ta'ñe asaquëpi cui'ne nuñe yo'oquëpi i ëjaë ñacaijë'ë huë'e pa'iye case'ere de'oye sehuaquë, cui'ne i ëjaë jo'yareje aō de'oye aōquë yo'oquë? ⁴³ I ëjaë titaquë ñaquëna, i case'eje yo'oquë, cato de'oye pa'ija'quë api. ⁴⁴ Nuñerepa cayë, mësarute. Co'amaña paquëpi si'aye i co'amaña de'oye ñacaisiquëna, si'aye i co'amañare ñacaijë'ë caquë isija'quë api. ⁴⁵ Jaje isiquëni

ἰ jo'yaēpi ējaē ja yē'ta'a tsoe nēija'quē api caquē ἰ ējaē jo'yani co'aye si'sequē yo'oquē cui'ne nomiohua'i iti huē'e pa'icohua'ire, co'aye yo'oquē cui'ne ao fiesta nequē ai huēoni cui'ne cono ucuquē cuepe huēoni. ⁴⁶ Yo'o maca ἰ ējaē co'ija'quē api, ἰ jo'yaē huanēyeni utema'ē huesēquē yo'o maca ja maca sehuoma'cohua'ire nejoñepi nejo-ja'quē api, ἰ yo'osi do'ire ai si'seni.

⁴⁷ ἰ ējaē yēye ἰ jo'yaē asaquēta'a de'oye yo'oma'quēpi cui'ne ἰ caye sehuoma'ē yo'oquē cato jaiye tē'ca cuañoñe pa'iji. ⁴⁸ Jaje pa'iquēta'are ἰ ējaē yēye huesēquēpi, coa yo'oni a'ri maña tē'ca cuañoñe pa'iji. Jaje pa'ina, ai cuasaye isisiquēni ai seña pa'iji, cui'ne iti de'hue nequēni nequē api cuasani ai jerepa cuañeñe pa'iji.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Iye yejana yē'ē toa tsēosi'i caquē da'ē. Tsoe co'arepa toa ne'su mēiñeje yo'oquēna, ñara'ye, merepa tsoe ne saose'e pa'ina, ñara'ye. ⁵⁰ Ja saoma' do'ire yure cato oco doyeje pa'ye ai yo'oyepi yē'ēre yo'oquēna, tējiyerepa ai yo'oquē tēto saija'quē a'ē caquē oiyē. ⁵¹ ¿De'oye pa'i ja'ñere dapi, cuasaye mēsaru? Pani. Coa ai jerepa huahueyere dahuē. ⁵² Jaje pa'ina, yurepi seña maca mu'seña cato cinco te'e tsēcapēre pa'icohua'ipi huani toasocohua'i sañope yo'oja'cohua'i a'ē, cayahua'ini cui'ne cayahua'ipi toasocohua'ini sañope yo'oja'cohua'i a'ē. ⁵³ Cui'ne pēca ja'quēpi mamaquēre sañope yo'oye pa'iji. Mamaquēpi pēca ja'quēre sañope yo'oye pa'iji. Cui'ne pēca ja'copi mamaconi sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamacopi pēca ja'core sañope yo'oye pasipi, huaopi io mamaquē nējore sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamaquē nējopi huaore sañope yo'oye pasipi.”

*Mai Yure Pa'iyē Cuasaye**(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*⁵⁴ Jesupi capi, paire:

“Ēsē caje hue'ñapi nea siri mēina, ñani cacohua'i a'ē ocoja'coa. Carena, cui'ne ocoji. ⁵⁵ Jaje cui'ne hue'ehuē te'tepi tutuquēna, ñani cayē ai ēsē uja'coa. Jaje carena, cui'ne ēsēquē uji. ⁵⁶ Coa cacohua'i, mēsaru ta'ñe cacohua'i a'ē ma'tēmo cui'ne yeja yo'oyena, ñani. Jaje yo'ocohua'ita'a ¿me yo'ojē mēsaru pa'i tēcahuē ayere yure jaje yo'o macare pa'iyē cajē asa ma'ñe'ni, ta'ñe?

*Esa Ne De'huaye**(Mt 5.25-26)*

⁵⁷ ¿Me yo'ojē mēsaruse'e tayo yo'oye ñani? ⁵⁸ Jaje pa'ina, yequēpi mē'ere do'i paquēpi cani saquē pa'ito mē'ere do'i paquē api caquē saquēni du'ru ne de'huajē'ē, ja yē'ta'a pa'i yo'ose'e ñaquē quē'rona ti'ama'nē. Jaje ne de'huaēna, pa'i yo'oye ñaquē quē'ro sama'ē pa'ija'quēre. Jaje mē'ēpi yo'oma'ē pa'ito pa'i yo'oye ñaquēpi co'acohua'ire cocohua'ina isina, jaohua'ipi yureta'a co'acohua'ire co hue'ñana coja'cohua'i a'ē, mē'ere. ⁵⁹ Jarona cosiquē pani etaye peoji, mē'ēpi si'aye mē'ē do'i saima'ē pani.”

13

Huajē Pa'iyena Ponañe Pa'iji

¹ Jare ja mu'seña Pilatopi Galilea acohua'ire huani jeani, cui'ne iohua'i eojē señu'u cajē huaisicohua'i tsiena pa'i tsiepi co'meni yo'ose'ere, yecohua'ipi quēahuē, Jesure. ² Quējajēna, capi:

“¿Mēsarupi cuasani huani jeosicohua'ipi Galilea paire seña maca co'acohua'i paē'ē, cuasaye? ³ Pani. Jaje pa'ina, cayē, mēsaru. Ja'rē yo'oyere jeoni ponēma'cohua'i pani si'a pa'i mēsaruje jaje yo'o cuañoja'cohua'i a'ē. ⁴ Mēsarupi

cuasani Jerusalén pa'icohua'ire seña maca co'acohua'ini, diez y ocho paire Siloé tupëpi quëo huëa'co'ë, cuasaye. ⁵ Pani. Nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, mësarupi huajëye pa'iyë pönëma'cohua'i pani jare cui'ne yo'o cuañoja'cohua'i a'ë.”

Higuera Ñë Ayere Quëaye

⁶ Ja maca Jesús pai yo'oyeje pa'ye neni quëaquë capi: “¹ I yejana tasi ñë paquëpi quëima'o paco caquë sani ñaquëna, quëima'co paji'i. ⁷ Pa'ina, ñani ja maca yeja ñaquëre capi: ‘ina, toaso ometëca daiyë, iti ca quëise'e ñasi'i caquë. Daiquëta'a ti'ama'ë pa'iyë, quëisico pa'iona. Jaje pa'ito cueni jeojë'ë. Me nesi'co coa yejare que'eñe nëcaco'ni.’ ⁸ Caquëna, iti yeja ñacaiquëpi sehuopi: ‘Ëjaë iye ometëcahuëse'e pa'ija'co, a'ji yeja neni yequë co'amañapi oa ñasi'i, quëija'core. ⁹ Jaje neruta'a quët'i'ne pa'io iti ca. Jaje neruje quëima'ona, ña jujani ja macata'a cueni jeojë'ë,’ capi.”

Jesupi Nomioire Jujupi, Huajë Mu'se Pa'ina

¹⁰ Huajë mu'se pai tsi'si huë'ñana ye'yaquëna, ¹¹ jarote paco'ë, te'lo nomio diez y ocho ometëca ju'ico, huatipi ne quë'casicopi ti nuiñe nëcaye peocopi. ¹² Pa'iona, ñani Jesupi soini capi:

“Nomio më'ë ju'i dahuë tsoe jeopi. De'oye pa'ijë'ë.”

¹³ Caquë ja maca i jëñapi iona pato maca jare iti macapi nuñerepa nëcaco pönëni, Maija'quë de'oquë api, sihuaco ca huëo. ¹⁴ Jaje Jesús huajë mu'se jujuna, ñani pai tsi'si huë'e ñacaiquë ëjaëpi iyere ñani pëi, paire capi:

“Seis mu'seña pa'iji, co'amaña ne mu'seña. Ja mu'seña jaje pa'ito dani juju cuañojë'ë, pani huajë mu'se juju cuañoñe.”

¹⁵ Caquëna, ja maca Ëjaëpi sehuopi:

“¡Coa cacohua'i pai! ¿Joyema'cohua'ini mësaru acohua'i je'quë, huajë mu'se pa'ina, mësaru duruhuequëpi

panita'a burropi oco ucuja'quère? ¹⁶ ¿Ico nomio cato Abraham tsëcapë aconi Satanáspi diez y ocho ometëca huëse'eje pa'ioni, joyeye co'aquë huajë mu'se pa'i do'ire?"

¹⁷ Jaje Jesús caëna, ite sañope cacohua'ipi huajëya'y-erepa maire caë'ni cuasahuë. Jaje cuasajëta'are si'a pai sihuahuë, Jesús pai yo'o tì'a ma'ñere de'oye yo'oquëna, ñani.

Mostaza Ca Ayere Ye'yaye

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Ja maca capi:

“¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye? ¿Iquena cui'ne pa'ye neni iñora'ye? ¹⁹ Jaje cani capi, a'ri mostaza care taquëpi yejana taëna, ai de'oni jai soquë yë de'ona pi'api iti ñë capëana tsianoa nejë payeje pa'ye a'ë.”

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Mt 13.33)

²⁰ Jaje cani yequeje capi, Jesús:

“¿Iquepi conì cui'ne pa'yeje ne iñora'ye, Maija'quë te'te aye yo'oye? ²¹ Cani capi: Pan necopi harinare toaso jai ji'so neni cui'ne o'sa mëiñere a'ri maña iona co'meni iona si'a sëpë juju mëicoa. Ja juju mëiñeje pa'ye yo'oye a'ë, Maija'quë te'te ayeje.”

A'ri Jato Sa'ro

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalënna sai, pai daripëa cui'ne a'ri daripë pa'ico-hua'ire ye'yaquë sa tëto saji'i. ²³ Jaro pa'iquëpi seji'i, ite:

“Èjaë, ¿a'ri pai maña pa'iyë, huaso cuañocohua'i?”

Caquëna, ipi sehuopi:

²⁴ “A'ri jato sa'roja'a cacasi'i cani si'a më cuasayepi yo'ojë. Jaje pa'ina, cayë mësarute pai cacayere yëja'-cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a caca tì'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. ²⁵ Ja maca iti huë'e aquëpi huëni jato sa'ro siosi

maca, mäsaru hue'se pa'isicohua'ipi caja'cohua'i a'ë jato sa'rona tē'cajë 'Ējaë, hui'yojë'ë'. Jaje cajëna, ipi casipi 'ñama'quë a'ë, mäsarute. Jero acohua'i a'ni.' ²⁶ Caquëna, mäsarupi ca huëoja'cohua'i a'ë: 'Më'ë ja're çoni aijë cui'ne ucujë yo'osicohua'i a'ë cui'ne jare më'ëpi pa'i hue'ñana dani ye'yasiquë a'ë.' ²⁷ Cajëna, sehuoja'quë api: 'Tsoe cahuë ñama'quë a'ë, mäsarute. Jero acohua'i a'ni. Saijë'ë, co'ayese'e yo'ocohua'i.' ²⁸ Jaje casi maca Maija'quë te'tere Abraham, Isaac, Jacobo, cui'ne Maija'quë yo'o ja'ñere quëajë pa'isicohua'i pa'ijëna, ñani mäsarupi hue'sena jeocosicohua'i pa'ijë cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë. ²⁹ Ja maca daija'cohua'i a'ë ëmëje'e te'te cui'ne huë'ehuë te'te, ësä mëi hue'ña cui'ne sa'nihuë paipi Maija'quë quë'rona tsi'sini ao aija'cohua'ipi. ³⁰ Ja maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi teaye pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiye

(Mt 23.37-39)

³¹ Jare ja mu'se daë'ë, fariseo paï dani ite cahuë:

"Saijë'ë, Herodes më'ëre huani jeosi'i caji."

³² Cajëna, ipi sehuopi:

"Sani cajë'ë, jaëte co'aquë ta'ñe asama'quëre: 'Yure, cui'ne ñamina'a huatiohua'ire eto saquë yo'oni cui'ne ju'icohua'ire juju tējini ñamina'a jerepa mu'se saosi'i.' ³³ Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a yo'oja'quë a'ë yure, ñamina'a cui'ne se ñatasi mu'seje. Co'aji, Maija'quëre quëa-caiquëpi Jerusalén peo hue'ñana ju'ito.

³⁴ ¡Jerusalén Maija'quë yo'o ja'ñe quëacaicohua'ire huani jeo daripë! Cui'ne Maija'quë më'ëni caquë jëjo dao-cohua'ire quëna pëapi jea daripë. Jaiye mäsarute oi cura mamajëre oio capëa huë'ehuëna coyeje yo'osi'i caquë

yo'oquëna, coehuë. ³⁵ Mësarute Maija'quëpi jeocoja'quë api. Cui'ne yë'ère ña coñe peoja'cohua'i a'ë, 'mësarupi de'oquëre pa'ni Ëjaë mamirepa hue'equë daiquë' ca maca ti'añe pato."

14

Jesupi Coto Dahuë Ju'iquëre Jujucaiye

¹ Huajë mu'se ti'aëna, Jesús saji'i, fariseo ëjaë huë'ena, ao asi'i caquë. Saquëna, fariseohua'ipi huajë mu'se i yo'oquëna, ñañu'u cuasajë cui'ñani ñahuë. ² Ñajëna, i ñaquë ñu'i hue'ñare te'li coto dahuë ju'iquëpi paji'i. ³ Pa'ina, Jesús seji'i, cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseo paire:

“¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju'iquëre, mësarupi asato, panita'a jujuye pañe?”

⁴ Jaje caquëna, coa ai jerepa cama'pë paë'ë. Pa'ijëna, ipi ju'iquëre jujuni capi, saijë'ë. ⁵ Jaje se jujuni fariseohua'ire capi:

“¿Nepi mësarua acohua'li burropi panita'a huequëpi cojena tomesiquëre etoma'cohua'li a'ni, huajë mu'se pa'li do'ire?”

⁶ Caquëna, ti sehuoye pahüë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

⁷ Soisicohua'ipi de'o ñu'li saina co'ejë ao ai saihuëna ja'rujëna, ñani Jesupi jaohua'ire ñeje yëhuopi, iohua'li asa ja'ñere:

⁸ “Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani de'o ñu'li saihuëna tëto sani ja'ruma'ë pa'ijë'ë. Ja'runi ñu'ina, më'ë jerepa pa'ini dani mësarute soisiquëpi cama'quëni: ‘Më'ë ñu'li saihuëre iquëna isijë'ë.’ ⁹ Caquëna, më'ëpi pai ñajëna, huajëya'ye huëni ai jeteyo'jerepa ñu'li saihuëna sani ja'ruma'quëpi jaje yo'osi'ni. ¹⁰ Jaje yo'oma'ë, huëosicohua'li pa'ito, jeteyo'je ñu'li saihuëna ja'rujë'ë. Jaje ja'rusiquëpi ñu'ina, më'ëre huëosiquëpi dani

cajaquë: ‘Yë'ë cajei, iño de'o hue'ñana dani ja'rujë'ë.’ Jaje cato më'ëje sihuaquë i ja're coni ao ai saihuëna ja'rusi-cohua'i ñajëna, de'o ñu'i saihuëna ja'ruja'quë a'ë. ¹¹ Jaje pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë ija'a yo'osiquëpi coa ai jerepa co'aquë maca pönëñe pa'iji. Cui'ne iti co'aquë teaye pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i pönëñe pa'iji.”

¹² Capi, ite soisiquëreje:

“Aore aokuë pani, panita'a na'iquëna, aore aokuë pani, soima'ë pa'ijë'ë, më'ë cajeohua'ire, cui'ne yo'je tsire cui'ne më'ë do'ijëre cui'ne më quëno maca jaiye co'amaña pacohua'ire. Më'ëpi jaje soisiquë pa'ito iohua'ije më'ëreje soija'cohua'i a'ë, aija'quëre. Ja maca saise'eje pa'ye pasipi. ¹³ Jaje pa'i do'ire më'ëpi aore paquë pani soijë'ë, co'amaña peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cu'ima'cohua'ini, cui'ne ñama'cohua'ini. ¹⁴ Co'ye isiye ti paja'cohua'ini cocajë'ë. Jaje pasicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i ju'lisicohua'ipi huëi maca më'ëje huëni sai cuañoja'quë a'ë, Maija'quëni.”

Aojajë Caquë Jai Paire Soiye

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Jaje iyere caquëna, asani ao ai saihuë ñu'icohua'i aquëpi capi, Jesure:

“De'hue Maija'quë te'tere pa'i ao aija'quëpi sihuaquë pa'iji.”

¹⁶ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jai pai tsi'sirena, aosi'i caquë jai paire huëopi.

¹⁷ Huëosiquëpi ao ai macarepa ti'aëna, i jo'yaëre capi: ‘Quërëjajë'ë, huëosicohua'ire si'aye ne saohuë’ capi.

¹⁸ Jaje casiquëta'are si'aohua'i paja'quë pa'ini ca huëohuë. Du'ru macarepa aquëpi capi: ‘Ja'arepa yejare huerohuë. Jaote sani ñañeque pa'iji. Care payë, yë'ëre oi cuasama'ë.’

¹⁹ Yequëpi capi: ‘Diez duruhuequëre huerohuë, yeja a'jiñe necohua'ire jaohua'ire neñañeque pa'iji. Yë'ëre ai

cuasama'ë, pa'ijë'ë.' ²⁰ Yequëpi capi: 'Ja'arepa huejahuë. Jaje pa'ina, saiye pañë.' ²¹ Ja maca i jo'yaë co'ini i asase'ere si'aye quëapi. Quëaquëna, Èjaëpi asani pëi i jo'yaëre capi: 'Esa sani jaje pa'ito co'amaña peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye ai yo'ojë pa'icohua'ini ti'ani dajë'ë, jai daripë cu'i ma'ña pa'icohua'ini.' ²² Ai tsoe pa'i maca dani i jo'yaëpi capi: Èjaë më'ë cuañese'ejë yo'ohuë. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a peo sa'noa pa'iji, timëñe peoye. ²³ Jaje caquëna, ëjaëpi i jo'yaëre capi: 'Sani iye daripëpi sai ma'aña pa'icohua'ini cuañejë'ë, dani yë'ë huë'e timëjajë.' ²⁴ Care payë, yë'ë du'ru huëosicohua'i aquë te'ijë aiñe peoji, yë'ë ao macarepa."

Jesús Tui Do'ire

²⁵ Jai pai Jesure tuijëna, ipi co'ye ponëni iohua'ire capi:

²⁶ "Yë'ëre tuiye yëni ai yë'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yo'jeire, yo'jeore cui'ne co'ye pa'iyë oiye jerepa. Jaje yë'ëni oima'quë pani yë'ëre ye'yequë pa'iyë peoji. ²⁷ Cui'ne yë'ë do'ire i pa'iyë ai yo'oye pa'itojë jare tusi'i cuasama'ë, coa tusi'i caquë yo'oquë pani yë'ëre ye'yequë peoji. ²⁸ Cui'ne mësarü acohua'ipi jai huë'e neñu'u cajë huëocohua'i pani du'ru ja'runi dujë cuasacohua'i a'ni ¿Je ja'yepi curiquë neja'cohua'i a'ni cajë? ²⁹ Jaje de'oye cuasama'pë, coa ja'a huëo macase'e neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye pato, si'lohua'i iti ñasicohua'ipi cue'cue huëoja'cohua'i pa'ini, yo'o jujayere ñani. ³⁰ Ja maca cue'cuejë caja'cohua'i a'ë: 'Nesi'i caquë huëosiquëta'a ne sao ti'ama'ë pa'iji.' ³¹ Jaje pa'ina, cui'ne pai ëjaë yequë yeja ëjaë ja're uihuasi'i cani, ne ti'añe pa'iquë caquë ja'runi cuasani, i soldado paire cuecue ñaquëna, diez mil pai pa'iyë. Pa'ijëna, ite huajo daquëpi paji veinte mil soldado paire. ³² Paquëna, neña jujani, ja yë'ta'a yequë ëjaë so'ore pa'ina, uihuaye pañu'u ca

de'huaja'cohua'ire jëjo saoja'quë api. ³³ Jaje cui'ne mësaru acohua'ipi si'aye ja'rë pa'ise'ere jëone coecohua'i pani, yë'ë yo'oye ye'yecohua'i peoyë.

Asije Pa'i Ayere

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Asi de'oye a'ë, saija'iñe pani. Jaje pa'iquëta'are sai ja'ñere carajaisico pani ¿me cui'naopi sai ja'ñe de'o cōco'ni? ³⁵ Cui'ne me cōcaico'ni pu'cani nea ya'o neina, tañu'u cajë nesi tsu'supëje, co'a de'ose'e pani. Jaje pa'ina, coa jëocoye pa'iji, yeja ne de'huaye cōcai ma'ñe pa'ito. Cajoro quë'iohua'i sëte cuasajë asajë'ë.”

15

Yëi Ñama Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye

(Mt 18.10-14)

¹ Pa'i do'ire curiquë sëcohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i Jesure asañu'u cajë tsio daë'ë, i quë'rona. ² Jaje yo'ojëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cōni cue'cuejë ñeje cahuë:

“Iye ëmë co'aye yo'ocohua'ini yëquë tsioni aiji.”

³ Jaje cajëna, Jesupi pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, iye:

⁴ “¿Nepi mësaru acohua'i aquëpi cien yëi ñamare paguëni te'i jaohua'i aquëpi ne huesëna ne huesëjaquë noventa y nueve pa'ijajë cani co'ema'quë a'ni, ti'ama'ë pani? ⁵ De'hue co'equë ti'ani sihuaquë tata tupëna coa seoni. ⁶ I huë'ena ti'ani i cajeohua'ire cui'ne i ja'ye pa'icohua'ire soihuë, yë'ë ja're cōni sihuajë'ë, ne huesësicore ti'a do'ire. ⁷ Jaje pa'ina, co'aye yo'oquëpi ja'rë pa'ise'ere jëoni pōnëto huiñaohua'ipi ai sihuayë, noventa y nueve de'oye pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tëqui Ne Huesësicore Ayere Ye'yaye

⁸ Cui'ne ꝑico nomiopi diez tē'ña pasiconi te'lo ne huesēni toa tsēoni si'a huē'e ñare paco yuaco co'ema'coa, ti'aja'coa'ē caco? ⁹ Jaje de'hue co'eco ti'ani io cajeohua'i ja're conī cui'ne io quēno maca huē'e acohua'i ja're conī sihuaco casio: 'Yē'ē ja're conī sihuajē'ē, curi tē'qui ne huesēsicore ti'ahuē.' ¹⁰ Jaje pa'ina, cayē, cui'ne Maija'quē huiñāohua'i sihuaye pa'iji, te'i co'aye yo'ouquēpi i pa'ise'e jeoni ponēto."

Pōsē Huesēquēpi Yo'oye

¹¹ Jesupi capi, yequeje:

"Caya mamajē ēmēohua'ire paquē pajī'i. ¹² Pa'ina, yo'-jeipi capi pēca ja'quēre: 'Ja'quē isijē'ē, yē'ēre isija'a co'amaña ca nēose'ere.' Caquēna, pēca ja'quēpi co'amañare huahuecaji'i, paī ñape iohua'i pa ja'ñe. ¹³ Isisi jeteyo'je a'ri maña pa'iquēpi yo'jeipi i yejare isipi, yecohua'ina. Ja do'ipi curiquē neni saji'i, ai so'lo yejana. Jarona sani si'a curiquē co'ayere yo'ouquē nejo saopi. ¹⁴ Jaje si'aye curiquē neja saosi maca jaiye ao peopi, ja yeja. Ja maca ipi ao ēa ju'i huēopi. ¹⁵ Ja maca curi peoquē co'epi, co'amaña neñe ja yeja aquē co'amañare. Jaēpi ite cuañepi i jo'ya sesere ñacaijē'ē caquē. ¹⁶ Ja maca ai ao ēaye ti'aēna, sese aiñere atiñerepa nēji'i. Ite yecohua'ije ao aoñe pahūē. ¹⁷ Ao ēa ju'i cuasa huēopi, 'ja'quē huē'e co'amaña necaicohua'i co'arepa ao ani huajējē. Pa'ijēna, iñore yē'ē teaye ao ēa ju'i pa'iyē.' ¹⁸ Jaje pa'ito ja'quē pa'i huē'ñana co'ini ite casio: 'Ja'quē, mē'ēre cui'ne Maija'quēre co'aye yo'ohuē. ¹⁹ Mē'ē mamaquēre caye peoji, yē'ēre. Mē'ēre necaicohua'ire yo'oyepi cui'ne cuañejē'ē.' ²⁰ Ja maca jaje cuasani co'ipi, ma'aja'a pēca ja'quē huē'ena.

Ja yē'ta'a so'ore pa'ina, pēca ja'quē ñani ite teayerēpa yo'oroja'quē'ni cuasani ite ñani, ja maca huē'huē tomejani su'cuaquē cui'ne tsu'suquē sihuapi. ²¹ Ja maca ma-maquēpi ite capi: 'Yē'ē ja'quē co'aye yo'ohuē, Maija'quēre

cui'ne mē'ēreje. Jaje pa'ina, mē'ē mamaquēre caye peoji, yē'ēre.' ²² Jaje caquēna, pēca ja'quēpi capi, i jo'yare: 'Esao maña de'o cañare etoni suñacaijē'ē. Cui'ne i moñona aniño suñacaijē'ē, zapatoje suñacaijē'ē, i quēo. ²³ Cui'ne duruhuequē tsī jujusiquēni dani huani jeojē'ē, añu'u jai pai tsi'sini sihuajē. ²⁴ Iquē yē'ē mamaquē ju'isiquēje pa'i pa'isiquēpi cui'naēpi pa'iji. Ne huesēsiquēpi tī'asiquē pa'iji.' Jaje cani sihuacuēna, jaiye ao ne huēohuē.

²⁵ Jaje yo'ojēna, i mamaquē du'ru aquēpi daji'i, co'amaña ne huē'ña pa'iquēpi. Huē'e ja'ye tī'acquē, asapi musica yo'oye cui'ne pairaye. ²⁶ Asani posēohua'i aquēre soini seji'i. Iquere jaje yo'oye'ni jaro, caquēna. ²⁷ Tsi posēpi ite capi: 'Mē'ē yo'jeipi daji'i. Jaje daquēna, mē'ē ja'quēpi huequē tsini huaijē'ē jujusiquēni cuañepi, i huajēquēpi cui'ne de'oye tītasi do'i caquē.' ²⁸ Jaje quēaquēna, maja'yēpi pēi cue'yoni huē'e cacaye coequēna, pēca ja'quē etani ite huē'ena cacani ñajē'ē caquē ai seji'i. ²⁹ Seina, ipi pēca ja'quēre capi: 'Tsoe mē'ēpi asayē, mē'ēre yē'ē necai pa'iye, ti josa coeye peoyerepa. Jaje pa'iquēta'are te'e ñamareje yē'ē cajeohua'i ja're conī fiesta neja'quēre isiye pahuē, mē'ē. ³⁰ Jaje pa'iquēta'are yure iquē mē'ē mamaquē mē'ē curiquē co'a nomiohua'ini yo'oquē neja saosiquēpi tītaēna, sihuacuē duruhuequē tsī jujusiquēre huani jeoni yo'oyē ñañē.' ³¹ Caquēna, pēca ja'quēpi ite capi: 'Yē'ē mamaquē mē'ē cato si'anē yē'ē ja're conī pa'iyē. Jaje pa'ina, si'aye yē'ē paye mē'ē co'amaña'ē. ³² Jaje pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuajē. Mē'ē yo'jei ju'isiquēje pa'i pa'isiquēpi cui'naēpi pa'i do'ire. Ne huesēsiquē pa'isiquēni yure tī'asi do'ire.' Jaje yo'oyē."

16

I Co'amaña Ñacaiquē Neñe Ayere

¹ Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

“Pa'iji, te'e emë co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jaje pa'ini sani quëahuë, co'amaña paquëna. Më'ë co'amaña ñacaiquëpi co'aye yo'oquë saoji, asahuë cajë. ² Quëarena, asani ëjaëpi ite soini capi: ‘¿Iquere më'ë yo'oquëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajë'ë, më'ë co'amaña nese'le toyase'ere ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iyë peoji.’ ³ Ja maca co'amaña ñacaiquëpi ai cuasa huëopi: ‘¿Me neja'quë a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe peoyerepa eto huesoru? Tutuje peoyë, yeja neni tañeje. Cui'ne huajëya'ji yecohua'ini peoyë isijë'ë caquë senirojaiñeje ca'rayë' cuasapi. ⁴ Cuasani capi: Tsoe cuasahuë. Jaje yo'osi'i, yë'ë co'amaña neñe peoquë pa'ina, iohua'i huë'ena pëpaja'cohua'ire. ⁵ Cani ja maca soipi te'ohua'ise'ere, i ëjaë do'i pacohua'ire, du'ru aquëni seji'i: ‘¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i paquë a'ni?’ ⁶ Caquëna, sehuopi ipi: ‘Cien jai quëna huëa hui'yape isiye pa'iji,’ caquë co'amaña ñacaiquëpi capi, ite: ‘Icoa, më'ë ja'në saija'a do'i caquë toyasico, jaote nejoni esa yecore toyajë'ë, coa cincuentase'e.’ ⁷ Ja jeteyo'je seji'i, yequëre: ‘¿Cui'ne më'ë je ja'ye do'i paquë'ni?’ Caquëna, ipi capi: ‘Cien trigo topëa isiye pa'iji,’ caquëna, capi: ‘Icoa, më'ë ja'rë saija'a do'i toyasico yecona esa toyajë'ë, coa ochenta topëase'e.’ ⁸ Ja maca ñapi, i ëjaë jaë co'aquë i co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i. Jaje pa'ina, iye yeja acohua'i ta'ñe asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i yo'oye jerepa yo'ocohua'i a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañapi isijë yecohua'ini cajeohua'ire nejë'ë. Jaje yo'ojë saosicohua'ipi ti'ajëna, ti pa'i hue'ñapi sihuaquë daijë'ë caquë Maija'quëpi pëpaja'quëre.

¹⁰ De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itoje de'oyerepa ñacaiye pa'iji. Jaje a'ri mañare de'oye ñacaima'pë pani, jaiyere pajë de'oye ñacaiye peoji. ¹¹ Jaje

pa'ina, mäsarupi coa yeja co'amañare de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi mäsarute de'hue necohua'i a'ë cuasaja'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito? ¹² De'oye yecohua'i tsere ñama'pë yo'oto, ¿nepi isija'cohua'i a'ni, mäsaru pa ja'ñe?

¹³ Jaje pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjao-hua'ire necaiye peoji. Jaje yo'oquë pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Panita'a yeque, yequëni de'oye sehuocai yequëni sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji.”

¹⁴ Fariseo pa'i curiquë ai yëcohua'i sëte i cayere asani Jesús coa caji cajë cue'cuehuë. ¹⁵ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mäsaru a'ë, pa'i ña hue'ñase'e de'ocohua'i a'ë cajë yo'ocohua'i. Maija'quë cato ñaji, mäsaru joñoare, jaje yo'ojëta'are. Jaje pa'ina, pa'i jaiye de'oye yo'oyë cajë pa'iyere Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cuañese'e Cui'ne Maija'quë Cuañe Te'te

¹⁶ Juan pa'i macaja'a Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja maca yure quëa huëohuë, de'o cocare Maija'quë cuañe te'tena cacayere. Jaje quëajëna, asajë cacañu'u cajë si'ao-hua'i tutu yo'oyë.

¹⁷ Ma'tëmo cui'ne yeja carajaiñe pa'iji. Jaje pa'iquë-ta'are Maija'quë coca cato carajaiñe peoyerepa. Ti'asipi, io cayëje.

Nëjore Jeocoye Ayere

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Jaje pa'ina, ëmë huejasiquëpi nëjore jeoni cui'ne yecona se huejani, de'oye yo'oye paji. Cui'ne ëmëre jeocosiconi yequëpi huejani cui'ne co'aye yo'o'ji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

¹⁹ Paji'i, te'i ëmë jaiye paquë si'anë de'o caña cui'ne jai do'ire ju'iquë cui'ne si'a mu'seña fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë pa'iquë. ²⁰ Jaje pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca'mi quë'ipi teaye yo'oquë pa'iquëje paji'i. Jaje pa'ipi jaiye co'amaña paquë huë'e eta sa'rore ñuji'i. ²¹ Jaje iquë teaye pa'i macapi ao ëa ju'i ao ai sailhuë tomeñere ati'ñerepa nëina, ñapi. Cui'ne i a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna, ñuji'i. ²² Jaje pa'iquëpi teaye pa'i maca juji'i. Juquëna, huiñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja're çoni pa'ija'quëre. Jaje cui'ne jaiye paquëje juji'i. Juquëna, tãhuë. ²³ Jaiye co'amaña paquëpi juni saji'i, ju'isicohua'i ai yo'o hue'ñana. Jarore papi ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.

²⁴ Ja maca ñani cui'ne: 'Ja'quë Abraham, yë'ëre oi ñajë'ë. Ai yo'oyë. Jëjo saojë'ë, Lázarore ocore i moño sa'nihuëna neni dani sësëye yë'ë tsemeñona ne huasojaquë. Ai yo'oyë, yë'ë toase'epi pa'ina.' ²⁵ Jaje caquëna, Abrahampi capi ite: 'Tsihua'ë cuasajë'ë më'ë de'oye pa'ise'ere ja yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, jaro pa'i maca. Jaje pa'isiquëpi yure ipi de'oye pa'iji, iñore. Cui'ne më'ëpi ai yo'oyë. ²⁶ Cui'ne jaje si'aye iye më'ë yo'ose'e pa'itoje pa'iji, cui'ne jai hua'que tët'tëpaje, yëquë tëto saiye peoyerepa cui'ne më'ëje iñona tëto daiye peoye. Jaje pa'ina, iño pa'icohua'i jaro tëto saiye peoji, cui'ne jaro acohua'ije iño daiye peoji.'

²⁷ Ja maca jaiye paquë pa'isiquëpi capi: 'Jaje pa'ito ja'quë Abraham më'ëre señë, Lázarore jëjo saojë'ë, yë'ë ja'quë huë'ena. ²⁸ Jarote cinco yo'je tsire payë. Sani quëa-caijë'ë, iño yë'ë ai yo'o hue'ñana daima'pë caquë.' ²⁹ Jaje caquëna, Abrahampi capi, ite: 'Jaohua'i cato payë, Moisés cuñese'e cui'ne yecohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere, jare ñani sehuojajë.' ³⁰ Jaje caquëna, jaiye paquë pa'isiquëpi sehuopi: 'Jaje pa'itoje ja'quë Abraham

sehuoye pañë. Ju'isicohua'i aquëpi sani quëatota'a ja'në pa'ise'e jeoni ponëja'cohua'i pa'ini.' ³¹ Jaje caquëna, Abrahampi capi, ite: 'Moisés cui'ne Maija'quëre quëa-caicohua'i case'ere sehuoye coeni, me ju'isiquëpi huëtujë sehuoye'ni'."

17

Co'ayena Yo'oyena Taiñë

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

"Pai co'aye neñe carajaiñe peoja'coa. Jaje pa'iquëta'are co'ayere pa'iquëpi yecohua'ire se ye'yaquëna, co'aye ne do'ire teayerëpa pa'ija'quë api. ² Jaje pa'ina, tsire co'aye ye'yama'në, jaje pa'ire ñaje tëcana quëna pëpi sëani jairana jeo dëoto ai jerepa de'o'ñe pa'io. ³ De'hua ñajë'ë. Më'ë yo'jeipi më'ere co'aye yo'osiquë pa'ito yo'oma'ë quëajë'ë cui'ne ja'rë yo'ose'ere jeoni ponëna i yo'ose'ere sai de'huacaijë'ë. ⁴ Cui'ne më'ëni te'e mu'sere siete pa'ye co'aye yo'osiquë pani, cui'ne siete pa'ye dai cayë pa'iji: 'Tijupë co'aye yo'oye pasi'i.' Jaje caquëna, i co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'iji."

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quë'i

⁵ Ite ye'yecohua'ipi cahuë, Ëjaëre: Isijë'ë yëquëre ai nuñerepa neñe pa'iji cuasayere.

⁶ Cajëna, Ëjaëpi sehuopi jaohua'ire:

"Mësarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri maña mostaza caje pa'ye pacohua'i pani cayë, iye soquëre iye macapi etani jaira jopore pare sa nëcajë'ë. Ca maca asani sat'i'ñe pa'io.

Necaiquëpi Yo'oye Pa'iji

⁷ Mësarupi co'amaña necaiquëre pacohua'ini tsio co'amaña ne tējini panita'a huequëre ña tējini co'iquëna, ¿cacohua'i a'ni, 'da sani ja'rujë'ë, ai aija'quë?' ⁸ Jaje

cama'pë coa ai jerepa cayë: 'Aore cua'cojë'ë, neato ai ja'ñere, yë'ë ao ai huëosi maca de'oye ao ja'ñere cui'ñajë'ë, yë'ë ani tējisi jeteyo'je më'ëje ai cui'ne ucuja'quë.' ⁹ Jaje cuañese'ere yo'oquëna, necaire pahuë de'oji cajë pëpaye peoji jo'yaëpi cuañese'ere necaito. ¿Me de'oji caye'ni, jo'yaëpi cuañese'ere neto? ¹⁰ Jaje cui'ne pa'iji, mësaruje. Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'ere si'aye nesicohua'i pani: 'Co'a jo'ya maña'ë, më'ë nejë'ë casi mañase'e nehuë,' caye pa'iji."

Diez Ja'ju Dahuë Ju'icohua'ire Ne Co'yaye

¹¹ Jesús ja yë'ta'a Jerusalénna sai Samaria cui'ne Galilea yejaña tëto saji'i. ¹² Saiquëpi a'ri daripëna ti'iquëna, diez ëmëohua'i ja'ju dahuë ju'icohua'ipi sañope ti'ahuë. Ti'ajëta'a so'ona nëcayani, ¹³ cuihuë:

“Jesús, Ye'yaquë, yëquë mañare oijë'ël!”

¹⁴ Ja maca Jesupi ñani jaohua'ire capi:

“Sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina iñojai-jë'ë.”

Jaje caëna, ja saijë iohua'i ju'i dahuë peocohua'i tōme huesëhuë. ¹⁵ Ja maca te'i jaohua'i aquëpi ju'i dahuë peo hue'ña tōmesiquë pa'i ña jujani Maija'quëni tutu yë'opi caquë sihuaquë co'ipi. ¹⁶ Co'ini do're ja'rupi Jesús ña hue'ñana cui'ne i tsiapi yejare pana në meni Maija'quëre de'oji caquë sihuapi. Iquë ëmë iti sihuasiquë Samaria yeja aquë paji'i. ¹⁷ Ja maca Jesupi capi, ite:

“¿Mësarú diez pa'iohua'i pa'ima'pë pate, iti ju'icohua'i? ¿Yecohua'i nueve jerore pa'iyë'ni? ¹⁸ ¿Iquë yequë yeja aquëse'e Maija'quëre sihuasi'i caquë co'isiquë pa'iquë?”

¹⁹ Jaje cani ite capi:

“Huëni saijë'ë. Jujuquë api, më'ë cuasani yo'o do'ipi co'yasiquë sëte.”

*Maija'quë Cuañe Tē'te Pa'i Tī'añe**(Mt 24.23-28, 36-41)*

²⁰ Fariseo paipi Jesure seī'ë: ¿Je yēhua Maija'quë tē'te ayepi tī'aja'coa'ni? Jaje sejäna, ipi sehuopi:

“Maija'quë cuañe tē'te ayere tiñarepa ñañe peoji, co'amaña ñañeje pa'ye. ²¹ ‘Iñore tsoe pa'iji’ pañita'a ‘jetore pa'iji’ caye peoji. Jaje pa'ina, tsoe Maija'quë cuañe tē'te ayere mēsaru joponi pa'iji, yure.”

²² Jaje pa'ina, ire ye'yecohua'ire capi:

“Tī'aja'coa, co'a mu'seña Paī Mamaquë yo'loquëna, ña ëa mu'seña. Jaje ña ëaquëta'are ñañe paja'cohua'i a'ë. ²³ Jaje ña ëaquëna, pa'ijëna, caja'cohua'i a'ë: ‘Iñore pa'iji’ pañita'a ‘jetore pa'iji’. Jaje catoje saima'pë, cui'ne tuima'pë pa'ijë'ë. ²⁴ Ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'ye pasipi. Paī Mamaquë tīta mu'se cato asa tayoye peoja'coa. ²⁵ Jaje pa'iquëta'are du'ru macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure pa'iji, yure pa'i paipi yë'ëre coejëna. ²⁶ Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'ëje pa'ye cui'ne pa'ija'coa, Paī Mamaquë daija'a mu'señaje. ²⁷ Ja mu'seña je'quë aō aijë cui'ne ucujë, huejajë cui'ne mamajëre huejojë yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Noé jai yohuëna cacapi. Cacasi maca, jai co'je tī'aëna, jaohua'i si'aohua'i co'je jujuhuë. ²⁸ Jaje cui'ne Lot pa'i mu'señaje yo'ohuë: Aō aijë cui'ne cōno ucujë huerojë cui'ne yecohua'ina se isijë, co'amaña tajë cui'ne huë'ña nejë paë'ë. ²⁹ Jaje yo'ojë pa'ijëna, Lot Sodomapi etani saji'i. Saisi maca ma'tëmopi oco tomeñeje pa'ye toapi tomequë si'aohua'ire huani jeapi, Sodoma paire. ³⁰ Jaje cui'ne pa'ye pasipi, Paī Mamaquë ñaija'a mu'señaje.

³¹ Ja co'a mu'seña tī'aëna, huë'e hue'sere pa'ijëna, co'amañapi huë'e sa'nahuëre pa'ito ijañu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi tsiore pa'icohua'i pani co'ima'pë pa'ijë'ë, huë'ena. ³² De'hua cuasajë'ë, Lot nëjo

yo'ose'ere. ³³ Jaje pa'ina, co'ye i pa'iyere ai cuasaquë cato si'aye ne huesëye pa'iji.

³⁴ Jaje pa'ina, cayë. Ja ñami cai sai huëna cayahua'i caicohua'i pa'ito te'ire saquë yequëni jëo saiye pa'ija'coa.

³⁵ Cui'ne caya nomiohua'i te'e toacohua'ini te'ore saquë cui'ne yeconi jëo saiye pa'ija'coa. ³⁶ Jaje cui'ne caya ëmëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna, cui'ne te'i jëo saisi quë pa'ija'quë api."

³⁷ Jaje caquëna, iyere asani setëña:

"¿Jerona iye yo'o ja'ñe a'ni, Ëjaë?"

Cajëna, ipi capi:

"Ju'isiquë ui hue'ña pë'përi tsi'siyeje pa'ye tsi'sija'cohua'i a'ë."

18

Hual'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

¹ Si'anë Maija'quëre sejë pa'iyere pa'iji, yo'o jujaye peoye caquë Jesús pai yo'oye ayena tiña caquë ñeje, ye'yapi.

² Ye'yaquë capi:

"Pa'iji, pai daripë pai yo'oye ñaquë, Maija'quëre ca'rama'quëpi, cui'ne yecohua'ireje oima'quëpi. ³ Cui'ne jare ja daripëre paco'ë, hua'jeo. Jaopi pai yo'oye ñaquëna, iote sañope yo'oquëni quëaona ca de'huacaijaquë caco si'anëpi saco'ë. ⁴ Jaje saio yo'ocona, pai yo'oye ñaquëpi coepi. Coesiquëta'a jeteyo'je cuasapi: 'Maija'quëre ca'rama'quëje cui'ne paireje oima'quëpi. ⁵ Cocasi'i hual'jeore, josa si'anë daio yë'ë yequere cuasaquëna, cama'o pa'ija'core,' cuasapi."

⁶ Jaje capi, iquë pai yo'oye ñaquë co'laquë. Jaje pa'ito Jesús capi: ⁷ "¿Maija'quëre mu'señapi cui'ne ñamiñapi secohua'ire i jo'ya nesicohua'ire cöcaiye paja'quë aë? ¿Tsoe utejë'ë, caquë aë? ⁸ Pani. Jaje pa'ina, cayë, ti tsoe nëiñe peoye cöcaija'quë api, Maija'quë. Jaje pa'iquëta'are

¿y'è'è iye yejana dai maca, de'hue y'è'ère necaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, tì'aja'quë a'ni?"

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Sequë Ayere Quëaye

⁹ Paì yo'oyeje pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'è cuasajë yecohua'ire co'acohua'i a'è cajë coecohua'ire. ¹⁰ Quëa huëoquë capi:

“Caya ëmëohua'i Maija'quëre së huë'ena saë'ë, señu'lu cajë. Te'i jaohua'i aquëpi fariseo pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i curiquë sequë paji'i, paì ëjaëre necaiquë. ¹¹ Pa'ina, fariseopi coa nëcaquë seji'i, ñeje: 'Ina, ja'quë m'è're sihuayë, y'è'ère cato jaohua'i co'amaña ñacohua'i, cui'ne co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ije pa'i peoyë. Cui'ne jaë pa'i do'i sequëje pa'i ti peoyë. ¹² Cui'ne te'e semanare cayaye ao aima'quëpi sei cui'ne y'è'è yo'o-quë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez pa'ye neni te'ore isiquë a'ë, de'hue.' ¹³ Jaje seina, pa'i do'ire sequëpi so'o macana pëani ñaco ca mañaje ma'tëmona se mëani ñama'ë coa ai jerepa coti saihuëna t'ë'caquë ñeje caquë seji'i: 'Ina, y'è'è Ja'quë y'è'ère oij'è'ë, y'è'è maca ai co'aquë a'ë.' ¹⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire curiquë sequë cato Maija'quëna i co'aquë pa'iyë quëa t'oni Maija'quë ja're pa'i sihuaquë co'ipi. Jaje co'iquëta'are fariseo cato ti sihuama'ë paji'i. Jaje pa'ina, co'ye y'è'è jerepa pa'i a'è cuasacohua'ire cato coa ai jerepa meñe neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are y'è'è teaye pa'i a'è cuasaquëni ai jerepa pa'ire neñe pa'iji.”

Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Jesús quë'rona tsire dahuë, papijaquë cajë. Jaje yo'o-jëna, i ye'yacohua'ipi ñani iti tsire dacohua'ire yo'oma'pë pa'ijë'ë ca huëohuë. ¹⁶ Jaje cajëna, Jesús jaohua'ire soini capi:

“Coa ñajë'ë, ësema'pë tsire, iohua'ise'e daijajë yë'ë quë'rona. Maija'quë quë'ro jaohua'ijë pa'iohua'ise'e cacaye pa'iji. ¹⁷ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Tsi de'oji cajë yëyeje pa'ye yo'oma'cohua'i pani ti cacaye peoji, Maija'quë cuañe hue'ña.”

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Pai ëjaohua'i aquëpi seji'i, Jesure:

“De'lo ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye ti'aja'quë a'ni?”

¹⁹ Jesupi ite capi:

“¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ijë de'oquë. Coa te'i Maija'quëse'e de'oquë pa'iji. ²⁰ Asaquë a'ë, Maija'quë cuañese'e: ‘Nomiore yo'oma'ë nëjore peoni, paire huani jeoma'ë, co'amaña ñama'ë, coa cosoma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñajë oijë'ë, më ja'quëre cui'ne më ja'core.’ Jare më'ëpi asaë.”

²¹ Jaje caquëna, iti sesiquëpi capi, ite:

“Si'anë iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë.”

²² Jaje caquëna, Jesupi asani ite capi:

“Ja yë'ta'a te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isijë'ë, peocohua'ini. Jaje më'ë yo'onita'a Ma'tëmöre co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”

²³ Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte. ²⁴ Jaje oina, ñani Jesús capi:

“Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë cuañe te'tena cacaye. ²⁵ Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña maca jëaji, co'amaña pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye.”

²⁶ Jaje caquëna, iti asasicohua'ipi cahü:

“Jaje pa'ito ¿nepi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”

²⁷ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jaje pa'ina, pai ne ti'añe peoyere, Maija'quëse'e ne ti'añe pa'iji.”

²⁸ Caquëna, Pedropi capi:

“Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jëohuë, mël'ëni tuñu'u cajë.”

²⁹ Caquëna ipi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire i huë'e, ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire, nëjore, mamajëre jëosiquë pani, ³⁰ yequë yejana pa'iyë huëo maca ti pa'iyere ti'a-ja'quë api.”

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jesús pai peo huë'ñana i ye'yacohua'ire soini, capi:

“Yure sañu'u, Jerusalénna. Jarona si'aye ti'aja'coa, Pai Mamaquëre yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'e. ³² Jarona yël'ëre isija'cohua'i a'ë, judío pai peocohua'ina. Isirena, cue'cuejë yo'oja'cohua'i a'ë yël'ëre co'aye cajë, cui'ne copi tse'seja'cohua'i a'ë. ³³ Të'ca tëjini huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë.”

³⁴ Jaje caquëna, jaohua'i coa huesë asahuë, iquere caquë'ni cuasajë. Ipi tiña asaye ësequëna.

Jesús Ñama'quëre Jujuse'e

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesupi Jericó daripë quëno macare pa'ina, te'i ñama'quëpi ma'a yël'quë macare ñu'i curiquë da saicohua'ire seji'i. ³⁶ Sequëpi jai pai saijë cajëna, asani seji'i, iquere jaje yo'ojë caye'ni caquë. ³⁷ Seina, ite quëahuë. Jaroja'a Jesús Nazaret aquëpi daina, yo'ojë cayë. ³⁸ Cajëna, ja maca asani cuipi:

“Jesús, David mamaquë yël'ëre oijël'ë. Ai yo'oyë.”

³⁹ Jaje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi ite cahuë, cuima'ë pa'ijë'ë. Ja cajëta'are ipi ai jerepa ja yë'ta'api cuiipi:

“David mamaquë yë'ëre oijë'ë. ¡Ai yo'oyë!”

⁴⁰ Caquëna, asani Jesús nëcajani, quërëjani dajë'ë caquë jëjo saopi, te'ire. Dasi maca ite seji'i:

⁴¹ “¿Me nejaquë cuasaquë'ni, më'ë yë'ëre?”

Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:

“Ëjaë, ñaco çare de'huacajë'ë. Ñasi'i, yë'ë.”

⁴² Caquëna, Jesupi capi, ite:

“¡Ñaquë pa'ijë'ë! Më'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi.”

⁴³ Jaje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi. Ja maca Jesure tuji'i, Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye yo'oye ñasicohua'ije Maija'quëre ai sihuahuë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

¹ Ja maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina, ² cui'ne jarote jaiye co'amaña paquë Zaqueo hue'equëje paji'i, curiquë pa'i do'i secohua'i ëjaëpi. ³ Jaë cato Jesure ñaëne yëquë paji'i. Jaje yëquëta'a me ñaquë'ni pai ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i. ⁴ Jaje pa'ipi du'ru huë'huëni soquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye tëto saija'tona ñani. ⁵ Ja maca Jesús jaroja'a saiquëpi ñani Zaqueore capi: “Esa cajejë'ë, yure më'ë huë'ena sani pëaja'quëpi saiyë.”

⁶ Ja maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i huë'ena sai sapi. ⁷ Ja maca iyere yecohua'i ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi co'aye yo'oquë huë'ena pëasi'i caquë, saquëna. ⁸ Ja maca Zaqueopi huëni nëcane capi, Ëjaëre:

“Ina Ējaë, yë'ë paye jopore paja'a isisi'i co'amaña peo-cohua'ire, cui'ne yë'ë coa cosoquë jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yë'ë se jiosiquëre.”

⁹ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Iye mu'se titapi iye huë'le huasoye cui'ne iye ëmë cato Abraham tsëcapë aquë api. ¹⁰ Jaje pa'ina, Pai Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire co'equë huasosi'i caquë.”

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

¹¹ Ja yë'ta'a Jesús cayere pai asajë cuasahuë, yure Mai-ja'quë cuañe tē'te tī'aja'coa cajë. Jaje cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Jaje cuasajëna, ipi pai yo'oyeje pa'ye caquë quëa huëopi. ¹² Ja maca capi:

“Paji'i, te'e pai de'o tsëcapë aquë. Jaëpi so'o yejana saji'i, pai ëjaëre nesi maca, pai ëjaë de'oni cui'naëpi co'i çosi'i caquë. ¹³ Ja yë'ta'a saima'në, diez pa'iohua'ire i jo'ya acohua'ini soini, pai ñapere isipi jai do'i curiquë tē'ñare te'le tē'ñase'e isiquë capi: ‘Iye curiquëpi se hueroni yeque jaiye nejë'ë, yë'ë co'i macaja'a.’ ¹⁴ Jaje casiquëta'are i yeja pa'i paipi ite coejë, i saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja'cohua'ipi: ‘Coeyë, më'ëre yëquë ëjaë de'oye’ cajë.

¹⁵ Jaje casicohua'ita'are pai ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i yejana. Titani cuañe saopi, i curiquë isisicohua'ire quërë-jaijë'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye pai ñape ja curiquëpi nere'ni caquë. ¹⁶ Soina, du'ru macarepa titaquëpi capi: ‘Ëjaë, më'ë curiquëpi diez pa'ye jerepa se ne çohuë.’ ¹⁷ Pai ëjaëpi sehuopi: ‘Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë. Më'ë a'ri mañare de'oye ñacaisi do'ire, më'ëre diez daripëa cuañequëre neñë.’ ¹⁸ Yequëpi dani capi: ‘Ëjaë, më'ë curiquëpi cinco pa'ye jerepa nehuë.’ ¹⁹ Cui'ne iquëreje sehuopi: ‘Më'ë cato cinco daripëa cuañequë pa'ijë'ë.’ ²⁰ Ja maca yequëpi dani capi: ‘Ëjaë, iye pa'iji, më'ë curiquë pañuelo ca'tipëna deani de'huase'e. ²¹ Më'ëpi paire oima'ë yo'oquë më'ë

isi ma'ñere tsi'soni, cui'ne mē'ë tā ma'ñere coa tēaquē, yo'oquēni ca'raquē pahüē.'

²² Caquēna, pai ējaēpi capi: 'Co'a jo'yaē, jare mē'ë case'epi iñoji, mē'ë co'aquē pa'iye. Jaje yē'ë paire oimal'ë yo'oquēpi yē'ë ne ma'ñere tsi'soquē cui'ne yē'ë tā ma'ñere coa tēaquē yo'oye asaquē sēte. ²³ ¿Me yo'oquē curiquē isirena, itipi ne do'ire co'ye sai hue'ñana tēoma'ë paquē'ni, yē'ë dani iti mañaque neja'quēta'are huē'e tītasi maca?' ²⁴ Jaje cani iti maca pa'icohua'ire capi: 'Jiojē'ë, curi tē'quire. Jioni isijē'ë, diez tē'ña paquēna.' ²⁵ Caquēna, jaohua'ipi cahuē, ite: '¿Ejaē, tsoe diez tē'ña paquēre me ai jerepa isiye'ni?' ²⁶ Cajēna, pai ējaēpi sehuopi: 'Nuñerepa cayē, paquēni ai jerepa se isiye pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne peoquēni coa ai jerepa se jio coñe pa'iji, si'aye i payeje peo hue'ñarepa. ²⁷ Cui'ne yecohua'i yē'ëre ējaē de'oye coesicohua'ire quērējani iñona dani yē'ëque ñaquēna, huani jeajē'ë, capi.'"

Jesupi Jerusalén Cacase'e

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jaje iye se ca tējini Jesús Jerusalēna saji'i. ²⁹ Tsoe Betfagé cui'ne Betania daripēa cui'ne Olivos hue'yosi cutihuēa tī'añe ja'i maca pa'i i ye'yacohua'ire cayaohua'ire jējo saopi. ³⁰ Ñeje caquē:

"Ja maca ja'ye daripēna saijē'ë. Tī'a maca jarote pa'ija'quē api, burro sēasiquēpi, paije ja yē'ta'a tuima'quēpi. Tī'ani joyeni dajē'ë. ³¹ Joyejēna, yecohua'ipi me neja'quēni saye'ni secohua'i pa'ito, cajē'ë, Ejaēpi yo'oye pa'iji."

³² Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús case'eje tī'ahuē.

³³ Tī'ani burroni joyejēna iti tse acohua'ipi sei'ë:

"¿Me neñu'ju joyeye'ni?"

³⁴ Cajēna, iohua'ipi sehuohuē:

“Ējaēpi yo'oye pa'iji, caēna, yo'oyē.”

³⁵ Jaje quēani joyeni Jesús quē'rona sahuē. Sani cañapi burro jetena jajeni Jesure mēo ñohuē. ³⁶ Ja maca ñu'i saji'i. Saina, pai cañare i saija'a ma'ana jajehuē. ³⁷ Olivos cutihuē pēpē cajeye ja'i macare pa'ina, si'ahua'i ite asani tuicohua'ipi Maija'quēre sihuajē cui huēohuē, pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oquēna, ñasicohua'ipi. ³⁸ Ñeje cajē:

“De'oquēre papi pai Ējaē daiji, Maija'quē jējo daoquēre papi, de'oye pa'iyere papi çoni. Jaje pa'ito sihuañu'u, ite ma'tēmo acohua'ije sihuajēna.”

³⁹ Ja maca fariseohua'i pai jopore çoni pa'icohua'ipi cahuē, ite:

“Ye'yaquē, mē'ēre tuicohua'ire cama'pē cajē'ē.”

⁴⁰ Jaje cajēna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayē. Icohua'ipi cuiye jeocohua'i pa'ito quēna pēapi cuija'coa.”

⁴¹ Ja maca Jesús Jerusalén quēno maca ti'acquē iti daripēre ñani oji'i. ⁴² Ñeje caquē:

“¡Iye mu'se mē'ē de'hue asato yē'ē isiye de'ora'pi. Mē'ē de'oye pa'iyē ti'ara'huē, isiyere! Jaje pa'iquēta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Jaje pa'ina, mē'ē ña ti'añe peoji. ⁴³ Co'a mu'se ti'aja'coa, mē'ēre. Mē'ēre sañope yo'ocohua'ipi quēna tēhuopaje pa'iore tē'yajaicohua'i a'ē. Jaje yo'oni coa si'a te'ñapi etaye peojajē cajē yo'ocohua'i a'ē. ⁴⁴ Jaje yo'ojē yejana si'aye quēna pēa ne tao oaja'cohua'i a'ē, huani jeaja'cohua'i a'ē, mē'ē mamajēre, huesē pa'isi do'ire Maija'quē mē'ēre do'i daisi maca.”

Jesupi Maija'quē Huē'ere Tsoa Tçse'e

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Ja maca Jesús Maija'quēre huē'ena cacani iti huē'ena co'amaña isijē cui'ne huerojē yo'ocohua'ire

peo huē'ñarepa eto saopi, hue'sena. ⁴⁶ Yo'oquē capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yē'ē huē'e cato Maija'quēre se huē'e a'ē.’ Jaje pa'iota'are mēsaru cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyē.”

⁴⁷ Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quēre se huē'ena. Jaje ye'yaquēna, Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne pa'i daripē ējaohua'i-je me neni huani jeoja'cohua'i a'ni cuasajē co'ehuē, iti yo'o ja'ñere. ⁴⁸ Jaje co'ejēta'a ti'ama'pē pa'ē, ite ne ja'ñere. Si'a pa'i ise'ere asajē cui'ne sehuojē yo'ojēna, ñajē.

20

Jesús Cuañeñerepa Pa'iyē (Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Te'le mu'se Jesús Maija'quēre se huē'ere pa'ire ye'yaquē cui'ne huaso cocare quēaquē pa'ina, titahuē, Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i conī. ² Jaohua'ipi titani cahuē:

“¿Quēajē'ē, ique tutupi cuañequērepa pa'i yo'oquē'ni, iye? ¿Iqueipi iye cuañe tutu isina, yo'oquē'ni?”

³ Cajēna, ja maca Jesupi jaohua'ire capi:

“Yē'ēre cui'ne sēsi'i, mēsarute. Sehuojē'ē, yē'ē cato:

⁴ ¿Nepi cuañere'ni, Juan oco doquē pa'i ja'ñe? ¿Maija'quē panita'a pa'i?”

⁵ Caquēna, sehuoye pajē coa sa'ñe iohua'ija'a cahuē, ñeje:

“¿Me caji'cohua'i a'ni? Maipi Maija'quēpi jējo daopi cacohua'i pa'ito ipi sehuoja'quē pa'ini: ‘¿Jaje pa'ita'are me yo'ojē sehuoye pare'ni?’ ⁶ Cui'ne maipi pa'ipi cuañesiquē paji'i catoje, si'a pa'i huēni maire quēna pēapi jeajē huani jeaja'cohua'i pa'ini, si'aohua'i Juanre Maija'quē coca quēaquērepa paji'i cuasajē cahuē.”

⁷ Jaje cuasani cahuë: “Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë pa'i ja'ñe cuañehuë.” ⁸ Cajëna, Jesujë capi, jaohua'ire:

“Yë'ëje mësarü sësë'e quëaye pañë.”

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire coca ca huëopi. Pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, ñeje:

“Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i tani i co'amaña necaico-hua'ina isi nëoni sani huesëquë. ¹⁰ Tëaye ti'asi maca saisiquëpi i jo'yaëre jëjo daopi, co'amaña necaicohua'ire seni tëani dajë'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Jaje cani jëjo daosiquëni jaohua'ipi coa tarapi të'cani jëjo saohuë, peoquëre. ¹¹ Ja maca iti tse aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao copi. Cui'ne jaëteje tarapi të'cani jëjo saohuë, ti isima'pë. ¹² Iti tse aquëpi tijupë yequë jo'yaëre jëjo daoruje co'a-maña necaicohua'ipi ñani jaëteje të'cani hue'sena quëre eto saohuë, pëijë. ¹³ Ja maca ña jujani iti yeja tse aquë capi: ‘¿Me neñe jaje pa'ito? cani i oi mamaquëre pani jëjo saopi. Jaëni ñanita'a ca'rajë de'oye sehuoja'cohua'i a'ë.’ ¹⁴ Jëjo saouna, ipi ti'aquëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani sa'ñe cahuë: ‘Iquëpi iye tsio tse aquë de'oja'quë api, huani jëoñu'u. Jaje yo'oni ti ñese maipi iti tse acohua'i de'oñu'u cahuë.’ ¹⁵ Jaje cani tsio peo hue'ñana etoni ite huani jëohuë.”

Jaje quëani Jesupi seji'i:

“¿Jaje yo'osi do'i me yo'oja'quë a'ni, iti tsio aquë jaohua'ire?”

¹⁶ Cani capi, ipi:

“Dani co'amaña necohua'ire huani jëani yecohua'ina isija'quë api, i yeja.”

Jaje caquëna, iyere asani cahuë:

“¿Jaje yo'oto Maija'quëje coeni!”

¹⁷ Jaje cajëna, Jesús ìohua'ire ñani capi:

“Jaje mësaru cuasato, ¿iquere caquë'ni, toya pëpë, pa'iyë ñañu'u? Ñeje caji:

Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi

Jaopi yure quëna pë ìorepa pa'iji.

¹⁸ Jaò quëna pë ëmëje'na paipi tomecohua'i pani, tome jë'yeye pa'iji. Cui'ne quëna pëpi paì ëmëje'na tomeco pani peo sëpëarepa neñe pa'iji.”

Pa'i Do'ire Sqiñe Ayere Ye'yese'e

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañe-se'e ye'yacohua'i Jesure ìti macapi tseani coñu'u maini caquë jaje quëaji. Cuasajëta'a paìni ca'rajë yo'oye pañuë.

²⁰ Ja maca yahue de'o paìrepa cayeje cajë coa cosoja'cohua'ire jëjo saohuë. Jaohua'ipi sejëna, ìpi tayo caëna, ja do'ire paì ëjaëna tseani ìsiñu'u cajë. ²¹ Ìte seni ñañu'u cajë saisicohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, më'ë paìre nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne paìreje si'ahua'ire si'a yë'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë. ²² Jaje pa'ina, señë. Quëajë'ë: ¿De'oquë pa'i do'ire paì ëjaë Césarna saiñe, pa'nita'a co'aquë?”

²³ Cajë sejëna, tsoe Jesús asapi, ìohua'i co'aye cuasajë señe. Jaje ñani capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre jaje neñañu'u cajë yo'oye'ni?

²⁴ Ìñojë'ë, curiquë të'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'ëje hue'eco'ni?” Caquëna, ìohua'ipi sehuohuë:

“Romano paì ëjaë mamire toyasicoa.”

²⁵ Cajëna, ja maca ìpi capi:

“Jaje pa'ito ìsijë'ë, romano paì ëjaëna ì tseco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito Maija'quëna ìsijë'ë.”

²⁶ Jaje pai ña hue'ñana si'aye iohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere sehuoquëna, ñani ai ta'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jaohua'i Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi cahuë, Jesure:

²⁸ “Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jëocaji'i, ñeje: Te'i ëmëpi mamajëre pama'e nëjore jëoni ju'isiquë pa'ito i yo'-jeipi hua'jeore huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña. ²⁹ Jaje pa'ina, te'e tsëcapëre siete ëmëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre peoquë juji'i. ³⁰ Juquëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne jaëje juji'i, mamajëre peoquë. ³¹ Ja maca toasõne aquëpi huejapi iote jaëje cui'ne yo'opi. Jare jajese'e siete pa'iohua'i huejajë mamajëre peocohua'i juju sahuë. ³² Ai jeteyo'jerepa nomio juc'ë. ³³ Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿nepi jaote nëjore paja'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i huejasicore?”

³⁴ Cajëna, ja maca Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Iye yeja cato ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne nomiohua'ire huejojë yo'oyë. ³⁵ Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi ju'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo ti'ani huejaye peoji, cui'ne mamajëre pajë huejoye peoji. ³⁶ Jaro cato huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë ju'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa pa'ija'-cohua'i a'ë, ju'ima'cohua'i. ³⁷ Jaje pa'ina, soquë yëpi tsë'isi maca, Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e acopi caji, ñeje: ‘Ëjaëpi ca'aji'i. Yë'ë cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diusu a'ë. Ja do'ire asayë, ju'isicohua'ipi huajëcohua'i huëiye.’ ³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë ju'isicohua'i Diusu peoji, coa ai

jerepa huajëcohua'i Diusupi. Jaje pa'ina, ite cato si'ahua'i huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji, ju'isiquë ipi ñato.”

³⁹Ja maca cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë: “Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, më'ë.”

⁴⁰Jaje cani ai jerepa jaiye señe pahüë, ca'rajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni? ⁴²Jaje ipi David ñeje casiquëta'are Salmos toya pëpëna:

Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:

Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena.

⁴³Më'ëre sañope yo'ocohua'ire yë'ëpi më'ë quëo të'ya me macaja'a.

⁴⁴¿Jaje pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe jare ipi Davidpi Yë'ë Ëjaë cato?”

Ju'isicohua'i Huëiye Ayere Señe

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Si'a pai asahuë, Jesús i ye'yacohua'ire jaje cajëna:

⁴⁶“Cuañese'e ye'yacohua'i cato tsoa caña suñani cui'ne de'oyerepa jai pai pa'i hue'ñapi pëpajëna, cu'iyere yë-cohua'i a'ë, cui'ne pai tsi'si huë'ñaje ai de'o ñu'i saina co'ejë ja'ruyere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cajë. Jaje yo'oye mësaruta'a de'hua ñajë'ë. Cui'neje yo'oma'pë pañu'u cajë. ⁴⁷Cui'ne hual'jeohua'ireje iohua'i huë'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë, cui'ne paipi de'ocohua'i a'ë cajajë cajë, tsoerepa secohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jaohua'i a'ë, iti co'ayerepa sai cuañoja'cohua'i.”

21

Peocopi Maija'quëre Isiye

(Mr 12.41-44)

¹ Jesús ñapi, jaiye pacohua'ipi Maija'quëre se hu'ëna cacajë, mahuëana curiquë ayajë Maija'quëre isijëna.

² Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya a'ri tē'ña mahuëna ayacona. ³ Nani Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'li isiyë jerepa isio. ⁴ Jaje pa'ina, jaohua'li si'ahua'li isihuë, johua'li huero jujajëna, nëañere. Jaje pa'iquëta'are jaō ti peocopi isio, si'aye io paco pa'i mañare.”

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se hu'ë ayere, cui'ne io de'o quëna pëapi nesico pa'iyere cui'ne Maija'quëre coa isisi co'amañapi nesico pa'iyere. Jaje cajëna, Jesupi capi:

⁶ “Yequë mu'se mësaru ñase'e peo huë'ña nejo ja'ñe ti'asipi, yequë quëna pë ëmëje'e tuiyeje peoyerepa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño ja'ñe

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaje caquëna, se'ë, ite:

“¿Ye'yaquë, je yëhua jaje më'ë case'ëje yo'oja'coa'ni? ¿Me yo'o iñoñe pa'ija'coa'ni, iye yo'oye ti'añe ja'li maca pa'ito cahuë?”

⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Jaje pa'ina, cayë. Jai pai yë'ë mamire cajë yo'oja'cohua'li pa'ija'cohua'li a'ë, 'yë'ë a'ë, Cristo,' cui'ne 'yure a'ë. Tsoe ti'api' caja'cohua'li a'ë. Jaje catoje, sehuoma'pë pa'ijë'ë. ⁹ Yequë yejapi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina, cui'ne sa'ñe iti yeja acohua'ija'a uihuaye pa'ina, asani, quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jaje iyepi du'ru tëto saiye pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a carajaiñerepa ti'añe paja'coa.”

¹⁰ Ai jerepa yequeje ñeje capi:

“Te'le jai yejapi cui'ne jai yejana se uihuaye pasipi. Cui'ne yequë paipi yequë paí ja're uihuaja'cohua'i a'ë. ¹¹ Pasipi, yeja ñu'cueyeje, ao ëa ju'iñe. Cui'ne coa si'a hue'ña ju'i dahuë pasipi. Cui'ne ma'tëmopi huajëya'ye yo'oye pa'ina, ñaja'cohua'i a'ë. Cui'ne jaiye ti ña ma'ñere ñaja'cohua'i a'ë.

¹² Ja yë'ta'a iye si'aye yo'oma'në, mësarute tseajë cui'ne josa yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë co'acohua'i a'ë cajë saja'cohua'i a'ë, paí tsi'si huë'ñana. Paire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë paí ëjaohua'i quë'rona, cui'ne cuañecohua'i quë'rona saja'cohua'i a'ë, yë'ë mami do'ire.

¹³ Jaje yo'ojëna, mësarute yë'ë cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, tsearena, ca ja'ñere ne de'huañu'u cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë. ¹⁵ Jaje pa'ina, yë'ëpi ta'ñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yo'ocohua'ire sañope de'hue sehuoye peoyerepa cui'ne quëcoye peoyerepa caja'cohua'i a'ë, mësarute. ¹⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarute ja'quëohua'ipi, yo'je tsipi, do'ijëpi cui'ne cajeohua'ipi, tseani yecohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë. ¹⁷ Cui'ne si'a paí mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. ¹⁸ Jaje yo'ojëta'are mësarute siopë naña me macajë te'ojë ne huesëye pasipi. ¹⁹ Yo'o jujama'pë nuñerepa pa'isicohua'i pani, ti pa'iyere pana ti'aja'cohua'i a'ë.

²⁰ Jerusalén daripëre soldado paipi tēhuo tē'ijaisico pa'iona, ñani ja maca cuasajë'ë, yure maca nejosico pa'ija'coa cajë. ²¹ Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, jai cutihuëna. Jerusalén daripë pa'icohua'ipi etani saiye pa'iji, yequë hue'ñana. Cui'ne tsio pa'icohua'ipi co'iyë peoji, cui'na daripëna. ²² Ja mu'seña cato iohua'i yo'osi do'ire sai mu'seña pasipi. Jaje yo'o mu'seña si'aye toyase'e ti'asipi. ²³ Co'ayerepa ja mu'seña tsi ëta pëa maña cui'ne tsi tu'ña pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ë,

Maija'quë pëi ai yo'oye nesi maca. ²⁴ Jaje pa'ina, huajore huaijë yecohua'i huahuoja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa tsesejë coa si'a hue'ñana saja'cohua'i a'ë. Cui'ne judío pai peocohua'ipi Jerusalén daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, Maija'quë ña nëosi tēcahuë, carajai macaja'a.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Ja maca ësë yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne ma'ño-cohua'i yo'oyere ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa co'me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiayapi co'poco ai pìsiquëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë. ²⁶ Pai coa quëquë huesëjë ju'ise'eje pa'iohua'i dahuëra etajajëna, yo'oja'cohua'i a'ë, iye yeja carajai yo'o maca, ma'tëmo tuture paque tsasija'coa. ²⁷ Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë siri-ja'a tutu quë'ire papi cui'ne i de'oye pa'iyepi daina. ²⁸ Jaje pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoquëna, ñani sihuajë'ë, cui'ne siopëa maña mëani ñajë'ë, tsoe de'oye pa'ie mësarute isija'quëpi daija'quë api cajë.”

²⁹ Ja maca quëapi, pai ñajëna, soquë yë yo'oyeje pa'ye ñani quëaquë capi:

“Higuera soquë yë yo'oyeje pa'ye yo'oja'coa. Tsoe mësarupi ta'ñe asacohua'i a'ë, io yo'oye. ³⁰ Jaje pa'ina, ja'opi mëa huëoquëna, ñani ometëcahuë ti'añe ja'yere pa'iji, cacohua'i a'ë. ³¹ Jaje cui'ne yë'ë case'epi ti'aquë yo'o huëoquëna, ñani tsoe ti'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quë cuañe te'te.

³² Nuñerepa cayë. Si'aye iye jaje yo'o saoja'coa. Ja yë'ta'a yure iye yo'o huëo ñasicohua'i pa'icohua'i juju sama'në. ³³ Jaje pa'ina, ma'tëmo, yeja pani tējini carajai-ja'coa, yë'ë cocata'a ti pani huesëja'coa.

³⁴ De'hua ñare pajë pa'ijë'ë, më joñoare jëa joyo neñere, co'aye yëyere, cōno cuepeyere cui'ne iye yeja pa'ijë de'oye pañu'u cayere, ja mu'se ti'aquëna, cuasama'pë

yo'oyepi. ³⁵ Trampana sioñeje yo'oja'coa, ja mu'se si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire. ³⁶ Ne de'huasicohua'ipi pa'ijë'ë, Maija'quëre si'anë sejë, iye tëto saitoje jëasicohua'i pa'icohua'ipi Pai Mamaquë daina, de'oyepi iñoja'cohua'i.”

³⁷ Ja mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quëre se huë'e Jerusalén pa'icona. Cui'ne ñamire Olivos hue'yosi cutihuëna sani pëapi. ³⁸ Jaje pa'ina, si'a nea hue'ña paipi daë'ë, Maija'quëre se huë'ena i quëaquëna, asañu'u cajë.

22

Jesure Tseañe Cuasayere

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jujuma' ao aiñe ti'añe ja'i maca pa'iji, ja cato. Egípto pai mamajëse'ere huai Israel pai mamajëre huaiye pase'ere co'ye cuasajë sihuajë yo'oye pa'iji. ² Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani jëoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, ite asa paini ca'rajë.

³ Ja maca huati ëjaëpi Judas cui'ne yequë mami Iscariote hue'equëna cacapi, doce Jesús soisicohua'i aquëna. ⁴ Cacaquëna, jaëpi saji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona cui'ne Maija'quëre se huë'e ñacaicohua'i quë'rona sani jaohua'i ja're coni Jesure ñeje yo'oni tseani mësarü jëñana isi'ñe pa'i api capi. ⁵ Jaje caquëna, asani jaohua'i ai sihuajë curiquë saiñu'u ca nëohuë, ite. ⁶ Cajëna, ipi sehuoni ite tseja ja'ñere me pai peo maca ite tseani isija'quë a'ni cuasaquë i yo'o ja'ñe co'epi.

Na'i Maca Jesús Aise'e

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jujuma' ao aijë cui'ne yëi ñamare huani Maija'quëre isijë se mu'se ti'api. ⁸ Ti'aëna, Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saoque capi:

“Sani ne de'huajë'ë, na'iquëna ai ja'ñere Israel pai fiestare cuasajë.”

⁹ Jaohua'ipi ite sei'ë:

“¿Jerona ne de'huaye'ni?”

¹⁰ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësaruru jai daripëna caca maca ti'aja'cohua'i a'ë, te'i ëmëpi yurupëna oco saquëni. Ti'ani i huë'ere pana tuijë'ë. Ipi cacaquëna, ñani te'le cacajë'ë. ¹¹ Cacani ja maca iti huë'e aquëre sejë'ë: ‘¿Jerore pa'ico'ni, yë'ë ye'yacohua'i ja're conï na'iquëna, Israel pai fiestare cuasajë aija'a tu'ri-huë? Capi ye'yaquëpi, cajë'ë. ¹² Jaje cajëna, ipi inosipi, ëmëje'e tu'rihuëpi, jai huë'ñapi tsoe si'aye pa'iconi. Ñani jarona ne de'huajë'ë.”

¹³ Jaje caëna, jaohua'ipi sani jare Jesús case'eje ti'ahuë. Ti'ani Israel pai fiesta yo'oyere cuasajë ne de'huaë.

¹⁴ Ao aiñe ti'asi maca Jesús cui'ne i ye'yacohua'i conï ja'ruhuë, ao ai saihuëna. ¹⁵ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaruru ja're conï iye fiesta na'iquëna, aiñe yëhuë. Ja yë'ta'a yë'ë ai yo'oye ti'ama'në. ¹⁶ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Tijupë cui'naëpi mësaruru ja're conï iye fiesta yo'o coñe paja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye Maija'quë te'tena ne sao maca ja maca ani cõsi'i.”

¹⁷ Ja maca jaje cani ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, se pëpani capi:

“Iyere ini huahuejë'ë. ¹⁸ Care payë, mësarute. Tijupë cui'naëpi cuiya'i cono ucuma'ë pa'ija'quë a'ë, Maija'quë cuañe te'tena yo'oye ti'añe pato.”

¹⁹ Ja jeteyo'je panpë ini Maija'quëre de'oji se pëpani ipi hua'quequë jaohua'ina isipi. Isini capi:

“Iye yë'ë ca'ë. Iye yo'oyeje pa'yere yo'ojë'ë, yë'ëre cuasajë.”

²⁰ Jaje cui'ne ucu duruhuëje ani tējini ini capi:

“Iye ũcu duruhuë cato huajëye yo'o ja'ñere ca nëoñe a'ë, yë'ë tsiepi mësarū de'oye pa'i ja'ñere caquë nejoja'a do'ipi.

²¹ Jaje pa'ina, yë'ëre cosoquë tseani yecohua'ina isi-ja'quë iñore pa'iji, yë'ë ja're te'e ao ai saihuëna tëose'epi.

²² Jaje yo'oye pa'iji, Pai Mamaquë cato jare ite quëa nëosi ma'aja'a saiji. Jaje pa'iquëta'are iteaye pa'i pa'iji, iti yehuoja'quë!”

²³ Ja maca jaje caëna, iohua'ija'a sa'ñe se'i'ë, “¿nepi mai aquë yehuoja'quë a'ni?” cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sa'ñe Caye

²⁴ Ja maca sa'ñe cajë, “¿nepi ai jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni?” cahuë. ²⁵ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yejaña ëjaohua'ipi iti necaicohua'ire cajë cuañecohua'i a'ë, cui'ne iti yeja de'oye pa'i ja'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeohua'ire hue'yocohua'i a'ë, iohua'i ëjaëre.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarū cato jaje yo'ocohua'i pa'iyë peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Iti ai jerepa pa'ipi mësarū aquë cato tsī posëje pa'i pa'iyë pa'iji, cui'ne iti cuañequëpi coa necaiquëje pa'i pa'iyë pa'iji. ²⁷ Jaje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ao ai saihuëna ja'rūni ñu'i aiquë, panita'a iti aore sa aokuë? Jaje pa'ina, mësarūpi ñato ao ai saihuë ñu'iquë api jerepa pa'iji, cayë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësarūte necaiquë pa'iyë.

²⁸ Mësarū a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë ja're cōni pa'isicohua'ipi. ²⁹ Jaje pa'ina, mësarūte yë'ëpi cuañecohua'i pa'i ja'ñere, ja'quë yë'ëre isise'eje isiyë. ³⁰ Yë'ë ja're cōni ao ai saihuëna, yë'ë cuañe hue'ñana aijajë cui'ne ũcujā'cohua'ini cui'ne cuañecohua'i ñu'i saire pana ja'rujajë doce Israel pai tsëcapë acohua'i yo'ose'ere ña de'huaja'cohua'ini pa'ija'cohua'i a'ë, mësarū.”

*Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)*

³¹ Ëjaëpi yequeje capi:

“Simón, Simón Satanáspi mē'ëre trigo ñu'cuyeje pa'ye yo'osi'li caquë seji'li. De'hua ñajë'ë. ³² Jaje pa'iquë-ta'are yē'ëpi mē'ëni caquë Maija'quëre secacaë'ë, mē'ë cuasayepi de'oye pa'ijaquë caquë. Mē'ëpi ja yo'oye tēto sani yē'ëna pōnësi maca. Coçaijē'ë, mē'ë yo'je tsire nuñerepa pa'ija'cohua'ini.”

³³ Jaje caquëna, Simónpi capi:

“Ëjaë, yē'ë cato mē'ë ja're cōni co hue'ña cotoje co cuañosi'li cuasayë, cui'ne ju'iñe pa'itoje te'e ju'iñere yēyë.”

³⁴ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Pedro, care payë. Mē'ëre iye ñata tōme maca ja yē'ta'a cura yē'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'ë, mē'ë ñama'quë a'ë ite, yē'ë caquë.”

Ti'a Tëjji, Jesús Ai Yo'oye

³⁵ Jesupi seji'li, jaohua'ire:

“Mēsarute topëa peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire, cui'ne zapatoje peocohua'ire jëjo saosi maca ¿mēsarute co'amaña jopo caraë?”

Jaje seina, iohua'ipi cahuë:

“Pani.”

³⁶ Cajëna, capi, jaohua'ire:

“Jaje yo'ose'le pa'iquëta'are yure cato tiñe yeque yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë ayacore paquë pani saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi ju'i care isiquë curi neni hueroye pa'iji, hua'tijë. ³⁷ Yē'ëna tsoe toyajë pa'ise'ere ti'añe pa'iji. Ja toyase'epi caji: ‘Co'acohua'li ja're cōni cuëcuehuë.’ Jaje pa'ina, si'aye toyase'le nuñerepa ti'añe pa'iji, yē'ëna.”

³⁸ Jaje caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Ējaē, iñore caya hua'ña pa'iji.”
 Jaje cajëna, ìpi sehuopi:
 “Tsoe ti'api.”

Jesús Getsemaní Quë'rona Señe

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Ja maca saji'i, etani Olivos cutihuëna noni ì sai hue'ñana. Saina, ì ye'yacohua'ijë cõni tuë'ë, ìte. ⁴⁰ Ìti hue'ña ti'ani, jaohua'ire capi:

“Sejë'ë, huati neña maca taiñe paja'cohua'i.”

⁴¹ Cani ja jeteyo'je Jesús jaohua'ire jeõni saji'i, quëna pë jeõne ja'i macana. Jaronã do're ja'ruri seji'i, Maija'quëre.

⁴² Ñeje caquë:

“Ja'quë, mël'ëpi iye sëje cõno da'ca nejocaiye pa'lito nejocaij'ë, ai yo'o ja'ñere. Ja yë'ta'a yë'ë cuasase'ëje yo'oma'ë pa'ij'ë. Coa ai jerepa mël'ë cuasase'ere yo'osi'i.”

⁴³ Jaje pa'ina, Maija'quë huiñaëpi ma'tëmopi ñaipi, ìte tutu isisi'i caquë. ⁴⁴ Jaje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quëre seji'i cui'ne ì ai ëšë cajeyeje pa'ye tsiepi yejana cajepi.

⁴⁵ Jaje Maija'quëre seni tëjini huëni saji'i, ì ye'yacohua'i quë'rona. Ti'laquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna çaisicohua'ipi pa'ë. ⁴⁶ Pa'ijëna, ja maca capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë çaisicohua'ipi uñe'ni? Huëij'ë. Huëni sej'ë, huatipi neñaquëna, taima'pë pa'ija'cohua'ipi.”

Jesure Tseañe

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesupi ja yë'ta'a cocare caëna, jai pa'i ti'asi macaje Judas hue'equë doce ì soisicohua'i aquëpi du'ru daji'i. Daina, yecohua'i jeteyo'je daë'ë. Jaëpi ti'ani Jesure tsu'susi'i caquë tsio daji'i. ⁴⁸ Tsio dai maca Jesús ìte capi:

“Judas, ¿coa tsu'suquë sihuayeje pa'yepi yo'oquë yehuosi'i caquë yo'oquë Pa'i Mamaquëre, mël'ë?”

⁴⁹ Ja maca Jesús ja're cõni pa'icohua'ipi ñani se'ë:

“Ējaë, ¿hua'ñapi jaohua'ire huaiye de'oque?”

⁵⁰ Jaje se maca iohua'i aquëpi tsoe Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëni ëja te'te cajorona tëtöpi, peo te'terepa. ⁵¹ Jaje yo'oqueña, Jesupi capi:

“Jëojë'ë, tsoe de'oji.”

Jä maca Jesús Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaë cajorore cui'naoni ini tuacaji'i. ⁵² Jä jeteyo'je Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Maija'quë huë'e ñacai soldado päi ëjaohua'ire cui'ne aiohua'ire Jesupi capi, ite tseani sañu'u cajë daisicohua'ire:

“¿Co'amaña ñaëre yo'oyeje pa'ye mësarü tarapi, hua'ñapi coni date? yë'ëre tseañu'u cajë. ⁵³ Yë'ë mësarü ja're coni si'a mu'seña Maija'quëre se huë'e pa'ina, mësarupi yë'ëre pu'pema'pë pa'isicohua'ita'a jaje yo'o macapi tï'aëna, mësarü yo'ojë neañepi quëco huesosi maca.”

Pedro Cosose'e

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jä maca Jesure tseani coñu'u cajë sahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë huë'ena. Sajëna, cui'ne Pedroje tujili, so'o maca se ñaquë. ⁵⁵ Jaro hue'se daripë tëhuo sitopi toa suahuë. Suani ja'ru të'ijaë'ë, ioja'a. Cui'ne Pedroje iohua'i ja're coni ja'rupi. ⁵⁶ Jä maca te'o huë'e necacopi toa yë'quë macare ja'rusiquëpi toa mia hue'ñare ñu'ina, ise'ere ai ñani cao:

“Iquë Jesús ja're coni pa'isiquë api.”

⁵⁷ Jaje cacona, Pedropi cosoquë capi:

“Ñama'quë a'ë, ite.”

⁵⁸ A'ri maña tsoe pa'i maca yequëpi sani cui'ne capi:

“Më'ëje Jesús ye'yacohua'i aquë a'ë.”

Jaje caquëna, Pedropi capi:

“Pani. Yë'ë yequë a'ë.”

⁵⁹ Te'e hora tëtö sai maca yequë cui'ne titani capi:

“Nuñerepa mël'ë i ja're çoni pa'isiquë a'ë. Cui'ne jaje pa'ipi Galilea aquë a'ë, mël'ë. Asayë, mël'ë cocana.”

⁶⁰ Caquëna, Pedropi capi:

“Huesëyë, yë'ë mël'ë caye. ¿Iquere caquë'ni, jaje pa'ye?”

Ja yë'ta'a itire Pedro caquëna, cura yëji'i. ⁶¹ Yë'ina, ja maca Ējaëpi co'ye pönëni ñapi, Pedrore. Ja maca Pedro Ējaë case'ere cuasa ñajaji'i: “Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'ë, mël'ë case'ere.” ⁶² Ja maca Pedro hue'sena etani ai oji'i, i tayose'ere co'a ju'i.

Jesure Cue'cueye

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesure tseani pacohua'ipi cue'cuejë cui'ne ite tara pëapi të'cahuë. ⁶⁴ Ite ñaco ca cañapi sëani tsiana mosicapi të'cajë cahuë:

“¿Se ca ñajë'ë. Nepi të'care'ni?”

⁶⁵ Cui'ne jaiye yequë cocajë cahuë, ite tea ju'ijë.

Judío Pai Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Mu'se pa'i maca Judío iohua'i Maija'quë huë'e ña-caicohua'i ëjaohua'i, cui'ne cuañese'le ye'yacohua'i tsi'sini Jesure sahuë. Jerepa ëjaohua'ipi ca tëjicohua'irepa quë'rona, seni asañu'u cajë, sani cahuë:

⁶⁷ “Quëajë'ë. ¿Mël'ë aë, Cristorepa?”

Cajëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'ë i a'ë catojë mësarü coa caji cuasaye pa'iji.

⁶⁸ Cui'ne yë'ëpi mësaruni sequë pa'ito yë'ë señere sehuo ti'añe peoji, cui'ne joye saoyejë paja'cohua'i a'ë.

⁶⁹ Jaje pa'isicohua'ita'are yureta'a Pai Mamaquë Maija'quërepa ëja te'tere ja'rusiquëpi ñu'ija'quë api, Ējaërepa pa'ija'quëpi.”

⁷⁰ Jaje caquëna, ja maca si'ahua'i ite sei'ë:

“¿Jaje pa'ito mē'ë aë, Maija'quë mamaquë?”

Sejëna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë, mësaru cayeje.”

⁷¹ Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:

“¿Iquere cajë ai jerepa i caquëna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi asahuë, i yë'ore pare cahuë.”

23

Pilatona Jesure Isiye

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ja maca jaje cani si'ahua'i huëni Jesure sahuë, Pilato quë'rona. ² Jarona co'aquëre papi ca huëohuë, ñeje cajë:

“Iquë co'aye yo'oye ti'ahuë, yëquë pa'ini co'a de'huaquë cui'ne pa'i do'i saïma'pë pa'ijë'ë, romano pa'i ëjaëre caquë. Cui'ne, jare ipi yë'ë Cristo, pa'i ëjaëre pa'ë caquë api.”

³ Jaje caquëna, Pilatopi seji'i, ite:

“¿Më'ë a'ë, judío pa'i ëjaë?”

Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë, më'ë case'eje.”

⁴ Caquëna, ja maca Pilato capi, jaohua'ire Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire, cui'ne paire:

“Iquë co'aye yo'oye ti'ama'ë pa'iyë.”

⁵ Caquëna, iohua'ipi ai tutu cahuë:

“I ye'yapi si'a Judea paire co'a de'huaquë sañope ëjaohua'ire, yo'ocohua'ire nequë api. Jaje pa'ipi yure iñona cui'ne yo'oji, Galileapi huëosiquëpi.”

Herodesna Jesure Isiye

⁶ Pilatopi jare asani, jaje pa'ito iquë Galilea aquë a'ë capi. ⁷ Jaje pa'ina, mësarupi jaro aquë api carena, Herodes quë'rona jëjo saosi'i, Galilea daripë cuañequëna, capi. Ja mu'seña cato jaëje Jerusalénre paji'i. ⁸ Sarena, Herodespi ñani ai sihuaquë ai tsoe coa ña ëa ju'i pa'iquëpi i

yo'oyese'e cajëna, asaquë paji'i. Jaje pa'ipi pai yo'o t'ia ma'ñere yo'oquëna, ñasi'i caquë pa'iquë paji'i. ⁹ Jaje pa'ipi jaiye seji'i. Sequëta'are Jesús te'oreje sehuoma'ë paji'i. ¹⁰ Cui'ne jarote Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi jaohua'ipi ite ai sañope cacohua'i paë'ë. ¹¹ Ja maca Herodes cui'ne i soldado pai tea ju'ijë co'aye yo'ohuë. Coa ini cue'cueñ'u cajë suñahuë, de'o cañare pai ëjaohua'i ju'i care. Ja jeteyo'je cui'naëni Pilato quë'rona jëjo saopi. ¹² Ja mu'se Pilato cui'ne Herodes cajeohua'i de'ohuë, ja'rë pëicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Ja maca Pilato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne pai ëjaohua'ire tsi'soni, ¹⁴ capi:

“Mësarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye paire yo'oji cajë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi seni asasi'i caquë mësarupi ñajëna, yo'ohuë. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi ñahuë, do'i peoquë pa'ina. Jaje pa'ito ique do'ire ite co'aye caye'ni. ¹⁵ Jaje pa'ina, Herodesje ti co'aye yo'oma'quë pa'ina, ña jujani jëjo daopi. Jaje pa'ina, iquëre huani jeoñe peoji. ¹⁶ Jaje pa'ina, coa si'seni jeteyo'je joye saoja'quë a'ë, pa'ija'quëre.”

¹⁷ Jaje fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoque paji'i, paire de'oye yo'osi'i caquë. ¹⁸ Jaje caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:

“Jaëte huani jeoñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saojë'ë!”

¹⁹ Iquë Barrabás cato paire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne ja daripë pai iohua'i ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi. ²⁰ Pilato cato Jesuni etoye yëpi. Jaje pa'ina, tijupë ca copi. ²¹ Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:

“¡Queja'quë api, queja'quë api!”

²² Toasoñe aye Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Iquere co'aye yo'o u'ni, i? Yë'ë i co'aye yo'ose'le ti'ama'ë pa'iyë. Jaje pa'ire ¿me coa huaiye'ni? Jaje pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i, pa'ija'quëre.”

²³ Jaje caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, queja'quë api cajë. Jaje ai cui do'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i case'le ja yo'oye ti'ahuë. ²⁴ Ja maca Pilato iohua'i yëjë cayeje yo'ose'le pa'ijaquë cuasapi. ²⁵ Cuasani jaje iohua'i casiquëni eto saopi, pa'ire huaiquë co'aquëni. Ja maca Jesuni iohua'i yëyeje huaija'quëre isipi.

Ite Quëse'le

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Ja maca Jesure queja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi sañope daina, ti'ani tseani cuañehuë, Jesure queja'core cruzu hue'equë saja'quëre cajë Jesupi du'ru saina.

²⁷ Jaje saina, jai pai tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ije jai pai oijë cuijë saë'ë, ini co'a ju'ijë. ²⁸ Jaje oijëna, Jesús ñani capi, jaohua'ire:

“Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësaruja'a cui'ne mësarü mamajëni oijë'ë.

²⁹ Yequë mu'se ñeje caye ti'aja'coa: ‘Nomiohua'i mamajëre peocohua'i, tsì pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne ojeje tsosama'pë pa'isicohua'i jerepa sihuaja'cohua'i a'ë.’

³⁰ Cajëna, paipi ca huëoja'cohua'i a'ë, ai cutire: ‘Yëquëna quënojë'ë’ cui'ne a'ri cutihuëare caja'cohua'i a'ë, ‘Yahuejë'ë, yëquëre.’ ³¹ Huajë soquë yëje pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me mësarute paja'cohua'i a'ni cuenisi soquë yëje pa'iohua'ire.”

³² Jesús ja're conì huaija'cohua'ire caya paire sahuë, co'amaña yahue ñacohua'ire. ³³ Ja maca Pai Siopë hue'yosi hue'ñana ti'ani Jesure quehuë. Cui'ne caya co'a paire conì, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena nëcohuë. ³⁴ Ja maca ite quejëna, Jesupi capi:

“Ja'quë oijë'ë, jaohua'ire iohua'i yo'oye huesëjë yo'ocohua'ire.”

Soldado paipi Jesús ju'i care dutani sa'ñe iohua'ija'a nepi, iote paja'cohua'i a'ni cajë yo'ohuë. ³⁵ Jaje yo'ojëna, paipi ai ñahuë. Cui'ne pai ëjaohua'ique cue'cuejë cahuë:

“Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji, nuñerepa Cristo Maija'quë tsequërepa pani co'ye huasoye pa'ini.”

³⁶ Cui'ne soldado paije cue'cuejë ite o'sa cuiya'i conore ocuasi'i cajë yo'ohuë. ³⁷ Jaje yo'ojë ite cahuë:

“Judío pai ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasojë'ë.”

³⁸ Cui'ne i siopë ëmëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín cui'ne hebreo cocapi ñeje: IQUË JUDÍO PAI ËJAËPI.

³⁹ Co'aye yo'ocohua'i aquëre que deosiquëpi iti maca dequëpi tea ju'i co'aye capi, ñeje:

“Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jetey-o'je yëquëre huasojë'ë.”

⁴⁰ Jaje caquëna, yequëpi i cajeire capi cama'ë:

“¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne ju'ija'quë me casi'ni? ⁴¹ Mai cato nuñerepa co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cuañoñë, jare mai co'aye yo'osi do'ire saijë. Jaje pa'iquë-ta'are iquë ti co'aye yo'oma'quëpi yo'o cuañoji, ñaquë më'ë.”

⁴² Cani ja maca capi:

“Jesús huañeyema'ë pa'ijë'ë, yë'ëre më'ë cuañe huëo maca.”

⁴³ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja're cono pa'i-ja'quë a'ë, de'o huë'ñare.”

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'ioyerepa de'opi, tres pa'i macaja'a na'iquëna. ⁴⁵ Ësëje miañe pa'ni

cui'ne ta'tëpo capi Maija'quëre se huë'e Maija'quë pa'li sito tëhuosicoje jopore paja'a tsata saji'i, ëmëje'epi meñe huë'ehuëre pana. ⁴⁶ Ja maca Jesupi cui'pi:

“Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna isi nëoñë.”

Jaje cani juni huesëpi.

⁴⁷ Ja maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani Maija'quëre sihuaquë capi:

“Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i.”

⁴⁸ Si'ahua'li ja maca pa'isicohua'ipi ite yo'ose'ere ñani quëquë huesëjë coti saihuëana të'cajë saë'ë. ⁴⁹ Jaje saijëta'are si'ahua'li Jesús ñacohua'ipi cui'ne nomiohua'li Galileapi tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

Jesure Tqse'e

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Paji'i, te'i nuñerepa yo'oquëpi i mami José hue'e-quëpi, Judea yejare Arimatea daripëre pa'iquë. Jaë cato judío pai ëjaohua'li aquë paji'i. ⁵¹ Iquë José cato Maija'quë te'te aye yo'oye ñasi'li cuasaquë utequë paji'i. Jaje pa'ipi yequë ëjaohua'li Jesure huai ja'ñere cajëna, te'e cui'ne cuasaye papi. ⁵² Jaje pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani seji'i, Jesús capë ta ja'ñere caquë. ⁵³ Cruzu dequëre casani jai cañapi ca'neni quëna yejana coje nesicono oapi, ja yë'ta'a paire tãma'a cojena. ⁵⁴ Huajë mu'se pa'ija'coni ne de'hua mu'se paji'i. Ja mu'se cato tsoe huëoye ja'li maca pa'iji.

⁵⁵ Galileapi Jesure nomiohua'li tuisicohua'ipi sani tasi daripë ñahuë, me oare'ni, i capë cajë. ⁵⁶ Ñani ja maca huë'ena co'ini huëo së ma'ña ne de'huahuë. Ne de'huani huajë mu'se huajëhuë, iti cuañese'e pa'iyeye.

24

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca cui'naohua'ipi saë'ë, tasi daripë què'rona nea hue'ñarepa huëo sëñe ne de'huase'ere sajë. Cui'ne yecohua'i nomiohua'i çoni saë'ë. ² Ja maca ti'ajë ñajëna, quëna pë daripë siosicopi tïrore pa'iona, ti'ahuë. ³ Ti'ani cacajë Èjaë Jesús capëre ti'ama'pë. ⁴ Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Jaje quëquëjë ñajëna, jarote caya ëmëohua'i mia ju'i caña ju'icohua'ipi iohua'i ja're çoni nëcahuë. ⁵ Jaje ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë jaohua'ipi, cahuë:

“¿Iquere co'eye'ni, ju'isicohua'i quë'ro? Tsoe hua-jëquëpi pa'iji. ⁶ Ìñore pa'ima'ë pa'iji. Tsoe huëj'i. Cuasajë'ë. Ja yë'ta'a Galilea pa'ima'ca i ca'ñere, ⁷ ñeje: ‘Pai Mamaquë co'aye yo'ocohua'i jëñana isisiquë pa'ija'quë api. Pa'ina, jaohua'ipi queja'cohua'i a'ë, soquë sarahuana. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huajëquë huëi-ja'quë api.’ Tsoe jare quëapi”.

⁸ Jaje caëna, ja maca Jesús ca'ñe cuasa ñajaë'ë. ⁹ Ja jetey-o'je daripë ñasicohua'ipi co'ini si'aye iohua'i ñase'ere quëahuë, once soisicohua'ire cui'ne si'ahua'i iti maca çoni pa'icohua'ireje. ¹⁰ Iye coca i soisicohua'ire sani quëasicohua'i cato paë'ë: María Magdalena, Juana, María, Jacobo pëca ja'co, cui'ne yequë nomiohua'i çoni. ¹¹ Jaje quëajëna, i soisicohua'ipi jaohua'i quëaye asani sehuoma'pë paë'ë, coa cuepejë cayeje pa'ye nëina.

¹² Jaje nuñerepa cayë cuasama'quëta'a Pedropi etani huë'huëquë saji'i, tasi daripëre ñasi'i caquë. Sa ti'ani ñaquëna, ite ca'nesi caña tïrona ne saose'epi paji'i. Pa'ina, ñani ai cuasaquë saji'i, huë'ena.

Emaúsna Sai Ma'ana Yo'oye

(Mr 16.12-13)

¹³ Jare ja mu'se caya ëmëohua'i Emaús daripëna saë'ë, Jerusalénpi once kilómetro sai hue'ñana. ¹⁴ Saijë Jesús

ayere cajë saë'ë. ¹⁵ Jaje cajë saijëna, jare ipi Jesús jaohua'ire tsiojaji'i. Tsiojani iohua'i ja're coni saji'i. ¹⁶ Saina, a'ri maña carapi, iohua'i ña ti'are paye ite. ¹⁷ Ja maca sai Jesupi jaohua'ire seji'i:

“¿Iquere sa'ñe cajë saie'ni, ma'aja'a saini? ¿Me yo'ojë oicohua'i pa'ie'ni?”

¹⁸ Caquëna, jaohua'i aquë Cleofas hue'equëpi sehuopi, ite:

“Si'a yeja Jerusalén daripë iye mu'se yo'ose'e asayë. ¿Jaje pa'iquëta'are cui'ne më'ëse'e iti hue'ña pa'inije asama'ë pani sequë?”

¹⁹ Caquëna, ja maca ipi capi, ite:

“¿Me yo'ore'ni?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëpi, Maija'quëre quëacaiquëpi, si'aye tutu quë'ipi cui'ne i cayeje Maija'quë ña hue'ñana, nuñerepa caquëpi si'a pai ña hue'ñana caquëre pare yo'ose'ere cayë. ²⁰ Jaje pa'ini, quëni huani jeohuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i maire cuañecohua'i cui'ne si'a ëjaohua'i huani jeone pa'iji cajëna. ²¹ Yëquë cato jaëpi Israel paire huasoja'quë api cajë utecohua'i paë'ë. Yure jaje pa'ijëna, si'aye iye co'aye yo'ohuë, coa toaso mu'seña ite yo'ose'e tëtosaiji, yure. ²² Jaje yo'ose'e pa'itoje ai jerepa ai cuasaye pa'iji. Yëquë ja're coni nomiohua'i pa'icohua'ipi nea hue'ñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë. ²³ Jesús capë peoco pa'ina, jaje ñani jaohua'ipi dani yëquëre quëahuë. Huëo çani ñañeje pa'ye huiñaohua'ire ñajëna, jaohua'ipi Jesús huajëquëpi pa'iji cahuë cajë. ²⁴ Ja jeteyo'je yëquë cajeohua'ije tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje nomiohua'i case'eje pa'ye pa'ina, ti'ani ñahuë. Jesureta'a ñama'pë paë'ë.”

²⁵ Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Asa ti'ama'cohua'ire pa'ni, mäsaru. Je yëhua asani sehuoja'cohua'i a'ni Maija'quëre quëacaicohua'i cajë pa'ise'e. ²⁶ ¿Mësarupi cuasato Cristo ai yo'oye paja'quë paquë si'aye iye ja yë'ta'a i de'lo hue'ñarepa saima'ë pani?”

²⁷ Jaje se cani ja maca quëa huëopi, si'aye ite yo'o ja'ñere cajë toyase'ere. Moisés toyaquë pa'ise'epi huëoni cui'ne yecohua'i Maija'quë quëaquëna, toyasicohua'i toyajë pa'ise'e conì quëapi.

²⁸ Iohua'i cajë saisi daripëna ti'ani, Jesús ja yë'ta'a i sai hue'ña sasi'i caquë yo'oyeje yo'opi. ²⁹ Jaje yo'oquëna, jaohua'ipi soihuë:

“Yëquë ja're conì pëajë'ë na'iji, coa ñami de'lo tējiji.” Asani ja maca Jesús iohua'i ja're conì cacani pëapi. ³⁰ Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohua'i ja're conì ja'rusi maca ipi panpë ini Maija'quëre se pëpani jëyoni jë'yequë jaohua'ire aopi. ³¹ Jaje i yo'o maca ña tìtahuë, ire papi cuasajë. Jaje cuasa maca tsoe peo hue'ña huesëpi. ³² Ja maca iohua'ija'a sa'ñe cahuë:

“Maipi asahuë, mai joñoa ai sihua ëaye nëiñe, ma'aja'a dai toyase'ere ipi quëaquëna.”

³³ Jaje ñani ti uteye peoyerepa ma'aja'a dai huëoni daë'ë, cui'naohua'ipi Jerusalénna. Tìtajëna, jarote paë'ë, once Jesús soicohua'i tsi'sisicohua'ipi iohua'i cajeohua'i ja're conì. ³⁴ Pa'ijëna, tìtani asajëna, jaohua'ije cahuë:

“Nuñerepa Jesús huëji'i. Cui'ne ise'ere iñoopi, Simónre.”

³⁵ Cajëna, ja maca iohua'ije quëahuë, ma'aja'a saijëna, yo'ose'ere. Cui'ne Jesupi panre jë'yequëna, ñani ite ña tìtase'ere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Ye'yecohua'ina

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Ja yë'ta'a iti yo'ose'ere cajëna, Jesús iohua'i jopore pana ñai nēcapi. Ja maca pëpapi, ñeje caquë:

“De'oye pa'ija'cohua'i a'ë, mäsaru.”

³⁷ Caquëna, jaohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i palisi joyore ñañë cuasajë. ³⁸ Jaje cuasajëna, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iyë'ni? ¿Me yo'ojë mësarü joñoa jëa coeyeque hue'eyë'ni? ³⁹ Ñajë'ë, yë'ë jëñare cui'ne yë'ë quëore. Jare yë'ë i a'ë, mësarü ñasiquërepa. Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato capë cui'ne tara peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a capë tara hue'equë pa'iyë. Yë'ë a'ë, me joyo pa'iyë'ni.”

⁴⁰ Jaje cani jaohua'ire iñoopi, jëña cui'ne quëo ite quëse'ere. ⁴¹ Jaje yo'oquëna, ja yë'ta'a ire papi cuasaye pahüë, ai sihua do'ire, cui'ne quëquë do'ire. Jaje pa'ina, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Ai maña paye, iño?”

⁴² Caquëna, ini isihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi. ⁴³ Isijëna, ini iohua'ique ñajëna, aji'i. ⁴⁴ Ja jeteyo'je capi, jaohua'ire:

“Ja yo'ose'e cato yë'ë mësarü ja're ja yë'ta'a çoni pa'i case'ere yo'ohüë. Si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne Salmos toyase'e si'aye ti'añë paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Jaje pa'ina, yo'ohüë.”

⁴⁵ Ja cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa ti'ajajë caquë. ⁴⁶ Jaje pa'ina, quëaquë jaohua'ire capi:

“Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë jüni huesëye pa'iji. Jaje ju'isiquëta'a toaso mu'sëña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api. ⁴⁷ Jaje pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji. Si'a huë'ña pa'icohua'ire Jerusalén paire quëa huëoye pa'iji. Huëosicohua'ipi ñeje cajë: Ja'në cuasase'e jëoni pönëj'ë. Jaje yo'ojëna, mësarü co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'ija'coa. ⁴⁸ Jaje pa'ina, mësarü a'ë, yure iye ñasicohua'irepa. ⁴⁹ Ina, yë'ëpi, ja'quë ca nëose'e jëjo daoja'quë a'ë, mësaruna. Jaje pa'ina, saima'pë iño Jerusalén

daripëre pa'ijë'ë, ma'tëmo jëjo dao tuture utejë'ë, mësaru suña ja'ñere.”

Ma'tëmona Sa Cuañoñe

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Jarona jëña mëani Maija'quëre secacaji'i, jaohua'ire. ⁵¹ De'oye pa'ijë'ë, cani jaohua'ire jeoni ma'tëmona sa cuañopi. ⁵² Ja jeteyo'je Maija'quëre seni tējini co'ihuë, Jerusalenna ai sihuajë. ⁵³ Cui'ne si'anë Maija'quëre se huë'ere pa'ijë Maija'quëre de'oquë api cajë sihuajë paë'ë. De'oji. Ca tējihuë.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
